

WŌ NYONTŠO KE YIWALAHERELO

JESU KRISTO

KPĀŃMO HĒ LE

YE GĀ WIEMO LE MLI.

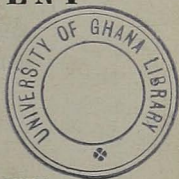

THE NEW TESTAMENT

OF

OUR LORD AND SAVIOUR

JESUS CHRIST.

TRANSLATED FROM THE ORIGINAL GREEK
INTO THE AKRA - OR GĀ - LANGUAGE.

Carefully revised

for this second and partly third edition,

by the Translator **J. Zimmermann**, Missionary.

PRINTED FOR THE

BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY.

BASEL, 1872.

The Alphabet employed is that of Professor Lepsius, of Berlin.

e = ä in German, e in English „*very*“.

o = aw, in English „*law*“.

ñ = *ng*.

š = English *sh*.

f, a sound between *f* and *sh*.

˜ signifies the nasal sound.

˘ signifies a high tone or elevation of voice.

G137037

I/AF / PL8191-B47

African cases

NII NÍ YO MLI LE.

---

1. Mateo sanekpakpa le	yii 28
2. Marko sanekpakpa le	- 16
3. Luka sanekpakpa le	- 24
4. Johane sanekpakpa le	- 21
5. Bofoi le asãdši le	- 28
6. Romafoi awolo le	- 16
7. I. Korintobii awolo le	- 16
8. II. Korintobii awolo le	- 13
9. Galatamei awolo le	- 6
10. Efesobii awolo le	- 6
11. Filipoibii awolo le	- 4
12. Kolosaibii awolo le	- 4
13. I. Tesalonikamei awolo le	- 5
14. II. Tesalonikamei awolo le	- 3
15. I. Timoteo wolo le	- 6
16. II. Timoteo wolo le	- 4
17. Tito wolo le	- 3
18. Filemon wolo le	- 1
19. Hebrimei awolo le	- 13

20. Yakobo wolo le	yii	5
21. I. Petro wolo le	-	5
22. II. Petro wolo le	-	3
23. I. Johane wolo le	-	5
24. II. Johane wolo le	-	1
25. III. Johane wolo le	-	1
26. Juda wolo le		1
27. Johane kpodšiemō le	-	22

SANE KPAKPA LE,
BONI MATEO ÑMÃ HÃ.

Yi 1. Jesu Kristo, Dawid bi le, Abraham bi le,
fomo wolo.

2 Abraham fo Isak, ni Isak fo Jakob, ni Jakob
3 fo Juda ke enyemimeï le; ı Juda ke Tamar fo
Fares ke Sara, ni Fares fo Esrom, ni Esrom fo
4 Aram; ı ni Aram fo Aminadab, ni Aminadab
5 fo Nahason, ni Nahason fo Salmon; ı ni Salmon
ke Rahab fo Boas, ni Boas ke Rut fo Obed, ni
6 Obed fo Jese; ı ni Jese fo Dawid, mantše le,
ni Dawid, mantše le, ke Uria ñã le fo Salomo.

7 Ni Salomo fo Rehabeam, ni Rehabeam fo A-
8 bia, ni Abia fo Asa; ı ni Asa fo Josafat, ni Jo-
9 safat fo Joram, ni Joram fo Osia; ı ni Osia fo
Jotam, ni Jotam fo Akas, ni Akas fo Esekia; ı
10 ni Esekia fo Manase, ni Manase fo Amon, ni
11 Amon fo Josia; ı ni Josia fo Jekonia ke enye-
mimeï le, beni abanõame nom ke-te Babilon le.

12 Ni beni anõame nom ke-te Babilon le se le,
Yekonia fo Salatiel, ni Salatiel fo Sorobabel; ı
13 ni Sorobabel fo Abiud, ni Abiud fo Eliakim, ni
14 Eliakim fo Asor; ı ni Asor fo Sadok, ni Sadok
15 fo Akim, ni Akim fo Eliud; ı ni Eliud fo Elea-

- 16 sar, ni Eleasar fo Matan, ni Matan fo Jakob; i
ni Jakob fo Josef, Maria ni fo Jesu ni atseole
Kristo le wu le.
- 17 Bele yinoi le fe ni dse Abraham no ke-basi
Dawid no le, yinoi nyonma ke edfe; ni ke-dse
Dawid no ke-basi Babilon nomno le no le, yi-
noi nyonma ke edfe; ni ke-dse Babilon nomno
le ke-basi Kristo no le, yinoi nyonma ke edfe.
- 18 Si boni Jesu Kristo fomo le yo ne: Enye Ma-
ria le, beni Josef etse ehe ba ni amenako ame-
bakpe le, ana ake ehie musu ke-dse Mumo
19 kronkron len. i Si Josef, ewu le, ake ni dšalo
dšile ni etao ake ebole ahora le, esusu ake
20 eeñme ehe ye temo mli. i Si beni edseo nii ne
ahe le, na, Nyontso le bofo le dšie ehe kpo etsole
ye lamo mli, ni ekele ake: Josef, Dawid bi, kaše
onã Maria le no gbeye; si noni afo ye emli
21 le edse Mumo kronkron len; i ni ebafo binu, ni
ootse egbei Jesu, si le eehere eman le yiwala ke-
22 adse amehe ešai le amli. i Si afe ene fe, koni noni
Nyontso le wie ye gbalo le na le aba mli ake: i
23 „Na, oblayo (ni lee nu) le ana musu, ni
eefo binu, ni ameatsse egbei Imanuel,“ ni
kedši atšo šiši le dši: Nyonmo kewo.
- 24 Si beni Josef te si ke-dse wo mli le, efe boni
Nyontso le bofo le kele le, ni eno enã le; i
25 ni elee le ahũ ke-yaši beyino ni efo ebinu kro-
mobi le, ni etse egbei ake Jesu.

Yi 2. Si beni afo Jesu ye Betlehem ye Judea, ye
Herode, mantše le, yino le, na, niileloi dse

- 2 bokā ba Jerusalem babi ake: ı Nēgbe moni afole,
 Judafoi le amantse le, yo? ši wona enulami le
 3 ye bokā le, ni wobale solemo ne. ı Ši beni mantse
 Herode nu ene le, ehao, eke Jerusalem fe; ı
 4 ni beni ebua mañ le osofonukpai le ke wolo-
 nmāloj le fe na le, ekpe mli ebiamē heni aafō Kristo
 5 ye. ı Ni amekele ake: Ye Betlehem ye Judea,
 6 ši neke gbalō le nīmā: ı „Ni bo, Betlehem,
 Juda šikpoñ le, dšee bo dši bibio fe fe
 ye Juda lumei le atēñ kwrā, ši omli lu-
 mo ní ale mimañ Israel le adše!“
- 7 Keke ni Herode, beni etše niileloj le ke-te se
 le, ebiamē katekate beyino ní nulami le pue. ı
 8 Ni etšuaame Betlehem eke: Nyeyaä ni nyeyataoa
 abifao le fitšofitšo; ši beni nyenale le, nyebakea-
 9 mi ekoñ, koni mi hū maba ni mabasolele. ı Ši
 beni amenu mantse le wiemo le, ameyiñ amete.
 Ni na, nulami le, ní amēna ye bokā le, nyie
 amehie āhū, ni ebadamo heni abifao le yo le
 10 nwei. ı Ši beni amēna nulami le, amēna miše ba-
 11 bao dientše. ı Ni amete šia le, ni amēna abifao
 le ke enye Maria le, ni amekula ši amesolele,
 ni amefene amenii le ana, ni amekele niikenii:
 12 šika ke kroboo ke mirne. ı Ni noni adšie atšōame
 ye wolamo mli ake amekaya Herode nō donñ le,
 ametšo gbe kroko no ke-te amesikpoñ le no.
- 13 Ni beni ame le amete le, na, Nyontšo le bofo
 dšie ehe kpo etšo Josef ye wolamo mli ni eke:
 Te ši, nō abifao le ke enye le, ni odšo foi oya
 Mizraim, ni ohī dšei ke-yaši beyino ní makeo,
 14 ši Herode atao abifao le, ní egbele. ı Ni le hū

ete ši enō abifao le ke enye le nyōn, ni eyin
 15 ete Mizraim. † Ni eye dsei ke-yaši Herode gbele
 mli, koni noni Nyontšo le wie ye gbalo le na le
 aba mli ake: „Mizraim mitše mibi le ke-
 dše!“

16 Agbene Herode, beni ena ake niileloi le eye
 ehe feo le, emli fū babao, ni etšu ni ayagbe
 gbekebihi fē ní yō Betlehem ke dšemei niian fē
 le, mei ní eye afi enyo ke mei ní yeko nakai
 17 le, ye be ní ebi niileloi le fitšofitšo le na. † Neke
 noni Jeremia, gbalo le, ke le ba mli ake:

18 „Anu gbē ye Rama,
 Nkomoyeli ke yafo ke yarafemo babao:
 Rahel mīfo ebii, ni ekplēē mīšedšemo,
 Ši amebe.“

19 Ši beni Herode egbo le, na, Nyontšo le bofo
 dšie ehe kpo etšo Josef ye lamo mli ye Mizraim, †
 20 ni eke: Te ši, ni onō abifao le ke enye le, ni
 oya Israel šikpoñ le no; ši mei ní taoō abifao le
 21 susuma le egboi. † Ni ete ši, ni enō abifao le ke
 22 enye le, ni eba Israel šikpoñ le no. † Ši beni
 enu, ake Arkelao eye mantše ye Judea ye etše
 Herode nādšian le, eše dsei yā gbeye; ni noni
 atšole ye lamo mli le, etšo afā ete Galilea niian. †
 23 Ni eba ebañi mañ ko ní atšeole Nazaret le mli;
 koni noni gbalo le wie le aba mli ake: „Aa-
 tšele Nazarenyo!“

Yi 3. Ši no gbū le amlī le Johane, Baptisilo le,
 2 ba ebašie ye Judea nā le mli; † ni eke ake:
 Nyetšakea nyetsuii; ši nwei mantšeyeli le eše ši

- 3 etā. ı Ši mone dši moni Jesaya, gbalo le, wie ehe
ake:
- „Mo ní boo gbē ye nā le no ake:
Nyesaä Nyontšo le gbe le,
Ni nyefea etempoī le törōmō!“ le.
- 4 Ni Johane le non le, ake yoma hetšoi lo etade,
nī wolokpā fi ehe, ši enmā dši balabii ke nāno-
- 5 wo. ı Agbene Jerusalem ke Judea fē ke Jordan
- 6 niian le fē dše kpo ba enō; ı ni ebaptisiamē ye
Jordan mli, ake ní amēšadše amehe ešai le a-
- 7 Ši beni ena Farisifoi le ke Sadukifoi le aten
mei pī ba ebaptisimo le he le, ekeame ake: Ši-
- 8 noi afiei! Namō tšōnye, ake nyedšo mlifū ní ba-
- 9 ba le na foi? ı Agbene nyewoa yibii ní sa tšui-
- tsakemo le! ı Ni nyekasusua nyekea ye nyemli
ake: Wotše ní woyo dši Abraham; ši mikenye
ake Nyonmo nyēo ake eteo bii aši ye tei ne amlī
- 10 ehāä Abraham. ı Ši lema le kā tsei le ašišifā le
no momo, koni tšo fē tšo ní woo yibii kpakpai
- 11 le, atole agbe ši, ni aše afō la mli. ı Mi le, mi-
- baptisionye ye nu mli hā tšuitsakemo mon; ši
moni baä ye mise le, ehe wa femi, mo tokotai
ní misaa ake mihieo le, le eebaptisinye ye Mu-
- 12 mo kronkron ke la mli. ı Moni ešatsene yo eden,
ni eebe ešikpon le fitšofitšo, ni eebua enmā le
na eto eboño le mli; ši tutru le, eke la ní gboo
bašā le.
- 13 Keke ni Jesu dše Galilea eba Johane nō ye
- 14 Jordan no, koni no abaptisile. ı Ši Johane tšile
gbe eke: Mi mon, ehiami ake bo obaptisioṃi,

15 ni bo obaä minõ ne? ı Ši Jesu here no ekele a-
ke: Nme gbe agbene, ši neke sa, ake wogbeo
16 dšale fẽ na; keke ni ekplẽle. ı Ni beni abaptisi
Jesu le, edše nu le mli amrõ edše kpo; ni na,
agble ñweii ahãle, ni ena Nyoñmo Mumõ le ní
17 ekplekeo ši tamõ okpo ni ebaä enõ. ı Ni na, gbẽ
dše ñwei ni eke: Mone dši mibi ní misũmoolẽ,
mo he tsui ní mina ne!

Yi 4. Agbene Mumõ le nõ Jesu ke-te nã le no,
2 ní abonsam le akale. ı Ni beni ehĩ ñmã dšẽ-
tšeremo ke dšenamo gbũ nyoñmai edše le, no se
3 le hõmo ye. ı Ni kalo le ba enõ ebakele ake:
Kedši Nyoñmo bi dšio le, kemo, koni tei ne a-
4 tšõmo abolo! ı Ši ehẽre no eke: Añmã ake:
„Dšee abolo keke no ni gbomo tšõõ ní
eyi ana wala; ši wiemo fẽ wiemo ní dšeo
5 Nyoñmo dañ le no moñ!“ ı Agbene abonsam
le nõle ke-te mañ kronkron le mli, ni ekele ya-
6 damõ solemowe le na šõšõšõ le no; ı ni ekele a-
ke: Kedši Nyoñmo bi dšio le, nõ ohe otfa ši;
edšakeši añmã ake:

„Ebofoi le ewo akpo ye ohe,

Ni ameden ameahieo ye,

Koni okanõ onane oši te ko!“

7 Jesu kele ake: Añmã ekoñ ake: „Kaka Nyon-
8 tšõ, o-Nyoñmo le!“ ı Asa abonsam le nõle ke-
te goñ ní kwõ kpetenkple ko no, ni enõ dšẽn mañ-
9 tšeyelihei fẽ ke amenumnyam le etšõle; ı ni eke-
le ake: Enemei fẽ mañõ mahão, kedši okula ši
10 ni odšami le! ı Keke ni Jesu kele ake: „Ya

11 mise, satana! edšake anmā ake: „Nyontšo,
o-Nyonmo le, odša, ni le keke osōmo!“ ।
Keke le abonsam le šile, ni na, nweibofoi ba ni
amebasōmole.

12 Ši beni Jesu nu, ake anō Johane ahā le, e-
13 yin ete Galilea. । Ni eši Nazaret eba ebahī Ka-
pernaum ní kā nšo na le, ye Sebulon ke Naftali
14 niian. । Koni noni Jesaya, gbalō le, wie le aba
mli ake:

15 „Sebulon šikpon ke Naftali šikpon,
Nšo na gbe le, ye Jordan se le,
Dšenmādši a-Galilea le:

16 Mañ le ní tra duñ mli le ena la kpe-
tenkple,

Ni mei ní tra gbele šikpon ke ehō mli
le, la ete ši ehāame. “

17 Ke-dše no no le Jesu boī šiemo ni eke: „Nye-
tšakea nyetsuii; ši nwei mantšeyeli le
eše ši etā!“

18 Ši beni Jesu šra ši ye Galilea nšo le na le,
ena nyemimei enyo, Simon ní atšeole Petro, ke
enyemi Andrea, ake amemifō yā ye nšo le mli,
19 edšake wolei dšiamē. । Ni ekeame ake: Nyenyiea
20 mise, ni mafenye gbomei ahe wolei! । Ši amrō
21 le ameši ameyai le, ni amebanyie ese. । Ni noni
edše dsei eyaä le, ena nyemimei krokomei e-
nyo, Zebedeo bi Jakobo ke enyemi Johane, ke
ametše Zebedeo ye lele mli mikpe ameyai le; ni
22 etšame. । Ni amrō le ame hū ameši lele le ke
ametše le amebanyie ese.

23 Ni Jesu kpa Galilea mū le fē, etšōo ye ame-

kpehei le, ni ešieo mañtseyeli le sanekpakpa le
 24 etšõo, ni etšaä hela fê hela ke hedšramo fê he-
 dšramo ye mā leñ. † Ni ehe sane le dšedše ye Si-
 ria fê, ni ameke mei ní be dšogba ní helai ke
 pimoj srotai hieame ke mei ní yo daimonioi ke
 25 ni etsaame. † Ni mei pī nyie ese ke-dše Galilea
 ke Dekapoli ke Jerusalem ke Judea ke Jordan se.

Yi 5. Ši beni ena mei pī le, ekwo ete goñ le
 2 no, ni beni eta ši le, ekaseloi le ba enõ. † Ni
 3 egble ena etšõame ake: † Adšo mumo leñ ohiafoi
 4 le; ši amenõ dši ñwei mañtseyeli le. † Adšo mei
 5 ní yeo ñkomo le; ši aashedše amemī. † Adšo mei
 6 ní mli dšo le; ši ameaye šikpoñ le no. † Adšo
 7 mei ní dšale hõmo ke kumai yeoame le; ši ame-
 8 atorõ. † Adšo mei ní naä mobo; ši aanaame mo-
 9 bo. † Adšo mei ní tšuii amli tše le; ši ameana
 10 Nyonmo. † Adšo mei ní kpātää le; ši aatšeamē
 11 Nyonmo bii. † Adšo mei ní dšale hewo ni awaä
 ameyi le; ši amenõ dši ñwei mañtseyeli le.

11 Adšonye, kedši adšenye, ni awa nyeyi, ni a-
 wie nyehē efoñ fē efoñ amale ye mihewo le: †
 12 Nyenyää ni nyemli afianye; ši nyenyomowo le
 fa ye ñwei; edšake nakai amewa gbaloi le ní
 tšõ nyehie le ayi.

13 Šikpoñ le no nõ dšinye; ši kedši nõ le na gbo
 le, meni ake-awole nõ doññ? Ehii hää noko
 doññ; ake dša atši afie se, ni gbomei anana
 14 no. † Nyedši dše leñ la le: mañ ní mā goñ no
 15 le, anyeē atele. † Asa asuu kane amää tšese šiši;

- 16 ši mon anō-taā kanetšo no, ni etšo ehāā mei ní
 yo šia le fē. | Nakai nyehāa nyela atsoa ye gbo-
 mei ahie, koni amena nyeniikpakpai aniifemoi
 le, ni amewo nyetše ní yo nwei le hie nyam.
- 17 Nyekasusua, ake miba mla le lo gbaloi le afe-
 18 nemo; mibaa fenemo, ši miba nagbē mon. | Ši
 leleñ, mikeonye ake gbii abo ní nwei ke šikpon
 hoko ne, yota kome lo kuli kome dšei mla le
 19 mli hon, dša afe fē dā. | Nohewo le mofemo ní
 afene kitaī bibii ne amlī ekome ni eetšō mei na-
 kai le, bibio fe fē aatšele ye nwei mantšeyeli le
 20 mli; ši mofemo ní aye no ni eetšō le, le le aatše-
 le kpetenkple ye nwei mantšeyeli le mli. | Ši mī-
 kenye ake kedši nyedšale le faa tekee woloimā-
 loi le ke Farisifoi le anō no le, nyeboteñ nwei
 mantšeyeli le mli kwrā.
- 21 Nyenu ake akē blemabii le ake: „Kagbe!“
 22 ši mofemo ní agbe le, eye kodšomo leñ fo. | Ši
 mi le mikenye, ake mofemo ní mli fūo enyemi
 le (yaka), eye kodšomo leñ fo; ši mofemo ní
 ake enyemi ake: „Raka“ [yakagbomo] le, eye
 adšina hie fo; ši mofemo ní ake ake: Bo seke-
 23 yelo le, eye la-gehena le mli yā fo. | Nohewo le
 kedši oke onōkēnō le bañme afoleşālate le no,
 ni okai ye dšei, ake onyemi keo teñ ye sane ko
 24 le: | ši onōkēnō le ye dšei ye afoleşālate le hie,
 ni oya oke onyemi le ayakpātā tšutšu, ni no dā
 25 ni oba ni oke onōkēnō le abahā. | Oke obelo le
 atša mramra, beni okele ye gbe le no lolo le;
 koni aleenō gbī ko le obelo le akanōo ahā ko-
 dšolo le, ni kodšolo le anōo ahā tšulo le, ni anōo

- 26 awo tšui: । Lelen, mīkeo ake odšen dsei odšen
kpo ke-yaši beyino ní oowo nagbe hieo le.
- 27 Nyenu, ake akē (blemabii le) ake: „Kafite
28 gblā!“ । Ši mi le mikenye, ake mofemo ní
kweo yō ake edio ese le, ekele efite gblā momo
29 ye etšui mli. । Ši kedši ohienmei dšūrō le tšō ona
le, fā, ni oše ofō; edšakeši ehī hāo, ake ohe nii
le eko fiteo, koni akaše ogbomotšo mū le afō ge-
30 hena mli. । Ni kedši oninedšūrō tšō ona le, fo,
ni oše ofō; edšakeši ehī hāo, ake ohe nii le eko
fiteo, koni akaše ogbomotšo mū le afō gehena
mli.
- 31 Asa akē ake: „Mofemo ní afie enā le, a-
32 hāle fiemo wolo.“ । Ši mi le, mikenye ake
mofemo ní afie enā le, dša adfamañ-bo sane ke-
ke hewo le, ehā no afite gblā; ni mofemo ní
awye moni afiele le, efiteo gblā.
- 33 Asa nyenu, ake akē blemabii le ake: „Kakā
kitā yaka; ši ye okitaī le ano ohā Nyon-
34 tšo le.“ । Ši mi le, mikenye ake nyekakā kitā
kwrā! Kakā nwei le nō, ši Nyonmo sei dši; ।
35 alo šikpoñ le nō; ši enādši amaño dši; alo Jeru-
salem nō; ši mantše kpetenkple le mañ dši. ।
36 Ni okakā oyitšo nō tete, ake ni onyēñ ofe yi-
37 tšoi kome eyēñ lo ediñ. । Ši nyetoa nyewiemo a-
ke: Hē, hē! dabi, dabi! ši nofēno ní fe enemei
le, dse efoñ len.
- 38 Nyenu, ake akē: „Ake hienmei ato hie-
ñmei nādšian, ni ake nyanyoñ ato nya-
39 nyoñ nādšian!“ । Ši mi le, mikenye ake nye-
kakua efoñ le na; ši mon mofemo ní agba ohie

mã ye ninedšūrō dabi le he le, tšō ekole hū o-
 40 hāle! । Ni kedši moko tao, ake ekeo akodšo ní
 41 ešō oflaka le, hā enō ohebo le hū. । Ni kedši mo-
 kō anyē onō, ake okele anyie ñmletfā kome le,
 42 okele aya enyo. । Hā moni baāo le, ni moni tao
 ake ofale le, katšō ohe ke-dše enō.

43 Nyenu, ake akē ake: „Sumo onanyo,“ ni
 44 onye ohenyelo! । Ši mi le, mikenye ake nyesu-
 moa nyehenyelo, nyedšoa mei ní lomoonye, nye-
 fea mei ní nyeonye le ekpakpa, ni nyesolea nye-
 45 hāā mei ní haoonye ni amewaānye yi le; । koni
 nyetšōmo nyetše ní yo ñwei le bii; ši edšieo e-
 hūlū le kpo ye meifōdši ke meikpakpai anō, ni
 ehāā Nyonmo neo ye dšalo ke mei ní be dšale
 46 le anō. । Ši kedši nyesumo mei ní sumoonye ke-
 ke le, me nyomowo nyeyo? Ani dšee ntoheloi
 47 le tete feo nakai non? । Ni kedši nyenā nye-
 nyemime keke le, enyie non nyefeo? Ani dšee
 48 wōndšalo le tete feo nakai hū? । Nohewo le nye-
 hia ke-wulaā ši, take boni nyetše le ní yo ñwei
 le hi ke-wula ši le.

Yi 6. Ši nyekwea dšogba, ní nyekafea nyedšale
 le ye gbomei ahie, koni amenanye; ši kedšee
 nakai le, nyebe nyetše ní yo ñwei le ñō nyo-
 mowo ko.

2 Nohewo le beni ofeo edšūrō le, kakkpā tetre-
 mantre ye ohie, take boni osatofoi le feo ye
 kpehei le ke blohui le amlí, koni adšie ameyi
 ye gbomei anō le. Lelen, mikenye ake amenō
 3 amenyomowo le ke-te momo. । Ši bo le, beni o-

4 feo edšūrō le, kahā onine abeku le noni onine
 4 dšūrō feo. † Koni ate odšūrōfemo le, ni otše le
 ní naä temo mli nii le dientše awoö nyomo ye
 faññ.

5 Ni beni osoleo le, katamo osatofoi le; ši ame-
 sumoo, ake amedamoo kpehei le ke gbedsegbei
 akodši le ana amesoleo, koni mei anaame. Le-
 len, mikenye ake amenō amenyomowo ke-te mo-
 6 mo. † Ši bo le, beni osoleo le, botemo opia mli,
 ni beni onā ošina le, solemo ohā otše, moni ete
 le, ni otše ní naä temo mli nii le awoö nyomo
 7 ye faññ. † Ši beni nyesoleo le, nyekawiea trili,
 take wondšaloj le; ši amesusuo, ake amewiemo
 8 babao mli ni aaboame toi ye. † Nohewo le, nye-
 katamoaame; ši nyetše le le nii ní hiaännye, dā-
 ni nyebiōle.

9 Nohewo le nyesolea neke: Wotše ní yo nwei:
 10 Ogbei le afe kronkron! † omañtšeyeli le aba! afe
 noni osumoo ye šikpoñ le no, take afeo ye nwei
 11 le! † Hāwo ñmene wodāñmā; † ni oke wonyōdši
 12 le afawo, tamō boni wo hū woke-faä mei ní wo-
 13 wo nyomo le; † ni okewo akaya ka le mli; ši
 dšiemowo ke-dše efoñ le mli. Ši onō dši mañ-
 tšeyeli le, ke hewale le, ke anumnyam le, ke-
 14 yaši nano! Amen. † Ši kedši nyeke mei atōmōi
 le faame le, nyetše ní yo nwei le ke-afanye hū. †
 15 Ši kedši nyeke mei atōmōi le efaaame le, nyetše
 le hū ke nyetōmōi le efañnye.

16 Ši beni nyehiō ñmā le, nyekatamoa osatofoi
 le ke amehie mobomobo le; ši amefiteo amehie,
 koni ametsō mei, ake amemihī ñmā. Lelen,

17 mikeonye, ake amēñō amenyomowo ke-te mo-
 18 mo. ı Ši bo le, beni ohio ñmã le, kpa oyi mli
 19 mū ni ofo ohie; ı koni okatšō mei, ake ohī
 20 ñmã; ši otšō otše le ní yo temo mli le; ni otše
 21 ní naä temo mli nii le awoö nyomo ye faññ.

19 Nyekaboā dŕetrii nyehãa nyehe ye šikpon le
 20 no, heni omlēgē ke nibii ní kpeo nii fiteo ye,
 21 ke heni dšuloi gbaä badšuo ye. ı Ši nyeboā dŕe-
 22 trii nyehãa nyehe ye ñwei, heni omlēgē ke ni-
 23 bii ní kpeo nii fitee ye, ni dšuloi gbaa ameya-
 24 dšuu. ı Ši heni nyedŕetri le yo le, dšei nyetšui
 25 ahī.

22 Gbomotšo le mli kane dši hiēñmei le; nohewo
 23 le, keđši ohieñmei ye kroññ le, ogbomotšo mū
 24 le ayi ke la. ı Ši keđši ohieñmei ye efoñ le, o-
 25 gbomotšo mū le awo duñ; nohewo le, keđši la
 26 ní yo omli le dši duñ le, te no duñ le afa ahā
 27 teñ! ı Moko nyēē asumo nyontšomei enyo; edša-
 28 keši ekole eenye mokome ni eesumo mokroko le;
 29 alo eekpete mokome le he, ni eegbe mokroko
 30 le he guo. Nyenyēñ nyesumo Nyonmo ke ma-
 31 mona [nii fale].

25 Nohewo le mikenye, ake nyekahaoa nyehe ye
 26 nyesusuma le hewo, noni nyeaye ke noni nyea-
 27 nu; alo nyegbomotšo le hewo, noni nyeawo. Ani
 28 susuma le efee ñmã, ni gbomotšo le efee atade. ı
 29 Nyekwea ñwei lofōđši le, edšake amedūū, asa
 30 amekūū nii, asa amebuaa na amewoo aboñoi
 31 amli; ni nyetše ní yo ñwei le leoame kē. Ani
 32 nyehii babao feame? ı Ši nyeteñ namo, ni keđši
 33 ebao ehe le, ni eenyē etša ekele na abasa ko-

28 me? ı Ni atade hewo meni nyehao nyehē ye?
 Nyedfēa nā no afofroi le ano, boni amekwēo:
 29 ametšuu nii, asań ametšēē! ı Ši mikenye, ake
 Salomo tete ke enumnyam le fē le, ewulaa ke
 30 enemei atēń ekome yee egbo! ı Ši kedši nā no
 dfei le ní nmenē eyo ni wo ni ańō-wo flōńō mli
 le ni Nyonmo ha he neke le, efeń noni fe ene
 31 ehāńnye ní nyehemo ke yeli faa le, lo? ı Nohe-
 wo le nyekahaoa nyehē nyeke ake: Meni wooye,
 alo meni woonu, meni hū woonō-ha wohe? ı
 32 Edsake nii ne fē se dšēńmāđšianbii le dio. Ši
 nyetše le ní yo nwei le le ake nyeye nii ne fē
 33 he niitšumo. ı Ši nyetaoa Nyonmo mantšeyeli le
 ke edsale le tšutšu, ni ake nii ne fē afata he a-
 34 hāńye. ı Nohewo le nyekahaoa nyehē nyetoa wo;
 edsake wo le ahao ye ledientše enii ahewo. Gbi
 le he efoń le fa hāle!

Yi 7. Nyekakodšoa, koni akakodšonye! 2 Ši no
 kodšomo ní nyekodšo le, ańō-kodšonye; ni no
 susumo akpaki ní nyenō-susuo le, ańō-susu
 3 ahāńye. ı Ši meba onaä kuli le ní yo onyemi
 hienmei mli le, ši bodientše ohienmei le mli mplań
 4 le, oyoo le? ı Alo te afe teń ní oke onyemi ake:
 Hā madšie kuli le ye ohienmei le mli, ni na,
 5 mplań le ye bodientše ohienmei le mli. ı Osatofo!
 dšiemo mplań le ye bodientše ohienmei le mli
 tšutšu, ni no dāńi oona fańń, ní odšie kuli le
 ye onyemi le hienmei le mli.
 6 Nyekańōa noni dši kronkron le nyehāa šifōđši
 le; asań nyekašerea nyedfenei nyefiea kplotoi

ahie, koni aleenō amekabanana no ye amenādši
aši, ni ametsōmo amehe ni ametserenye.

7 Nyebia, ni aahānye; nyetaoa, ni nyeana; nye-
8 šia, ni aagble ahānye. † Ši mofēmo ní bio le, e-
koö, ni moni tao le, enaä, ni moni šio le,
9 aagble ahāle. † Alo me gbomo yo nyeten, ní ke-
10 dši ebi bile abolo, ní eehāle te? † Alo kedši ebi-
11 le nšonlo, ni eehāle onufu? † Agbene kedši nye,
ní nyedši efōdši le, nyele boni nyeafe ní nyenō
nii kpakpai nyehā nyebii le: enyie non nyetše
ní yo nwei le anō nii kpakpai ahā mei ní bio-
le le!

12 Nohewo le, nofēno ní nyetaoo ake mei anō-
fenyē le, nyenōa nakai non nyefeaame; edšake
ene dši mla le ke gbaloi le.

13 Nyebotea agbo fintō le mli! ši agbo le lē, ni
gbe le ye tetrē, ní ke mo yaä fitemo le mli le,
14 ni mei ní boteo mli le fa pi: † Akeši fintō dši
agbo le, ni gbe le etša, ní ke mo yaä wala le
mli le, ni mei fio dši mei ní naä le.

15 Ši nyehie ahia nyehe no ye osatogbaloi le ni
nōo towolo haä amehe ke-baä nyenō le ahewo,
16 ši amemligbe le klādši fuloi dšiamē. † Ameyibii
le nyeke-aleame! Ani atšeo weinyibii ye nmei
17 ano, alo atšeo agbamii ye aklatii ano? † Nakai
non tšo fē tšo ní dši ekpakpa le woo yibii ní hi;
18 ši tšo ní ešala le woo yibii fōdši. † Tšo kpakpa
nyēē awo yibii fōdši, ni asa tšo ní ešala nyēē
19 awo yibii ní hi le. † Tšo fē tšo ní woo yibii ní
hi le, aatole, ni anōle awo la mli. † Nohewo
20 le ameyibii le nyeke-aleame.

- 21 Dsee mofēmo ní keomi ake: Nyontšo! Nyontšo! le, abote nwei mañšeyeli le mli; ši moñ moni feo mitše ní yo nwei le suomonanii le. †
- 22 Mei pī akemi ye no gbi le no ake: Nyontšo! Nyontšo! ani dsee bo ogbei le mli wogba ye, ni ogbei le mli wofā daimonioi ye, ni ogbei le
- 23 mli wofe hewalenibii pī ye, lo? † Ni no le madšadše matsōame ake: Milekonye dā, nyedšea mino, nye mei ní nyetsuo nibii ní edšaa gbe!
- 24 Nohewo le, mofēmo ní nuo miwiemoi ne ni eyeo no le, mañōle mato nālelo ní mā etšu ye
- 25 teša no le he. † Ni Nyonmo tue, ni fai ba, ni koyoi tfa, ni amešimo tšu le no, ni ewulee; edša-
- 26 ke ato ešiši ye teša no. † Ni mofēmo ní nuo miwiemoi ne ni eyee no le, aañōle ato nū bulu ni
- 27 mā etšu ye šia no le he: † ni Nyonmo tue, ni fai ba, ni koyoi tfa, ni amešimo tšu le no, ni ewule, ni ewulemo le ye kpetenkle.
- 28 Ni ebaba mli ake beni Jesu egbe wiemoi ne ana le, mei le ahe dšō amehe ye etšōmo le hewo. † Edšake etšōame ake moko ní yo hegbe, ši tamoo amewolonmāloi le.

Yi 8. Ši beni edše goñ le no ekpleke ši le, mei

2 pī nyie ese. † Ni na, kpitiyelo ba basolele eke: Nyontšo, kedši oosumo le, oonyē ake ohāā

3 mihe tšeo! † Ni Jesu šia enine ni eta ehe ni eke: Misumo, ohe atše! Ni amrō le ekpiti le tā. †

4 Ni Jesu kele ake: Kakwe ni oke moko; ši moñ ya ni oke ohe ayatšō osofo le, ni ohā kenii ní Mose to le oke-ye odase ohāame.

- 5 Ši beni Jesu bote Kapernaum le, asafobii oha
 6 atše ko ba enō ebabale, i ni eke ake: Nyontšo,
 miwenū le kā ši ye šia ni ehe miye ke gbodšo-
 7 mo, ēna nō naakpa. i Ni Jesu kele ake: Miba
 8 ni mabatsale! i Ni asafobii oha atše le here no
 eke: Nyontšo, esaami ake obaä mikpata le šiši;
 ši mon wiemo wiemo keke, ni aatša miwenū le. i
 9 Edsake mi tete gbomo dšimi ni ye ayeo mino,
 ni mi hū miyeo asrafoi ano, ni mikeo mokome
 ake: Ya! ni eyaä; ni mikeo mokroko ake: Ba!
 ni ebaä; ni mikeo mitsūlo ake: Femo ene! ni
 10 efeo. i Ši beni Jesu nu ene le, ehie fele yā, ni
 eke mei ní nyie ese le ake: Lelen, mikenye ake:
 Israel mli tete minako neke hemo ke yeli kome
 11 ye dā! i Ši mikenye, ake mei pī adše bokā ke
 anai aba, ni ameke Abraham ke Isak ke Jakob
 12 abakpasa ši ye nwei mantšeyeli le mli; i ši man-
 tšeyeli le bii le, aafāame awo gbese duñ le mli.
 13 Dšei yafō ke nyānyōdši ašisikpemo ahī. i Ni Je-
 su ke asafobii oha atše le ake: Ya, ni boni ohe
 oye le, aafe nakai ahāo. Ni atša ewenū le ye
 no nmlētšā le non no.
- 14 Ni Jesu ba Petro we le, ni ena no šayō le
 15 kā ši ke fulu. i Ni eta enine he, ni fulu le ši
 16 le, ni ete ši ni esōmoame. i Ši beni eše gbeke-
 naši le, ameke mei pī ní yo daimonioi le ba enō.
 ni enō wiemo efā mumoi le, ni etša mei ní he
 17 yeo le fē. i Koni, noni Jesaya, gbalō le, wie
 le aba mli ake: „Ledientše enō wōhedšra-
 moi le, ni wōhelai le etere!“
- 18 Ši beni Jesu na mei pī ye ehewo le, efā ake

- 19 afo nšo le aya se le gbe. | Ni wolonmālo ko ba
 enō ebakele ake: Tšolo, hefēhe ní oyaä le,
 20 manyie ose! | Ni Jesu kele ake: Osoi ye bui, ni
 nwei lofōdši ye tsui; ši gbomobi le be heni eke
 21 eyitšo atšole. | Ši ekaseloj le aten mokroko kele
 ake: Nyontšo, nmemi gbe ní mayafū mitše dā. |
 22 Ši Jesu kele ake: Nyiemo mise ni ohā gbohī afū
 amedientše amegbohī le.
- 23 Ni ete lele mli ni ekaseloj le nyie ese. | Ni
 24 na, nšo eyi hāmāmā āhū ni nšokei mikū mīfie
 25 lele le no; ši le le ewo. | Ni ekaseloj le ba enō
 ni amebatsīe le ameke: Nyontšo, heremo woyi-
 26 wala, womifite! | Ni ekeame ake: Meba nyešeo
 gbeye neke, ni nyehemo ke yeli faa? Keke le
 ete ši ni efā koyoi le ke nšo le yi, ni enme naa-
 27 kpa. | Ši gbomei le ahie le feame yā ameke:
 Me gbomo sroto ne ní koyoi le ke nšo le tete
 boole toi ne?
- 28 Ni beni eba se ye Gergesifoi ašikpoñ le no le,
 mei enyo ní yo daimonioi le kele kpe, amedše
 gbohī afūhe le, amehie edo tšō, boni moko nyēē
 29 atšō no gbe le no. | Ni na, ameblo ameke: Meni
 yo woke oten, Jesu, bo Nyoñmo bi le, ani oba
 30 wohedšramowo dāni be le aše? | Ni kplotoi kutū
 31 babao ye šonñ miye nii. | Ni daimonioi le bale
 ameke: Kedši ofāwo le, nmeowo gbe ní woya
 32 kplotoi kutū le amlī. | Ni ekeame ake: Nyeyaä!
 Ni amedše kpo amete kplotoi kutū le amlī; ni
 na, kutū mū le wo foi yerededē ke-dše gon le
 no ke-yagbe nšo le mli, ni amegboi ye nui le
 33 amlī. | Ni mei ní leoame le dšo foi ni amete mañ,

ni ameyadšadše fē ke mei ní yo daimonioi le
 34 ahe sādši le hū. † Ni na, mañ mū le fē dše kpo
 ameke Jesu bakpe, ni beni amenale le, amebale
 ake edše ameklotiai le eya.

Yi 9. Ni ebote lele le mli, ni efo nšo le ni eba
 2 ledientše emã len. † Ni na, ake moko ní egbodšo
 ní kã sa no ba eiō. Ni beni Jesu na amehemo
 ke yeli le, eke mo ní egbodšo le ake: Hã otšui
 3 anyō omli, mibi! aňō ohe ešai le afao! † Ni na,
 wolonmāloi le aten meikomei ke ye amedientše
 4 amemli ake: Mone mībo musu! † Ni beni Jesu
 na amedfenmōi le, eke: Meni hewo ni nyedfēo
 5 niifōdši ye nyetsuii amli? † Edsake te noni kemo
 dšraa, noni ake: ‚Aňō ohe ešai le afao‘ le?
 6 alo noni ake: ‚Te ši ni onyie‘ le? † Ši koni
 nyena, ake gbomobi le ye hegbe ye šikpon le
 no, ake enō ešai efa, — keke le eke mo ní e-
 gbodšo le ake: Te ši, wo osa le, ni oya owe! †
 7 8 Ni ete ši ete ewe le. † Ši beni mei le na le,
 amehie feame yā, ni amewo Nyonmo hie nyam,
 ake enō neke hegbe ne ehã gbomei le.

9 Ni beni Jesu dšeo dšei eyää le, ena gbomo ko
 ní ta ntohemophe ní atšeo le Mateo le, ni ekele
 10 ake: Nyiemō mise! Ni ete ši enyie ese. † Ni
 ebaba mli ake beni ekpasa ši ye šia le, na, nto-
 heloi ke nišafeloi babao ba, ni ameke Jesu ke
 11 ekaseloi le bakpasa ši. † Ni beni Farisifoi le na
 le, amebi ekaseloi le ake: Meba nyetšolo le ke
 12 ntoheloi ke nišafeloi yeo nii ne? † Ši beni Jesu
 nu le, ekeame ake: Dšee mei ní he ewaame le

- ni tšalo ehiaame, ši mei ní be dšogba le moñ. |
- 13 Ši nyeyaä ni nyeyakasea noni dši ene: „Möbonale mitaoo, ni dšee afole!“ Ši mibaa ní mabatše dšaloj, ši nišafeloj moñ ke-ba tsuitsake-mo mli.
- 14 Keke ni Johane kaseloj le ba enö ni ameke: Meba woke Farisifoi le hio ñmā kpitiokpitio, ši
- 15 okaseloj le ehii ñmā? | Ni Jesu keame ake: Ani yokpemo le he bialoj le anyē aye ñkomo gbū-abo ní ayemforowu le keame yo lolo le? Ši gbū aba momo, beni aanö ayemforowu le ke-adše ameten ke-ate le, ni no dāni ameahi ñmā. |
- 16 Ši moko enöo mamana ní akposako etaa atade momo mli; edšake kule noni anö-ta mli ní anö-tšimo le yeo atade le he, ni flo le leo fe tšutsu
- 17 le. | Asañ anöo dā hē awoo wolotoj memedši amli: ake aleenö wolotoj le afe, ni dā le afie ši, ni wolotoj le afite: ši anöo dā hē awoo wolotoj hēi amli moñ, ni enyo le fē yi naä wala.
- 18 Beni ewieo nii ne etšöoame le, na, onukpa ko ba basolele eke: Mibiyo edše mli amrö ne; ši ba ni obanö onine onme eno ni eyi ana wala! | Ni Jesu te ši ni eke ekaseloj le nyie ese.
- 20 Ni na, yō ko ní he yeo ke láfosemo afi nyo-ñma ke enyo le ba ese ebata etade namu le he. |
- 21 Edšake eke ye emli ake: Kedši mina etade le
- 22 he mita keke le, aahere miyiwala. | Ši Jesu tšö ehe, ni beni enale le eke: Hā otšui anyö omli, mibiyo! ohemo ke yeli le chere oyiwala! Ni ahere yō le yiwala ke-dše no ñmletša le non no.
- 23 Ni beni Jesu ba onukpa le we le ni ena ble

24 kpāloī ke asafo ní feo hō le, i ekeame ake: Nye-
 yaä se, edsake oblayo le gboko, ši wo keke
 25 ewoö! Ni ameñmōle. i Ši beni afie asafo le, ete
 tšu leñ, ni emō no nine mli, ni oblayo le te ši. i
 26 Ni neke sane ne dšedše ke-te dšei šikpoñ mū le
 fē no.

27 Ni beni Jesu dše dšei ehoo le, filafoi enyo
 nyie ese ameñbloö amekeo ake: Nawo mōbo, Da-
 28 wid bi! i Ši beni ebote šia le, filafoi le ba enō;
 ni Jesu biame ake: Nyemihe nyemiye, ake ma-
 nyē ene mafe, lo? Amekele ake: Hē, Nyon-
 29 tšo! i Keke ni etra ameñienmeii ahe ni eke: Boni
 30 nyeheo nyeyeo le, nakai afe ahānye! i Ni agble
 ameñienmeii. Ni Jesu boame kōko ake: Nye-
 31 kakwea ní moko le! i Ši ame le, beni amedše
 dšei le, ametši eyidšiemō le tā ye dšemei šikpoñ
 mū le fē no.

32 Ši beni nomei dšeo kpo le, na, ameke gbomo
 33 mumui ní yo daimonio le ba enō. i Ni beni efā
 daimonio le, mumui le wie. Ni mei le ahie fe-
 ame yā ameke: Anako neke noko ye Israel
 34 peñ! i Ši Farisifoi le ke: Daimonioi alumo le
 eke-fää daimonioi le!

35 Ni Jesu kpa mādši le ke akrowai le fē no, ni
 etšōo ye amekpehei le, ni ešieo mantšeyeli le he
 sanekpakpa le, ni etšää hela fē hela ke hedšra-
 mo fē hedšramo ye māñ leñ.

36 Ši beni ena mei babao le, emusun tšōle ye
 amehewo, ake ní etoame ni agbeame afā, take
 37 toi ní be kwelo le. i Keke le eke ekaseloī le
 ake: Ablekūomo le fa moñ, ši niitšuloī le faa: i

38 Nohewo le nyekpaä ableküomo nyontšo le fai, koni etšu niitšuloi ke-fie ebleküomo le mli!

Yi 10. Ni etše ekaseloï nyoñma ke enyo le ke-ba, ni ehāame mumoi ní he tšee le ano hegbe, ake amefāame ni ametša hela fě hela ke hedšramo fě hedšramo. | Ši bofoi nyoñma ke enyo le agbeii ne: Kleñkleñmo le Simon ní atšeoï Petro, ke enyemi Andrea; Jakobo, Zebedeo bi le, ke enyemi Johane; | Filipino ke Bartolomeo, Toma ke Mateo, ntohelo le; Jakobo, Alfeo bi le, ke Lebeo ní asa atšeoï Tadeo le; | Simon, Kannaanyo le, ke Juda Iskariote, mo hū ní nōle ehā le.

5 Neke nyoñma ke enyo ne Jesu tšu, ni efāame ake: Dšenmādši le agbe no le nyekagbalea, ni Samariabii aman ko le nyekabotea: | ši mon nye-yaä Israel we toi ní eladše le añō. | Ši ní nye-yaä ne, nyešiea nyekea ake: Nweii amantšeyeli le eše ši etā! | Helatšemei nyetšaä: kpitiyeloï ahe nyetšua: gbohī aši nyetea: daimonioï nyefāmoa: yaka nyena, yaka nyenō-hāa! | Nyekahea šika lo dfetei lo ayawa nyewoa nyehefinii aml; | asa nyekahea gbenokotoku lo flakai enyo lo tokotai lo tšo tete; ši niitšulo le ñmā le sale.

11 Ši mañ fě mañ alo akrowa fě akrowa mli ní nyeate le, nyebibia mo ní sa ye dšei, ni dšei nyehia ke-yaši beyino ní nyeate le. | Ši beni nyeboteo šia le, nyenāale. | Ni kedši šia le sa le, nyehedšole le aba eno mon; ši kedši esaa le, nyehedšole le akpale aba nyenō ekoñ. | Ni ke-

- 15 dši moko hereñnye ni eboñ nyewiemoi le atoi
 le, nyedšea no šia le alo no mā leñ, ni nye-
 kpokpoa nyenādšiaši mlu le: † Lelen, mikeonye
 ake edšrañ hāñ Sodoma ke Gomora šikpoñ le
 ye kodšomogbi le no, ake no mañ le!
- 16 Na, mi le mišunye tamō toi ye klādši atēñ:
 nohewo le nyelea nā take onufui, ni nyefea
 17 kroññ take okpoi! † Ši nyehie ahia nyehe no ye
 gbomei ahewo: edšake ameanōnye ameahā adši-
 18 nai, ni amekpehei le ameyinye ye; † ni lumei
 ke mañšemei ahie tete akenye aya ye mihewo,
 19 koni anō-yeame ke dšenmādši le odase. † Ši beni
 amēñōnye amehā le, nyekahaoa nyehe ye boni
 alo noni nyeawie le hewo; ši aanō noni nyeawie
 20 aahānye ye nakai ñmletfa le mli non. † Ši dšee-
 nye nyedši mei ní wieo le, ši moñ nyetše le
 21 mumo le wieo ye nyemli. † Ši nyemi anō nyemi
 ahā gbele, ni tše anō bi ahā, ni bii ate ši awo
 22 amefoloi le ni ameahā agbeame. † Ni nyeatšōmo
 mei ní mei fē nyeoame ye migbei ahewo; ši mo
 ní hieo mli ke-wulaä ši le, le le aahere eyiwala. †
 23 Ši beni amewaānye yi ye mā ne mli le, nye-
 dšoa foi nyeyaä ekroko mli, ši lelen, mikeonye
 ake nyegbeñ Israel mādši le fē na, dāni gbo-
 mobi le aba.
- 24 Kaselo efee etšōlo, ni asañ tšulo efee enyon-
 25 tšo. † Efa hā kaselo le, ake etamo etšōlo le, ke
 tšulo le hū, ake etamo enyontšo le: kedši ame-
 tše šiatše le Beelzebul le, enyie non ewebii le? †
 26 Hewo le nyekašeaame gbeye: edšake nokonoko
 be ní abu no, ní agbleñ na; ni ateko noko, ní

- 27 aleñ. † Noni mikeonye ye duñ mli le, nyewiea
ye la hie; ni noni toi mli nyenuo ye le, nyešiea
- 28 ye tšuiiayiteañ! † Ni nyekašea mei ní gbeo gbo-
motšo le ni amenyēē susuma le amegbe le agbe-
ye; ši mon nyēšea mo ní nyēo susuma ke gbo-
motšo fē hie ekpātāā ye gehena mli le gbeye. †
- 29 Ani ahōō affimatai enyo ahee hiepii nyonma?
tšebele, ke-dši edšee nyetše le deñ le, ameten
- 30 ekomeflo enyon šikpon! † Ši nye le, nyeyitšoi le
- 31 fē tete le akane! † Nohewo le nyekašea gbeye!
nye ni nyehe dšra wa fe affimatai babao po! †
- 32 Hewo le mofēmo ní dšadšeomi etšōo ye gbomei
ahie le, mi hū madšadšele matšō ye mitše ní
- 33 yo nweii le hie. † Ši mofēmo ní kwaāmi ye
gbomei ahie le, mi hū makwale ye mitše ní yo
nweii le hie.
- 34 Nyekasusua ake miba ni mabahā hedšole aba
šikpon le no: dšee hedšole hāmo miba, ši klante
- 35 mon. † Edšake miba ní mabatšé gbomo ke-dše
etše he, ke biyo ke-dše enye he, ke šayo kedše
- 36 ešayo he. † Ni gbomo henyeloi dši ewebii. † Moni
- 37 doō tše lo nye he femi le, esaami; ni moni doō
- 38 binu lo biyo he femi le, esaami. † Ni moni woo
- 39 eseñmotšo le ni enyiee mise le, esaami. † Moni
na esusuma le, eeladšele; ni moni ladše esusu-
- 40 ma ye 'mihewo le, eenale. † Moni hereonye le,
ehereomi; ni moni hereomi le, ehereo moni tšu-
- 41 mi le. † Moni hereo gbalo ye gbalo gbei ano le,
gbalo nyomowo eena; ni moni hereo dšalo ye
- 42 dšalo gbei ano le, dšalo nyomowo eena. † Ni
mofēmo ní ahā mei bibii ne atēñ mokome anu

nu hō kpulu ko keke ye kaselo gbei ano le, le-
len, mikeonye ake eladšen enyomowo kwra.

Yi 11. Ni ebaba mli, beni Jesu efāmo ekaselo
nyonma ke enyo le egbe na le, edše dšei eya-
dšadše etšō ni ešie ye amemādši le amlī.

2 Ši Johane le, beni enu Kristo niitšumoī le ahe
ye tšun le, etšu ekaseloī le atēn mei enyo, .
3 ni ababile ake: Bo dši moni baä le, alo woo-
4 kwe mokroko gbe? . Ni Jesu here no ni ekeame
ake: Nyeyaä ni nyeyadšadšea nyetšōa Johane
5 ekoñ noni nyenuo ni nyenaä le: . filafoi mina
nii, ni obubuafoi minyie: kpitiyeloī ahe mītše,
ni toimuloī minu nii: gbohī mīte ši, ni ohiafoi
6 le, ādšadše sanekpakpa atšōame. . Ni adšo moni
atšōnle ye mimli le!

7 Ši beni menemei yaä le, Jesu boī mei babao
le kemo ye Johane hewo ake: Me kwemo nyete
8 ye nā le no le? dfeitšo ní koyo hosoo? . Ši mon
me kwemo nyete? gbomo ní woo atadei bodo-
bodoī? Na, mei ní woo bodobodoī le, mantše-
9 mei awei ameyo! . Ši mon me kwemo nyete?
Gbalō? Hē, mikenye ake mo ní fe gbalō tete: .
10 Edšake le ni, mohewo ní aāmā ake: „Na, mī-
tšu mibofō le ke-tšō ohie, moni asa ogbe
11 le etoö le.“ . Lelen, mikeonye, ake mei ní afo-
ame ye yei amlī le atēn moko eteko ši, ní da
fe Johane, baptisilo le: ši moni dši bibio ye
12 nweii amantšeyeli le mli le da fele. . Ši ke-dše
Johane, baptisilo le, gbii le ano ke-baši be ne
le, nweii amantšeyeli le ye hewale, ni hewaloī

- 13 mīgblale hewale na. Ši gbaloi le fē ke mla le,
 14 ke-baši Johane yino le amegba. Ni kedši nye-
 misumo ake nyeahe le, le dši Elia ní baba le. .
 15 Moni yo toi ní eke-anu le, hā ní enu!
- 16 Ši namo he mañō neke yino ne mato? Ame-
 17 tamo gbekebii ní tra dšadši ano ni ametšeo ame-
 18 nanemei, . amekeo: Wokpā ble wohānye ni nye-
 18 dšoko: wofo wohānye ni nyefeko yara! . Edšake
 Johane ba, ni ebayee nii ni esa enuu nii, ni
 19 amekeo ake: Eye daimonio! . Gbomobi le ba,
 ni ebayeo nii ni esa enuo nii, ni amekeo ake:
 Na, gbomo fulo ke dānulo, ntoheloi ke ešafeloi
 ašientše ne! Ni abu nā le bem ke-dše ebii le
 añō.
- 20 Keke ni eboi mādši hei ní etsu ehewale-niitšu-
 moi babao titri ye le adšemo, akeši ametsakee
 21 ametsuii, eke: . Ao, bo Korazin! ao, bo Betsai-
 da! Edšakeši Tiro ke Sidon ana atšu hewale-
 niitšumoi ní atšu ye nyemli le ye dšikule, blema
 le ametsake ametsuii ye kpekpe ke lamlu mli! .
 22 Tšebele mikenye ake edšrañ hāñ Tiro ke Sidon
 23 ye kodšomogbi mli, ake nye! . Ni bo, Kaper-
 naum ní awo ono ke-še nwei: gbohiadše po akeo-
 aba ši ke-ate! edšakeši Sodom ana atšu hewale-
 niitšumoi ní atšu ye omli le ye dšikule, emā ši
 24 ke-baši nmene! . Tšebele mikenye, ake edšrañ
 hāñ Sodom šikpoñ le ye kodšomogbi no, ake bo!
 25 No be le mli le Jesu here no ni eke: Midšie
 oyi, ata, nwei ke šikpoñ nyontšo! ake onō nii ne
 ote naloi ke niileloi, ni odšieame otšō abifabii! .
 26 27 Hē, ata! edšake nakai ni esa ohie! . Nibii fē

mitše le etu ewo miden: ni moko lee bi le kre-
de, ake dša tše le keke, asan tše le hū, moko
leele krede, ake dša bi le, ke moni bi le sumoo
ake edšieo etsōole.

28 Nyebaä minō, nyefē ní etonye ni nyedšatsui
29 fenyē le, ni mahānye hedšomō: , nyenōa mipā
le nyenmea nyeno, ni nyekasea ye mihe, ši mi-
mli dšo, ni mibaä mihe ši ye mitšui mli; ni nye-
30 ana hedšomō nyeahā nyesusumai le. , Edšake
mipā le nō, ni midšatšu le etsii.

Yi 12. No be le mli le Jesu tšō able mli ye Sa-
batogbi le no; ši hōmō eye ekaseloi le, ni ame-
2 boi abletsei le kūomō ke kpemō. , Ši beni Fari-
sifoi le na le, amekele ake: Na, okaseloi le mife
3 noni ahāā hegbe ake afeo ye Sabatogbi no. , Ši
ekeame ake: Ani nyekaneko noni Dawid fe
4 beni hōmō yele ke mei ní kele yo le? , Boni
ebote Nyonmo we le, ni eye hie-aboloi ní edšaa
gbe ake le lo mei ní kele yo le yeo, ake dša
5 osofoi le keke le? , Alo nyekaneko ye mla le
mli, ake Sabatogbi le ano le osofoi buleo Sa-
batogbi le non ye solemowe le ni ameyee fo, lo? ,
6 Ši mikenye, ake moko ní fe solemowe le ye bie! ,
7 Ši nyele noni dši ene: „Mōbonale mitaoo ni
dšee afole“ dšikule, nyebun mei ní yee fo le
8 afo: , edšake Sabatogbi le tete nyontšo dši gbo-
mobi le.

9 Ni beni edše dšei eyaä le, eyabote amekpehe
10 le. , Ni na, gbomo ko ye dšei ní enine esu. Ni
amebile ameke: Ani edša gbe ye Sabatogbi le

11 ano, ake atšaä mo? koni ameflo ena. Ši le le
 ekeame ake: Nyeten namo dši gbomo ní yo to
 kome, ní kedši Sabatogbi le no no gbe bu mli
 12 ye le, ní emõn emli ni edšiele? Agbene enyie
 gbomo fe to! Nohewo le edša gbe ake afeo edšü-
 13 rō ye Sabatogbii le ano. Keke le eke gbomo
 le ake: Kpā onine le mli! ni ekpā mli, ni eye
 14 emū tamō eko le. Ši Farisifoi le dše kpo te eyi
 no adšina, boni ameafe ni amekpātā ehie.

15 Ši beni Jesu le ene le, edše dšei ete. Ni mei
 16 babao nyie ese, ni etšaame fē; ni eboame ko-
 17 ko, koni amekahā anu ehe: beni afe ní noni
 Jesaya, gbalō le, wie le aba mli ake:

18 „Na, mitsūlo, mo mli ní mihie ne,
 Moni misumo ni mina ehe tšui ne:
 Mike Mimumo le aume eno,
 Ni eedšadše kodšomo eetšō dšenmādši le:
 19 Eben, ni eblon hū, ni asa moko nun egbē
 ye blohuian:

20 Gālātšo ní amia le ekūn,
 Ni odonti hū ní tšoo sulī egben,
 Ke-yaši beyino ní eke kodšomo le atšō
 kōnimyeli mli:

21 Ni egbei le ano dšenmādši ahie akā!“

22 Keke le ake moko ní yo daimonio ni filafō
 ke mumui fē dšile ba enõ; ni etšale ní filafō ke
 23 mumui le fē wie ni ena nii hū. Ni asafoi le fē
 na kpe amehe ni ameke: Ani dšee Dawid bi le
 24 ne? Ši Farisifoi le, beni amenu le, ameke:
 Mone efāā daimonioi, ake dša ye Beelzebul, dai-
 25 monioi alumo le, (hewale) mli. Ši noni Jesu le

- amedfenmoi le, ekeame ake: Mañtseyeli fẽ mañ-
 tseyeli ní gbaä woo ledientše ehe le, edfaä; ni
 mañ fẽ mañ alo šia fẽ šia ní gbaä woo ledientše
 26 ehe le, edamon ši. Ni kedši satana le fã satana
 le, egba ewo ledientše ehe: bele te emañtseyeli
 27 le afe teñ adamo šin? Ni kedši mi le, Beelze-
 bul mike-fää daimonioi le, nyebihĩ le, namo
 ameke-fääame? Nohewo le ame non ameatsõmo
 28 nyekodšoloi. Ši kedši Nyõnmo Mumo ni mi le
 mike-fää daimonioi le, no le Nyõnmo mañtseyeli
 29 le eninanye. Alo te moko afe teñ ní enyẽ he-
 walo we le ebote ní eha enii le, ake dša efĩ he-
 30 walo le dã, ni no le eeha ewe le? Moni be
 migbefañ le, ete ši ewomi; ni moni kemi buaa
 31 na le, migbe afã! Nohewo le mikenye ake:
 Eša ke musubo fẽ aañõ-fa gbomei: ši Mumo le
 32 he musubo le añõ-fañ gbomei. Ni mofẽmo ní
 awie wiemo ko eeši gbomobi le, aañõ-fale: ši
 mofẽmo ní awie aši Mumo kronkron le, añõ-fañle
 ye dše ne lo dše ní baba le fẽ mli.
- 33 Ekole nyefea tšo ní ehĩ le, ní eyibii le ahĩ;
 alo nyefea tšo ní ešra le, ní eyibii hũ ašra:
 34 edšake yibii le añõ-leo tšo le. Šinoi afiei!
 te afe teñ ní nyenyẽo ekpakpa nyewieo, nye
 mei ní nyedši meifõdši le? ši noni tšui le ke-
 35 tekeo no le, no non nabu le wieo. Gbomo
 kpakpa le, etsui mli dfetri kpakpa leñ edšieo
 niikpakpai ke-dšeo; ni gbomo foñ le dfetri foñ
 36 leñ edšieo niifõdši ke-dšeo. Ši mik nye, ake ya-
 kawiemõ fẽ yakawiemõ ní gbomei awie le, ame-
 37 abu he akonta ye kodšomogbi le no. Ši owie-

moi le amli aabuo bem ke-adše, ni owiemoi le amli aabuo fo ke-adše.

38 Keke le woloñmāloi ke Farisifoi le atēn meikomei here no ni ameke: Tšōlo! womtao okadi
 39 woona ke-dše onō. Ši le le ehēre no ekeame ake: Yino foñ ke gblāfitemo yino mītao okadi: ni okadi ko hū ahāñle, ake dša Jona, gbalole, okadi le: edšake boni Jona ye dšetšeremo ke dšenamo gbīi ete ye nšonlo kpetēnkple le musuñ le, nakai gbomobi le aye dšetšeremo ke
 40 dšenamo gbīi ete ye šikpoñ le tšui mli. Niniwehī le ate ši ke yino ne ye kodšomo le mli, ni ameabule fo; edšakeši amētšake amētšuii ye Jona šiemo le no: ni na, noni fe Jona le ye
 41 bie! Ninedšūrōgbe mañnye le ate ši ke yino ne ye kodšomo le mli, ni eebule fo; edšakeši edše šikpoñ le nagbehei le eba, ní ebabo Salomo nā le toi: ni na, noni fe Salomo le ye bie!

43 Ši beni mumo ní he tšee le edše gbomo mli le, eyanyieo hei ní nu be le etao hedšomo, ni enaa eko. Keke le ekeo ake: Makū mise mate miwe, heni midše le! Ni beni ebaä le, enaä ake
 44 ekā ši eflo, ni abe mli, ni awulale. Keke le eyaä ni eyaño mumoi krokomei kpawo ní dši efōdši fe ledientše le eke-fataä ehe; ni amebaä mli amebahio ši ye dšei; ni no gbomo le nagbenii le tšōmo efoñ fe tšutšunii le. Nakai non aafe yino foñ ne hū!

46 Ši beni eke asafoi le wieo lolo le, na, enye ke enyemimei damo agbo na amemītao amekele
 47 awie. Ši moko kele ake: Na, onye ke onyemi-

48 mei le damo agbo na mitao amekēo awie! , Ši
 le le ehēre no eke mo ní kele le ake: Namo
 49 dši minye, ni namei dši minyemimeī? , Ni ešie
 enine ke-ba ekaseloi le ano eke: Na, minye ke
 50 minyemimeī ne! , Edšake mofēmo ní afe mitše
 ní yo nweii le suomonanii le, le non dši minye-
 minu ke minyemiyo ke minye!

Yi 13. Ši no gbī le no non le Jesu dše šia le
 2 eyata nšo le na. , Ni mei asafoi babao bua ame-
 he na ye enō, ahū ní ete lele mli eyata ši, ni
 3 asafo le fē damo nšo le na. , Ni ewie nii babao
 etsōame ye abebuai amli eke: Na, dūlo dše kpo
 4 ete dūmo; , ni beni eyadūo le, ekomei nyō gbē
 5 he, ni lofōdši ba bakolo. , Ši ekomei nyō tesai
 ano, heni amēnaa sū tūtu ye, ni amrō le, akeši
 6 amebe sū ní kwo le hewo le, amekwē, , ši beni
 hūlū te ši le, amešā, ni amebe fā ko hewo le
 7 ameñālā. , Ni ekomei nyō nmei amli hū, ni
 8 nmei le hole amehe no, ni amešotō nomei. , Ši
 ekomei nyō šikpon kpakpa mli, ni ewo yibii,
 ekomei oha, ekomei nyoñmai ekpa, ni ekomei
 9 nyoñmai ete. , Moni yo toi ní eke-anu le, hā
 ní enu!

10 Ni ekaseloi le ba enō babilē ake: Menihewo
 11 okeame wiewe ye abebuai amli le? , Ši ehēre no
 ekeame ake: Edšake nye le ahā nyele nweii
 mantšeyeli le temosādši le, ši nomei le ahāko-
 12 ame. , Edšake mofēmo ní yo noko le, aahāle ní
 eke-ateke no; ši mofēmo ní be noko le, nō ní
 13 eyo tete le, aasō ye eden. , Ene hewo ni mibu-

- buo abei mikeame wieo le, ake na le amēnaa,
 14 ni nu hū amēnuu, ni ameyoo se. Ni Jesaya
 gbale le ba mli ye amēno, noni keo ake:
 „Nu nyeanu, ši nyenañ na:
 Ni na nyeana, ši nyelen!
- 15 Ši neke mañ ne tšui ekplim,
 Ni ametoi wa, ni amemīamia amēhie-
 ñmeii;
 Koni gbikogbiko le amekana ke amēhie-
 ñmeii,
 Ni amēke ametoi hū akanu,
 Ni ametšui akana na,
 Ni amekatšōmo ni matšaame!“
- 16 Ši nye le, adšo nyehienmeii le, ake amemīna nii,
 17 ke nyetoi le, ake amemīnu nii! Edšake leleñ,
 mikenye, ake gbaloi ke dšaloi pī tao, ní amē-
 na nii ní nyenaä ne, ni amēnaa; alo ní amēnu
 nii ní nyenuo ne, ni amēnuu.
- 18 Nohewo le nye le nyeboa dūlo le abe le toi: .
 19 Mofemo ní nuo mantšeyeli le he wiemo le ni
 eyoo se le, mofon le baä bašaä noni adū ye etšui
 20 mli le. Mone dši moni adū ye gbe he le. Ši
 moni adū ye tesa no le, le dši mo ní enu wie-
 21 mo le ni amrō pe eke miše hereo; ši ebe šišifā
 ye emli, ši mon ehio ši kpitio keke le; ši kedši
 haomo lo yiwale ba ye wiemo le hewo le, amrō
 22 le atšōole. Ši moni adū ye ñmei amli le, le
 dši moni nuo wiemo le, ši dše neñ be haomo ke
 nii babao ahe lakamo le šotōo wiemo le, ni ewoo
 23 yibii. Ši moni adū ye šikpoñ kpakpa no le, le
 dši moni nuo wiemo le ni eyoo se, ni esa ewoo

yibii hū, ni ebaä, mokome oha, moko hū nyon-
mai ekpa, ke moko hū nyonmai ete.

24 Abe kroko ebuame ni eke: Anō nweii mantšeyeli
yeli le ato nū ko ní dūo dūmonii kpakpai ye
25 ebo le mli le he. | Ši beni mei wo le, ehenyelo
le ba ebadū dfei ye nīmā le ten, ni eyin ete. |
26 Ši beni ekwē, ni egba ahwānyā, ni ewo yibii
27 le, keke le dfei le hū pue. | Ši šiatše le tšūdši
le ba enō babile ake: Nyontšo, ani dsee nii kpa-
kpai odū ye obo le mli: nēgbe mo ní eke dfei
28 dše ne? | Ši ekeame ake: Gbomo henyelo ko efe
enene. Ši tšūdši le keke ake: Bele osumo, ake
29 woya ni woyabua na, lo? | Ši le le eke: Dabi,
koni aleenō, beni nyebuaä dfei le na le, nyea-
30 fāmo nīmā le hū nyeafutuñ! | Nyehāa enyo le fē
akwēa ke-yaši nīmāfāmobe le, ni nīmāfāmobe le
make fāloj le ake: Nyebuaä dfei le na tšutšu,
ni nyefimoa kotsai, koni ašāame; ši nīmā le nye-
buaä na nyeyawoa miboño le mli.

31 Abe kroko ebuame eke: Nweii mantšeyeli le
tamō šinapiwu ní gbomo ko ko, ni eyadū ye
32 ebo mli: | noni dši bibio fe nii fē ní adūo mon,
ši beni ekwē le, edaä fe fie fē, ni efeo tšo, ní
nwei lofōdši le baä bafeo tšui ye enidši aten.

33 Abe kroko ebu etšōame ake: Nweii mantšeyeli
le tamō māša ní yō ko ko ni enō-ho mā tšesei
ete mli ke-yaši beyino ní fē ša.

34 Nii ne fē Jesu wie ye abebuai amlī etšō asa-
foi le, ni ke-dsee abebuai amlī le, ekeame ewiee: |
35 koni noni gbalō le wie le aba mli, noni ake:

„Magble mina ye abebu'ai amlī; magba
nii temonii ní dše dšen šišidšē le mli!“

36 Keke le Jesu dšie asafoi le agbe ni ete šia le.
Ni ekaseloī le ba enō bakele ake: Tšōmowo abo
37 len dfei le he abebua le šiši! Ši ehre no eke-
ame ake: Dūmonii kpakpai adūlo le dši gbomo-
38 bi le: šī abo le dši dše neñ: šī dūmonii kpa-
kpai le, amedši mantšeyeli le bii le: šī dfei le
39 dši mofon le bii le: šī henyelo ní dūgame le
dši abonsam le: šī nmafāmobe le, dše neñ nagbe
40 le dši no: šī nmafāloī le, nweibofoi dši. Agbe-
ne take boni abuaä dfei ana ni ake la šää le,
41 nakai non aafe ye dše neñ nagbe le: Gbomobi
le atšu ebofoi le, ni ameabua natšōnii fē ke mei
ní tšu mlakwamonii le ana ke-adše emantšeyeli
42 le mli, ni ameañōame ameawo laflōnō le mli:
43 dšei yafō ke nyanyōdši ašišikpemo ahī! Keke
ni dšaloī le atšo take hūlū le ye ametše mantše-
yeli le mli! Moni yo toi ní eke-anu le, hā ní
enu!

44 Asañ nweii mantšeyeli le tamō dfetri ní añō-
te ye abo mli, ní beni gbomo ena le, enō-teo,
ni no he miše ní ena hewo le eyaä ni eyahōo
nii ní eyo le fē, ni eheo nakai abo le.

45 Asañ nweii mantšeyeli le tamō gbomo guoye-
46 lo ní taoō adiabai fefeoi, mo hū ní beni ena
adiagba kome ní dšra wa le, ete ni eyahō nii
fē ní eyo le, ni ehe.

47 Asañ nweii mantšeyeli le tamō yā ní afō nšo
48 mli ní enō loi srotoi fē eko; noni, beni eyi le,
agbla ke-ba šia no, ni ametra šī ameabua ekpa-

49 kpai le ana amewo kpai amli; ši nii ní ešra le
amešere amefie. † Nakai aafe hū ye dše neñ na-
50 gbe le mli: N̄weibofoi le adše kpo aba ni ame-
bahala mei fōdši le ye dšaloj le aten; † ni ame-
ke nomei awo laflōnō le mli. Dšei yafo ke nya-
nyōdši ašišikpemo ahī!

51 Jesu keame ake: Nyena nii ne fē na lo? Ame-
52 kele ake: Hē, Nyontšo! † Ši ekeame ake: No-
hewo le, woloimālo fē woloimālo ní afele kase-
lo ahā n̄wei mantšeyeli le, etamo šiatše ko ní
dšieo nii hēi ke nii memedši ke-dšeo edfetri len.

53 Ni ebaba mli, ake beni Jesu egbe abebuai ne
54 ana le, edše dšei; † ni beni eba ledientše edšaku
len le, etsōame ye amekpehe le, ní amehē dšō
amehe ni ameke: Nēgbe nā ne ke hewalenii le
55 dše ke-bahā mone? † Ani dšee nālo le bi le ne?
Ani dšee enye atšeo Maria, ke enyemihī le Ja-
56 kobo ke Jose ke Simon ke Juda le? † Ni enye-
miyei le, ani dšee amefē amekewo yo? Nēgbe
57 nii ne fē dše ke-bahā mone, mo? † Ni atšōame
ye emli. Ši Jesu keame ake: Akpaa gbalō wō,
dša ledientše edšaku ke ledientše ewe keke. †
58 Ni efee hewalenii pī ye dšei ye noni amehēe
ameyee le hewo.

Yi 14. No be le mli le Herode, akutšon tše le, nu
2 Jesu he sane le; † ni eke etsūdši le ake: Johane,
Baptisilo le, ne; le ete ši ke-dše gbohī aten,
nohewo ni hewalei le tšuo nii ye emli ne!

3 Ši Herode emō Johane efile ni ewole tšun ye
4 Herodia, enyemi Filipino nā le, hewo; † edšake

- 5 Johane ekele ake: Edšaa hāāo, ake owyele. |
 Ni etaole egbe, ši eše asafo le gbeye, edšake
 6 amebule gbalo. | Ši beni ayeo Herode fomogbi
 le, Herodia biyo le badšo ye mei le aten, ni
 7 efe Herode feo; | nohewo le eke kitā wole ši,
 8 ake eehāle nofēno ní ebi. | Ši le le, ake noni
 enye ewole nā eto le, eke: Nō Johane, Baptisi-
 9 lo le, yitšo ohāmi ye bie ye kā mli! | Ni edo
 mantše le; ši kitaĩ le ní ekā le ke mei ní kele
 10 kpassa ši le ahewo le, efā ake anō-hāle. | Ni etšu
 11 ayafō Johane yitšo ye tšu le mli. | Ni anō eyi-
 tšo le awo kā mli ke-ba ni anō-hā oblayo le, ni
 12 eke-yahā enye. | Ni ekaseloĩ le ba amebañō e-
 gbonyo le ni ameyafū, ni amete ameyake Jesu.
 13 Ši beni Jesu nu le, etšō lele mli edše dšei ete
 nā no he ko ye afā. Ni beni asafoi le nu le,
 amenyie nane no ke-dše mādši le amli ametūle. |
 14 Ni Jesu dše kpo ni ena asafo babao, ni emusun
 tšōle ye amehewo, ni etša ameten helatšemei le.
 15 Ši beni eše gbeke le, ekaseloĩ le ba enō ame-
 bake: Nā no ne, ni be le eho momo; dšiemō
 asafoi le agbe, koni ameya mādši le amli ni
 16 ameyahe nīmā amehā amehe. | Ši Jesu keame ake:
 Ehīaaame ní ameya; nyedientše nyehāāame nii
 17 ameyea. | Ši amekele ake: Wobe noko ye bie,
 18 ake dša aboloi enumo ke loi enyo. | Ši ekeame
 19 ake: Nyeke-bahāāmi ye bie! | Ni eke asafoi le,
 ake amekpassa ši ye dšei le no. Ni ekolo aboloi
 enumo le ke loi enyo le, ni ekwe nwei edšo no,
 ni ekūmō mli, ni enō aboloi le ehā ekaseloĩ le,
 20 ni ekaseloĩ le nō-hā asafoi le. | Ni amefē ameye

- ametro, ni amekolo fufudši le ní fe le, ni ame-
 21 wo kafui nyoñma ke enyo obōbō. † Ši mei ní ye
 le aše hi akpei enumo, soro yei ke gbekebi.
- 22 Ni amrō le Jesu tšire ekaseloi le ayi se ní
 ameya lele mli, ni ametšō ehie ke-ya se le, ní
 23 ewo asafoi le agbe le. † Ni beni ewo asafoi le
 agbe le, ekwo goñ le, ekome tō, ní eyasole. Ši
 24 beni dše ena le, ekome eyo dšei. † Ši lele le eše
 nšo le ten momo ní nšokei le mīkpale, edšake
 25 koyo le mīkpeame. † Ši nyōñ sramobe edfe le
 26 no le Jesu ba amenō ebanyie nšo le no. † Ni be-
 ni ekaseloi le nale ake ēnyie nšo le no le, ame-
 tšui fā, ni ameke ake: Sisañ! ni amēblo ke gbe-
 27 ye le. † Ši amrō le Jesu keame wie eke: Nye-
 28 naä tšui, miñ! nyekašea gbeye! † Ši Petro here
 no ekele ake: Nyontšo, kedši boñ le, fāmi, ko-
 29 ni matšō nu le no ke-ba onō. † Ši eke: Ba! Ni
 Petro dše lele le mli eyi ši, ni enyie nu le no,
 30 koni eba Jesu nō. † Ši beni ena, ake koyo le
 mitfa hū le, eše gbeye ni eboi šiumo, ni ebo
 31 eke: Nyontšo, heremo miyiwala! † Ši amrō le
 Jesu šie enine esole, ni ekele ake: Bo ní oheo
 32 oyeo fio pe ne, menihewo odše nwane? † Ni be-
 33 ni amēbote lele le mli le, koyo le nme. † Ši mei
 ní yo lele le mli le ba basolele ameke: Lelen,
 Nyoñmo bi dšio!
- 34 Ni beni amefo le, ameba Genesaret šikpoñ le
 35 no. † Ni beni dšeiibii le na-lele le, ametšu ate
 dšei niiañ fē, ni ameke mei ní be dšogbā le fē
 36 ba enō; † ni amēbale, ake ehā amena etade le

namu le keke he ametra, ni mei fe ni tra he le,
ahere ameyiwala kwrā.

- Yi 15.** Keke ni woloñmāloi ke Farisifoi ni dse Je-
 2 rusalem le ba Jesu ñō amebake: i Menihewo ni
 okaseloï le tōo onukpai le ablemasādši le ano le?
 3 edšake amefoo amede, dāni ameyeo nii. i Ši ehe-
 re no ekeame ake: Menihewo ni nye hū nyeke
 nyeblemasādši le tōo Nyonmo kitā le no le? i
 4 Edšake Nyonmo wo kitā eke: „Wo otše ke
 onye!“ ni „mofemo ni wieo etše lo enye
 5 he efoñ le, hā ni egbo gbele le!“ i Ši nye
 le nyeke: Mofemo ni ake etše lo enye ake:
 „Añō-kē noni kale oona kedše miñō‘ le, esa
 6 ekawo etše lo enye kwrā! i Ni nyekwa Nyonmo
 7 kitā le ye nyeblemasane le hewo. i Osatofoi!
 odsogba ni Jesaya gba ye nyehewo ni eke:
 8 „Mañ ne benkeomi ke amena keke,
 Ni ameke amenabui woomi;
 Ši ametšui etši ehe ke-dše miñō ke-te šonñ,
 9 Ši yaka amedšaämi,
 Edšake ametšōo tšōmōi ni dši gbomei
 akitaï!“
 10 Ni etše asafo le ke-ba, ni ekeame ake: Nye-
 11 boa toi ni nyeyoa se! i Dsee noni boteo mo dañ
 ni buleo gbomo; ši noni dseo mo dañ le, no ni
 buleo gbomo moñ!
 12 Keke le ekaseloï le ba enō amekele ake: Ole
 13 ake beni Farisifoi le nu ene le, atšōame? i Ši
 ehere no eke: Tšo fe tšo ni miñwei-tše le teoko
 14 le, aafā. i Nyešiaame! filafoi agbetšōloi filafoi

dšiamē; ši kēdši filafō tšō filafō gbē lē, ameyi,
 15 enyo lē fē amēagbe bu mli! | Ši Petro here nō
 16 ekele ake: Tšōmowō abe ne šiši! | Ši lē lē eke:
 17 Aso nye hū nyeyoko se lolo? | Ani nyenako
 nyena na, ake nofēno ní boteo mo dañ lē, eyaä
 18 musu mli ni adšieo afieo tiafi mli? | Ši nii ní
 dšeo da mli dšeo kpo lē dšeo tšui mli, ni nomei
 19 ni buleo mo. | Edšake tšui mli ni susumoi fōdši,
 meiagbē, gblāfitemoi, adfamanboi, dšūi, amale
 20 odaseyelii ke musuboi dšeo. | Enemei dši nii ní
 buleo gbomo; ši noni afoō de dāni ayeo nii lē,
 no bulee gbomo.

21 Ni Jesu dše dšei eyin ete Tiro ke Sidon gbē-
 22 fañ. | Ni na, Kanaanyō ko ní dše dšemei niian
 non ba ebabole eke: Nami mōbo, Nyontšo, Da-
 23 wid bi; mibiyo mina nō ke daimonio! | Ši ehe-
 reele nō wiemo ko. Ni ekaseloi lē ba bakpale
 fai, ni amēke ake: Wole gbē ni eya, ši ēblo
 24 ke-minyie wose! | Ši lē lē ehene nō eke: Atsuu-
 mi, ake dša Israel we toi lē ní eladše lē anō
 25 keke. | Ši yō lē ba bakula ši ye ehie eke: Nyon-
 26 tšo, femo he eko ohāmi! | Ši ehene nō eke: Ebe
 feo ake anōo bii lē abolo lē ni ašeo afōo šifōdši
 27 abii lē. | Ši lē lē eke: Hē, Nyontšo! edšake ši-
 fōdši abii lē hū yeo fufudši lē ní nyō amenyon-
 28 tšomei akploi lē ašiši lē eko tete! | Keke lē Jesu
 here nō ekele ake: O yō, kpetenkple dši ohemo
 ke yeli lē! Afe ahāo take boni otaoō lē! Ni
 atša ebiyo lē ye no ñmletfa lē nō non.

29 Ni Jesu dše dšei eba Galilea nšo lē na. Ni
 30 ekwo ete goñ lē nō ni eta ši ye dšei. | Ni asa-

foi pī ba enō amehīe ošifoi ke filafoi ke mumui ke kpadšeloj ke meikrokomei pī; ni amekē no-
 31 mei basie Jesu nādši ahe; ni etsaame. | Ni asafoi le ahīe fe yā po, beni amēna akē mumui mīwie ni kpadšeloj eye emu, ni ošifoi mīnyie ni filafoi mīna nii le; ni amewo Israel Nyonmo le hie nyam.

32 Ši Jesu tše ekaseloj le ke-ba ni eke: Mimusun tšōmi ye asafoi le ahewo, akē nmenē dši gbīi ete ni amekemi ehī ši, ni amebe noko ní ameyeo le; ni misumoo akē miwoame gbe ke
 33 hōmo, ní ekole ameyanyēn ye gbe le no! | Ni ekaseloj le kele akē: Nēgbe wobana aboloi ní fa pī neke ye, ye nā ne mli, ní aše asafo babao ní tamō neke ne na? | Ni Jesu biame akē: Aboloi enyie nyeyo? Amekēle akē: Kpawo, ke
 35 loi bibii fio ko. | Ni efā asafoi le akē amekpasa 36 ši ye šikpon le no. | Ni ekolo aboloi kpawo le ke loi le, ni eda ši, ni ekūmo mli ni enō-hā
 37 ekaseloj le; ni ekaseloj le nō-hā asafo le. | Ni amefē ameye ni ametro; ni amekolo fufudši ní
 38 fe le flotoj kpawo obōbō. | Ši mei ní ye le še hī
 39 akpei edfe, soro yei ke gbekebii. | Ni ewo asafoi le agbe, ni ebote lele mli, ni eba Magdala niian.

Yi 16. Ni Farisifoi le ke Sadukifoi le ba enō ni amebakale, amebile akē etšōame okadi ní dše
 2 nwei. | Ši ehene no ekeame akē: Gbekenāši le
 3 nyekēo akē: Dšen batše, edsake nwei etšu. | Ni lebi le nyekēo akē: Nmenē Nyonmo ane; edsā-

- ke nwei etšu ni ehie eha. Osatofoi, nyeleo nwei
 le hie mlibū, ši yinoi le ahe okadii le amli, nye-
 4 nyēē nyebu, lo? | Yino fon, gblāfitemo yino mi-
 tao okadi, ni okadi hū ahānle, ake dša Jona,
 gbalo le, okadi le keke. Ni ešiamē eyin ete.
- 5 Ni ekaseloi le ba nšo le se, ni amehie kpa
 6 no ake ameanō abolo ke-ba. | Ši Jesú keame ake:
 Nyekwea ni nyehie ahia nyehe no ní ahī ye
 7 Farisifoi ke Sadukifoi le amāša le hewo! | Ši
 ame le amesusu ye amedientše amemli ameke:
 8 Ake ní wonōō abolo le hewon, lo? | Ši noni Je-
 su le nakai le, eke: Nye ní nyehemo ke yeli
 faa, menihewo nyesusuo ye nyedientše nyemli,
 9 ake noni nyeñōō abolo le hewon? | Nyenako
 nyena nii ana lololo? alo nyekaii mei akpei enu-
 mo le aboloi enumo ke kafui abo ní nyekolo le? |
 10 Alo mei akpei edse le aboloi kpawo le ke flotoi
 11 obo ní nyekolo le? | Te ten ní nyenaa na, ake
 dsee abolo hewo ní mikenye, ake nyehie ahia
 nyehe no ye Farisifoi le ke Sadukifoi le amāša
 12 le hewo le? | Agbene le ameyose ake ekee ake
 amehie ahī amehe no ye abolo māša le hewo, ši
 Farisifoi ke Sadukifoi le atšomo le hewo mon.
- 13 Ši beni Jesu ba Kaisaria Filipi niian le, ebi
 ekaseloi le ake: Namo ní mei le keo ake gbo-
 14 mobi le dši? | Ši ameke ake: Meikomei keo ake
 Johane, Baptisilo le, ni meikomei keo ake Elia,
 ni meikrokomei keo ake Jeremia alo gbaloi le
 15 aten mokome. | Ekeame ake: Ši nye le, namo
 16 nyekeo ake midši? | Ši Simon Petro here no eke:
 Bo dši Kristo le, Nyonmo, hiekālo le, bi le! |

- 17 Ni Jesu here no ekele ake: Adšoo, Simon, Jona
 bi; edšakeši dsee helo ke lá ni dšie tšoo, ši
 18 mitše ní yo nwei le moñ! ı Ni mi hū mīkeo ake:
 Bo dši Petro [tesa] le, ni neke tesa ne no ma-
 mā misafo le ye, ni gbohiadše agboi le nyēn eno
 19 aye. ı Ni mañō nwei mantšeyeli le na samfei le
 mahāo; ni nofēno ní oofi ye šikpoñ le no le,
 aafi ye nwei; ni nofēno ní oofene ye šikpoñ le
 20 no le, aafene ye nwei. ı Keke le ebo ekaseloi le
 kōkō, ake amekake moko, ake le dši Jesu,
 Kristo le.
- 21 Ke-dše no be le no noñ le Jesu boi ekaseloi
 le tšōmo, ake dša ake eya Jerusalem ni eyana
 amanehūlū pī ye onukpai le ke osofonukpai ke
 woloñmāloi le aden, ni agbele, ni gbī ní dši gbī
 22 ete le ete ši ekoñ. ı Ni Petro nōle eboile kōko-
 bo ni eke: Na ohe mōbo, Nyontšo, ene akaba
 23 onō kwrā! ı Ši le le etšō ehe eke Petro ake:
 Ya mise, satana! otšōmi tšōne: ši odlēñ Nyoñmo
 he nii anō, ši gbomei ahe nii anō ni odlēñ moñ!
- 24 Keke le Jesu ke ekaseloi le ake: Kedši moko
 mītao ake enyieo mise le, hā ní ekwa ehe ni
 25 ewo eseñmotšo le no ni enyie mise. ı Edšake mo-
 fēmo ní tao esusuma yiwala le eehere le, eela-
 dše le; ši mofēmo ní ladše esusuma ye mihewo
 26 le, eenale. ı Edšake meni ehī hā gbomo, kedši
 dšeñ mū le fē se ena, ši esusuma le eladše? Alo
 meni gbomo añō-hā, koni eke-kpō esusuma le? ı
 27 Edšake gbomobi le aba ye etše anumnyam le
 mli ke ebofoi le; ni no mli le ewo mofēmo nyo-
 28 mo ye eniitšumo le gbena. ı Lelen mīkeonye ake:

Meikomei ye mei ní damo bie ne aten, ní ame
sañ amena gbele, ke-yaši beyino ní amēana gbo-
mobi le miba ye emantšeyeli le mli le.

Yi 17. Ni gbiī ekpa se le Jesu nō Petro ke Ja-
kobo ke Johane, nō nyemi le, ni ekeame te goñ
2 ni kwō le nō ye afā. † Ni ehe tšake ye amehie,
ni ehie kpe take hūlū, ni etadei le ye ake la. †
3 Ni na, Mose ke Elia dšie amēhe kpo amētšōame,
4 amēkele mīwie. † Ši Petro here nō ni eke Jesu
ake: Nyontšo, ehī hāwō ake wohio bie; kedši
ōsumo le, hā ní wofe bui ete ye bie, onō eko-
me, ke Mose nō ekome, ke Elia nō ekome. †
5 Beni ewieo lolo le, na, atatu ke la bake te ame-
no, ni na, gbē dše atatu le mli eke: Mone dši
mibi ní asumole, mo he ni mimí šeo le, le toi
6 nyeboa! † Ni beni kaseloī le nu le, amēke ame-
7 hie bumō ši, ni amēše gbeye babao. † Ni Jesu
ba amēnō ni etāra amēhe ni eke: Nyetea ši ni
8 nyekāšea gbeye! † Ši beni amēhole amēhienmeii
9 anō le, amēnaa moko ake dša Jesu keke. † Ni
beni amēkplekeo goñ le, Jesu boame koko eke:
Nyekagbaä moko, noni nyena le, ke-yaši beyino
ní gbomobi le ate ši ekon ke-adše gbohi aten dā.
10 Ni ekaseloī le bile ake: Menihewo mo ní wo-
11 loñmāloī le keo, ake dša Elia ba dā le? † Ši
Jesu here nō ekeame ake: Elia miba dā moñ,
12 ni eeto nii fē gbena ekon: † Ši mikenye, ake
Elia eba momo ni amelele; ši moñ amefele bo-
fēbo ní amesumo. Nakai non gbomobi le hū ana

- 13 amane ye amedeñ. | Keke le kaseloi le na na,
ake Johane, Baptisilo le, hewo ekeame wie le.
- 14 Ni beni ameba asafo le nõ le, nũ ko ba enõ,
15 ni ebakula ši ye ehie, | ni eke: Nyontšo, na mi-
bi le mobo, akeši eyeo gbligbli ni enaä nõ ní
ehii; edsake kpitio le egbeo la mli, ni kpitio le
16 egbeo nu mli, | ni mikele ba okaseloi le anõ; ši
17 amenyẽele ametsa! | Ši Jesu here nõ ni eke: O
yino ní hee yee ni ekõdõ! Mẽ beyino mikenye
ahi ši ke-yaši? Mẽ beyino non mahienye ke-
18 yaši? Nyekele abaä minõ ye bie! | Ni Jesu fã
eyi, ni daimonio le dše emli dše kpo, ni gbeke
le he wale ke-dše no ñmletfa le nõ non.
- 19 Keke le Jesu kaseloi le ba enõ ye afã, ni
ameke: Menihewo ni wo le wonyẽele wofã? |
20 Ši Jesu keame ake: Hemo ke yeli ní nyebe le
hewo. Edsake leleñ, mikeonye ake: Kedši nye-
ye hemo ke yeli tamõ šinapiwu le, nyeake gon
ne ake: Fã ye bie ni oya dsei! ni eefã; ni noko
21 be ní nyenyën nyefe. | Ši neke nõ sroto ne dšee
kpo ake dša solemo ke ñmahile na keke.
- 22 Ši beni amekpa Galilea le, Jesu keame ake:
23 Abanõ gbomobi le awo gbomei le aden, | ni
ameagbele, ni gbĩ ní dši gbĩ ete le aatele ši
ekoñ. Ni edoame tšõ.
- 24 Ši beni ameba Kapernaum le, mei ní heo yi-
šika le ba Petro nõ ni ameke ake: Ani nyetsõlo
25 le hãã yišika le? | Eke: Hẽ, ehãã! Ni beni eba
šia le, Jesu tšõ hie eke: Te osusuõ teñ, Simon?
šikpon le nõ mantšemei le, namei aden ni ame-
heo nto lo onia ye? ye amedientše amebii, alo

26 ye meikpōdši adēn? ı Petro keḷe ake: Ye meikpōdši adēn. Jesu keḷe ake: Beḷe bii ḷe yeo ame-
 27 he mo! ı Ši beni afe ni wokatsō amēna ḷe, ya nšo ḷe na oyafō kpoñ, ni lo ní aba kleñkleñ ḷe, ošale, ni beni ogbe edañ ḷe, oona šika ní na šio yii enyo; ko no ni oñō-hāame, ohāmi keo fē.

Yi 18. No nmlētsfa ḷe mli noñ ḷe kaseloḷi ḷe ba Jesu nō ni ameke: Namo da fe mo ye nwei mañtšeyeli ḷe mli? ı Ni Jesu tšē gbeke bibio ko ke-
 2 tšeyeli ḷe mli? ı Ni Jesu tšē gbeke bibio ko ke-
 3 ba eñō, ni ekeḷe damo amēteñ, ı ni eke: Lēleñ, mikeonye ake keḷši nyetsakee ni nyetsōmo tamo gbekebii bibii ḷe, nyeboteñ nwei mañtšeyeli ḷe
 4 mli kwrā! ı Nohewo ḷe, mofēmo ní baä ehe ši ake gbeke ne ḷe, ḷe dši moni fe ye nwei mañtšeyeli ḷe mli. ı Ni mofēmo ní añō gbeke fio kome ní tamo mone, ye migbei ḷe aňo ḷe, eñōomi. ı
 5 tšeyeli ḷe mli. ı Ni mofēmo ní añō gbeke fio kome ní tamo mone, ye migbei ḷe aňo ḷe, eñōomi. ı
 6 Ši moni tšōo bibii ne atēn mokome ní heo mino yeo ḷe na ḷe, ehī hāle moñ, ake aňōo tedši wyiete aňo ekue ni aňōole aňo nšo teñ.
 7 Ao! dše ḷe ye natsoi ḷe ahewo; edsake dša ake natsoi ḷe aba moñ; kēle ao, neke gbomo ne ní natšō ḷe baä ye ehewo ḷe! ı Ši keḷši onine lo onane mišō ona ḷe, flomoame ni ošere ofie ke-
 8 dše ohe; ehī hāo ake oboteo wala mli ke tšole lo ošima, fe noni oyo ni dši enyo lo nādši enyo ni aňōo awo nano la ḷe mli ḷe! ı Ni keḷši ohieñmei mišō ona ḷe, fā ni oše ofō ye ohe; ehī hāo ake oboteo wala mli ke hieñmei kome fe noni oyo hieñmeii enyo ní aňōo awo la gehena ḷe mli ḷe!

- 10 Nyekwea dšogba, koni nyekagbe meibibii ne
 aten mokome he guo, edsake mikenye, ake ame-
 bofoi ni yo nwei le mikwe mitse ni yo nwei le
 11 hie da. i Ši gbomobi le ba noni eladse le yiwala-
 heremo.
- 12 Te nyesusuo ten, kedši moko ye toi oha ni
 ameten mokome du gbe le: ani esiñ nyoñmai
 nehū ke nehū le ye gōdši le ano, ni eya eya.
 13 tao noni edū gbe le? i Ni kedši eba mli ake
 enale le, lelen, mikeonye ake emi seo ye no he
 fe nyoñmai nehū ke nehū le ni edū gbe le
 14 ahe. i Nakai non ni nyetse ni yo nwei le tao,
 ake bibii ne aten mokome ladseo.
- 15 Ši kedši onyemi fe esa esio le, ya ni oyawie
 otšole ye okele keke ten; kedši eboö toi le, ona
 16 onyemi le. i Ši kedši eboö toi le, nō mokome
 lo mei enyo ofata ohe, koni odasefoi enyo lo
 17 ete na le sane fe sane adamo. i Ši kedši etoi
 gbo ye ame hū ameno le, yake asafo le; ši ke-
 dši asafo le hū no etoi gbo ye le, etšō tamo
 dšennyo ke ntohelo ehāo.
- 18 Lelen, mikenye ake nofeno ni nyeafi ye ši-
 kpon le no le, aafi ye nwei; ni nofeno ni nye-
 afene ye šikpon le no le, aafene ye nwei.
- 19 Asan mikenye, ake kedši nyeten mei enyo
 kpā gbē ye šikpon no ye sane fe sane ni amebi
 20 hewo le, mitse ni yo nwei le afe ahāame. i Edsa-
 ke heni mei enyo lo mei ete ebua amehē na ye,
 ye migbei ano le, dsei miyo ye ameten.
- 21 Keke le Petro ba enō ni ebake: Nyontšo, ši
 enyie ni minyemi afemi esa ni mañō-fale? Ke-

- 22 yaši šii kpawo, lo? ı Jesu keḷe ake: Mikeeḷo ake
ke-yaši šii kpawo; ši šii kpawo toi nyoḷmai kpa-
wo moḷ.
- 23 Nohewo ni ake ḷwei maḷtseyeli ḷe too maḷtše
24 ko ní taoḷ ke etšũdši babu akonta ḷe he. ı Ši
beni eboī bū ḷe, ake mokome ba enō ní hiele
25 nyomo talantai akpei nyoḷma. ı Ši noni ebe noko
ní eke-awole ḷe, enyontšo ḷe fã ake ahõḷe ke
enã ke ebii ke nii bofẽbo ní eyo ḷe, ni anõ-wo
26 nyomo ḷe. ı Keke ḷe tšũlo ḷe ho-kula ši ni ekpale
fai eke: Nyontšo, omī aše mihe, ni mawoö nyo-
27 mo ḷe fẽ! ı Ši tšũlo ne nyontšo ḷe musuḷ tšõḷe
28 ni eḷme ehe, ni eke nyomo ḷe kēḷe. ı Ši nakai
tšũlo ḷe noni dše kpo eyaḷa enanemei tšũdši ḷe
ateḷ mokome ní hiele nyomo denarioi oha; ni
emõḷe emia esē, ni eke: Womi nyomo ní ohīemi
29 ḷe! ı Keke ḷe enanyo tšũlo ḷe kula ši ekpale fai
eke: Omī aše mihe ni mawoö nyomo ḷe fẽ! ı Ši
30 ḷe ḷe ekplēē; ši moḷ eyawole tšun keyaši beyino
31 ní eewole nyomo ḷe. ı Ši beni enanemei tšũdši ḷe
na noni afe ḷe, edoame tšõ ni ameba amebagba
32 noni afe ḷe fẽ ametšo amenyontšo ḷe. ı Keke ḷe
enyontšo ḷe tšeḷe ke-ba ni ekeḷe ake: Tšũlo fon!
miḷõ neke nyomo ne fẽ mikeo, edsake okpami
33 fai: ı ani kule dšee ogbena dši, ake bo hũ ona
onanyotšũlo ḷe mobo, boni mi hũ minao mobo
34 ḷe? ı Ni enyontšo mli fũ, ni ekeḷe hã yiwaloi ḷe
35 ke-yaši beyino ní ebawole nyomo ḷe fia. ı Nakai
noni mitše ní yo ḷwei ḷe hũ anõ-fenye, keḷši
nyeteḷ mofẽmo enõõ enyemimei atõmoḷ ekeeme
ke-dšee etšuin ḷe.

Yi 19. Ni eba mli, ake beni Jesu egbe wiemoi ne ana le, eyin ke-dse Galilea eba Judea niian ye
 2 Jordan se; i ni asafoi pi nyie ese ni etsatsaame ye dsei.

3 Ni Farisifoi le ba eno ni amebatsō ena ame-
 kele ake: Edsa ake nu afie ena ye sane fe sane
 4 hewo? i Si ehete no ekeame ake: Ani nyekane-
 ko, ake moni fe ke-dse šisidse len le, „nu ke
 5 yo efeame“? i Ni eke: „Enehewo le nu asi
 etse ke enye ni eekpete ena he, ni ameyi
 6 enyo le fe ameafe helo kome.“ i Beni afe
 ni amedsee enyo donn, si mon helo kome; no-
 hewo le, noni Nyonmo etša le, akaha gbomo
 7 migba mli. i Amekelle ake: Menihewo mo ni Mose
 wo kita, ake ahale fiemowolo ni afiele le? i
 8 Ekeame ake: Nyetsuin wale hewo ni Mose hanye
 hegbe, ake nyefie nyenamei le; si ke-dse šisidse
 9 len le ebe nakai. i Si mikenye, ake mofemo ni
 afie ena le, ake dsa adsamanbo hewo keke, ni
 eewye mrokoko le, efiteo gbla; ni mofemo ni
 wyeo moni afiele le, efiteo gbla.

10 Ekaselo le kele ake: Ke nu ke ena sane le
 11 yo neke le, ehii ake awyeo yo. i Si ekeame ake:
 Dsee mei fe anye wiemo ne mli amo, ake dsa
 12 mei ni ano-ha le keke. i Si osai komei ye, ni
 afoame nakai ke-dse amenyemei amusu mli; ni
 osai komei ye, ni gbomei saame; ni osai komei
 ye, ni nwei mantseyeli le hewo amesa amedien-
 tse amehe. Moni anye mli amo le, ha emo mli.

13 Keke le ake gbekebiu bibii ba eno, koni eno
 enidši efie ameno ni esole. Si ekaselo le famo

14 ameyi. | Ši Jesu ke: Nyehāa gbekebii le abaä
 minō, ni nyekatsīmoaame gbe; ši menemei anō
 15 dši nwei mantšeyeli le. | Ni enō enidši elie ame-
 no; ni edše dsei.

16 Ni na, mokome ba enō ni ekele ake: Tšōlo
 kpakpa, meni ekpakpa mafe, koni mana nano
 17 wala? | Ši ekele ake: Meni obiomi ye ekpakpa
 le hewo? Mokōme dši mokpakpa le [le dši Nyon-
 mo]. Ši kedši otao ake oboteo wala le mli le,
 18 ye kitaī le anō! | Ekele ake: Te nii ní dši? Ši
 Jesu ke: Ene: „Kagbe mo; kafite gblā; ka-
 19 dšu; kaye amale odase;“ | „wo otše ke
 onye;“ ke „sumo onanyo, take boni osu-
 20 moo bodientše ohe le!“ | Oblanyo le kele ake:
 Enemei fē no miye ke-dše migbekebiaši; meni
 21 seomi lolo? | Jesu kele ake: Kedši otao ake ohio
 ke-wulaä ši le, ya ni oyahō nii ní oyo le ni onō-
 hā ohiafoi, ni oona dsetri ye nwei; ni oba oba-
 22 nyie mise: | Ši beni oblanyo le nu wiemo le,
 edole ni eyiñ ete; edšake eye nii babao.

23 Ši Jesu ke ekaseloi le ake: Lelen, mikenye
 ake: Ewa hā niatše ake ebote nwei mantšeyeli
 24 le mli. | Ši asañ mikenye ake edšraa ake yoma
 atšō abui hienmei mli, fe noni niatše abote Nyon-
 25 mo mantšeyeli le mli le. | Ši beni ekaseloi le nu
 le, amehe dšō amehe tšō ameke: Bele namo anyē
 26 ahere eyiwala mo? | Ši Jesu kweame ke-kpe, ni
 ekeame ake: Gbomei agbefań le anyēn ene afe;
 ši Nyonmo gbefan le anyē nii fia afe.

27 Keke ni Petro here no ni ekele ake: Na, wo
 le woši nii fē, ni wonyie ose; bele meni woba-

28 na? ı Ši Jesu keame ake: Lelen, mikenye ake
nye, mei ni nyenyie mise le, ehefomo le mli
beni gbomobi le ata enumnyam sei no le, nye
hu nyeatara seii nyoŋma ke enyo no, ni nye-
29 akodšo Israel akutsei nyoŋma ke enyo le. ı Ni
mofemo ni eši šiai lo nyemimeihı lo nyemimeiyei
lo tše lo nye lo nã lo bii lo aboi ye migbei le
hewo le, eena toi oha abo, ni eeye nano wala
30 no. ı Ši mei pi ni dši tšutšubii atšomo sebii, ni
sebii atšomo tšutšubii.

Yi 20. Edsake nwei mantšeyeli le tamo nu šiatše
ko ni dše kpo mankē mra eyabo niitšuloi apa
2 ke-te eweintrom mli. ı Ši beni eke niitšuloi le
eye na denario kome dšenamo le, ewoame gbe
3 ke-te eweintrom le mli. ı Ni ke-baä nmlē nehū
no le, edše kpo ekoŋ ni eyana meikrokomei da-
4 mo ši yaka ye dša le no. ı Ni eke menemei hū
ake: Nye hū nyeyaä weintrom le mli, ni noni
5 dša le, mahānye. ı Ši ame le amete. Asan ke-
baä nmlē nyoŋma ke enyo no ke nmedši ete no
6 le edše kpo ni eyafe nakai non. ı Ši ke-baä gbe-
ke nmedši enumo no le, edše kpo ni eyana mei-
krokomei damo ši yaka, ni ekeame ake: Meba
ni nyedamo ši yaka ye bie dšenamo ne fe ne? ı
7 Amekele ake: Ake ni moko ebokowo apa le he-
wo. Ekeame ake: Nye hū nyeyaä weintrom le
8 mli, (ni noni dša le, nyeana). ı Ši beni dše ena
le, weintrom le tše le ke esemo le ake: Tše
niitšuloi le ni owoame nyomo le, ni oboi ke-dše
9 sekpebii le ano ke-yaši tšutšubii le ano. ı Ni beni

10 gbeke ñmedši enumo ño bii le ba le, amefē ame-
 na denario kome kome. | Ši beni tšutšubii le ba
 le, amesusu ake aanme amenō ño; ši ame hū
 11 amena denario kome kome. | Ši beni amena ene
 12 le, amewie hūhūhū amewo šiatše le, | ameke ake:
 Sekpebii ne, ñmletfa kome keke ametšu nii, ni
 ohāame ke wo ní wo le wotšu nii dšenamo ni
 13 etowo ni latša etšawo le fē pe! | Ši ehere ño eke
 ameten mokome ake: Nanyo, mifeeo noko n
 edšaa gbe ko; ani dsee denario okemi ye na? |
 14 Nō noni dši onō le ni oya. Ši misumo ake ma-
 15 hā sekpemo ne, ake boni mihāo le non. | Alo
 mibe hegbe, ake mike noni dši minō le feo noni
 misumo? Ani ohienmei dši efoñ, ake mi le mi-
 16 mli hio ne? | Neke ni sekpebii le atšōmo tšutšu-
 bii, ni tšutšubii le atšōmo sekpebii; edšake atše
 mei pi, ši mei fio ahala.

17 Ni beni Jesu yaä Jerusalem le, enō ekaseloi
 nyoñma ke enyo le ke-te afā ye gbeten, ni eke-
 18 ame ake: | Na, womiya Jerusalem ni aanō gbo-
 mobi le aahā osofonukupai le ke woloñmāloi le,
 19 ni ameabule gbele fo. | Ni ameanōle ameahā dšen-
 mādši le, ake ameye ehe feo ni ameke kplebii
 ayile ni amesenle; ni gbi ní dši gbi ete le eete
 ši ekoñ.

20 Keke le Zebedeo bii le anye le ke ebihī le
 21 ba enō ebakula ši ni ebaļe noko. | Ši ekele ake:
 Meni otao? Ekele ake: Kemo, koni mibii enyo
 ne aten mokome ata oninedšūrō ño, ni moko le
 22 hū ata obeku ño ye omantšeyeli le mli! | Ši Je-
 su here ño eke: Nyelee noni nyebaä: Ani nye-

- anyē kpulu ní mi le manu le nyeanu, ni baptisimo ní ake-baptisio mi le, ake abaptisinye? Amekele ake:
- 23 Woonyē! ı Ni ekeame ake: Mikpulu le na nyeanu moñ, ni baptisimo ní ake-baptisio mi le, ake-abaptisinye; ši mininedšūrō ke mibeku no tramo le edsee minō ní mīke-hää; ši mei ní mitše esa
- 24 ehāame le anō dši. ı Ni beni mei nyoñma le nu
- 25 le, amemli wo nyemime i enyo le la. ı Ši Jesu tšeame ke-ba eñō, ni ekeame ake: Nyele ake mādši le anō lumei le yeo ameno nyontšo, ni
- 26 mei agboi le hū ye hewale ye ameno. ı Akafe nakai ye nyeteñ; ši mofemo ní sumoo ake etšo agbo ye nyeteñ le, hā ní etšo nyesoolo moñ. ı
- 27 Ni mofemo ní sumoo ake etšo onukpa ye nyeteñ le, hā ni etšo nyetšulo: ı bo hū ní gbomobi le baa ní asōmole, ši esōmo moñ, ni eñō esusuma le ehā ye mei pī akpōmo le hewo.
- 29 Ni beni amedše Jeriko ameyä le, asafo babao nyie ese. ı Ni na, hi filafoi enyo tära gbe le toi, ni beni amenu ake Jesu miho le, amebo
- 31 ameke: Nawo mōbo, Nyontšo, Dawid bi! ı Ši asafo le fāmo ameyi, ake amefe diō; ši ame le ameblo fe tšutšu le ameke: Nawo mōbo, Nyontšo, Dawid bi! ı Ni Jesu wa-damo ši etšeame ni
- 32 eke: Meni nyetaoo ake mafe mihānye? ı Amekele ake: Nyontšo, ake agble wohienmeii le! ı
- 34 Ši Jesu musuñ tšole ye amehewo, ni etära amehienmeii le ahe, ni amrō le amehienmeii le ano tše ni amenye ese.

Yi 21. Ni beni ame_{ben}keo Jerusalem ni ameše Bet-
 fage ye Mugoñ le hewo le, keke le Jesu tšu
 2 ekaseloi le aten mei enyo, i ni ekeame ake: Nye-
 yaä akrowa le ní yo nyehie le mli, ni amrö le
 nyeana tedšiyo ní aňmo ši ke ebi; nyefeneaame
 3 ni nyeke-baä miňö. i Ni kedši moko kenye noko
 le, nyekeale ake: Ameňhia Nyontšo le; ši amrö
 4 le eehā nyekeame aba. i Ši ene le afe fē, koni
 5 noni gbalö le wie le aba mli ake: i „Nyekea
 Zion biyo le ake: Na, omaňtše le miba
 onö, emli dšo ni eta tedši no ke tedši ní
 6 dši niitšumokolo le bi no!“ i Ši kaseloi le
 7 te yafe boni Jesu fāame le. i Ni ameke tedši le
 ke ebi le ba, ni amenö ametadei le amefie no,
 8 ni amewole ameta no. i Ši asafo kple nō ameta-
 dei ameha gbe le no, ši meikrokomei hū flo tsei-
 9 anidši ye tsei ahe amenö-fie gbe le no; i ši asa-
 fokui ní nyie hie le ke mei ní nyie se le blo
 ameke: Hosana Dawid bi le! „Adšo mo ní
 baä ye Nyontšo le gbei le amlí le;“ Ho-
 sana ye nwei flöflo!

10 Ni beni ebote Jerusalem le, maň mü le fē bu
 11 hō ameke: Namo dši mone? i Ši asafoi le ke:
 Mone dši Jesu, gbalö le ní dše Nazaret ye Ga-
 lilea le.

12 Ni Jesu te Nyonmo solemowe le ni efie mei
 ní hōo ke mei ní heo nii ye solemowe le, ni
 etšire šika tsakeloi le akploi le ke mei ní hōo
 13 okpoi le amaňoi le etfia ši. i Ni ekeame ake:
 Aňmā ake: „Aatše miwe le solemowe;“ ši
 nye le, nyekefe „odšotfaloi abu.“

- 14 Ni filafoi ke ošifoi ba enō ye solemowe le, ni
 15 etsaame. † Ši beni osofonukpai le ke wolonmāloi
 le na nakpenii ní efe, ke gbekebii le, ake ame-
 bloö ye solemowe le ni amekeo ake: Hosana,
 16 Dawid bi le! amemli wo la, † ni amekele ake:
 Onu noni menemei keo ne lo? Ši Jesu keame
 ake: Hē, ani nyekaneko ake: „Abifabii ke
 fufobii ana ni osa yidšiemō oto ke-dše!“ †
 17 Ni ešiamē edše mā leñ ete Betania, ni eyato dsei
 nyōn.
- 18 Ši lebi beni esa eyaä mā leñ le, hōmo yele; †
 19 ni ena agbamitšo ye gbe le he, ni etši eše he,
 ši enaa noko ye nō ake dša bai keke; ni eke
 no ake: Dše ene nō le yibii ko won ye onō
 donñ ke-ate nanō! Ni agbamitšo le nālā amrō
 20 le noñ. † Ni beni ekaseloi le na le, amefe yā ni
 ameke: Te teñ ni amrō keke le ni agbamitšo le
 21 enālā ne! † Ši Jesu here nō ni ekeame ake: Le-
 leñ, mikenye ake kedši nyeye hemo ke yeli ni
 nyedsee nwane le, dsee noni afe agbamitšo le
 ne keke ni nyeafe; ši kedši nyeke goñ ne tete
 22 ake: Fā ni oyagbe nso mli le, aba mli. † Ni nii
 fē ní nyeasole nyebi ke hemo ke yeli le, nye-
 ana.
- 23 Ni beni eba solemowe le ni etsōgame le, oso-
 fonukpai le ke mañ onukpai le ba enō amebake:
 Meni hegbe mli ni ofeo nii ne ye, ni namo hāo
 24 neke hegbe ne? † Ši Jesu here nō ni ekeame
 ake: Mi hū mabinye sane kome, ni kedši nye-
 kemi le, mi hū makenye, no hegbe mli ni mi-
 25 feo nii ne ye. † Johane baptisimo le, nēgbe

- edše? Nwei lo gbomei anō? Ši ame le, amesusu ye ameten ameke: Kedši woke: Edše nwei le, eekewo ake: Meba nyeheele nyeyee, mo? ı
- 26 Ši kedši woke: Edše gbomei anō le, bele womiše asafo le gbeye; edsakeši mei fè mibu Johane ake gbalo. ı Ni ameherele no ameke: Wolee. Le hū ekeame ake: Bele mi hū mikeenye, no hegbe mli ni mifeo nii ne ye.
- 27
- 28 Ši te nyesusuo ten? Nū ko ye bii enyo; ni eba tšutšumo le nō ni eke: Mibi, yatsu nii nme-ne ye miweintrom le mli! ı Ši ehene no eke: Misumoo! Ši fe se le efa ehe, ni ete. ı Ni eba moni dši enyo le nō, ni ekele nakai non. Ši le le, ehene no eke: Nami, nyontšo! Ni eyaa. ı
- 29
- 30
- 31 Mei enyo ne aten namo ni fe noni ametše le sumo? Amekele ake: Tšutšumo le. Jesu keame ake: Lelen, mikenye ake ntoheloi le ke adfamani le tšōonye hie ke-yaä nwei mantšeyeli le
- 32 mli. ı Edsake Johane ba nyeñō ye dšale gbe le mli, ni nyeheele nyeyee; ši ntoheloi le ke adfamani le hele ye. Ši nye le, beni nyenaä le, no se hū nyefaa nyehe, koni nyehele nyeye.
- 33 Nyeboa abe kroko toi: Šiatše ko ye, ni efe weintrom, ni efo he afaban ke-bole he, ni etša weinbū ye mli, ni etša mō ye mli; ni eke-hā
- 34 hūloi apayeli; ni edom. ı Ši beni yibii be le eba etā le, etšu etšūdši ke-te hūloi le anō, ake ameyanō eyibii le ke-ba. ı Ni hūloi le mōmo etšūdši le, ni ameyi mokome, ni amegbe mokome, ni ametfia mokome tei. ı Asan etšu tšūdši krokomei ni fa fe tšutšubii le, ni amefeame nakai non. ı
- 35
- 36

37 Ši fe se le etšu ebi ke-te amenō eke: Amehie
 38 aso mibi le. | Ši hūloi le, beni amena bi le,
 ameke ye ameten ake: Niianoyelo ne! Nyebaä,
 39 nyehāa wogbeale, koni woye enii le ano! | Ni
 amemōle ametsire eyi se ke-dše weintrom le mli,
 40 ni amegbele. | Agbene le, beni weintrom le tše
 41 le aba le, te eefe hūloi ne ten? | Amekele ake:
 Gbomei fōdši ne, eekpātā amehie efon, ni eenō
 weintrom le ehā hūloi krokomei apayeli, mei ni
 anō yibii ahāle ye amebe le mli le.

42 Jesu keame ake: Ani nyekaneko dā ye nii
 ni anmā le mli ake:

„Te le ni tšutfaloi le še fō le,

No non tšō yitšo te ye kon le he:

Nyontšo le nō ni ene dše ke-ba

Ni eye nakpe ye wohienmeian? “

43 Nohewo le mikenye, ake aahe Nyonmo mantšeyeli
 yeli le ye nyede, ni aanō-hā dšenman ko ni
 44 woo eyibii ke-baä. | Ni mofemo ni agbe neke te
 ne no le, aakplo ehe; ši mo no ni te le agbe
 le, eegbelele mlu.

45 Ni beni osofonukpai le ke Farisifoi le nu ebei
 46 le, amena amele ake amehewo ni ewieo le. | Ni
 amentao ake amemōle; ši ameše asafoi le agbe-
 ye, edsakeši amebuole gbalō.

Yi 22. Ni Jesu here no ekeame wie ekoñ ye abei
 2 amli eke: | Anō nwei mantšeyeli le ato mantše
 3 ko ni kpe yō ehā ebi le he; | ni etšu etšūdši,
 ake ameyatše mei ni akpe le ke-ba yokpemo le
 4 he. Ni amemiū bā. | Asan etšu tšūdši krokomei

- ni eke: Nyeyakea mei ní akpe le ake: Na, mi-
 niiyenii le efe klalo; migbe mitšinai le ke mile-
 koloi le, ni nii fē efe klalo: nyebaä yokpemo
 5 le he! Ši ame le amedšēēn no ni amekolo gbe,
 mokome ke-te ledientše ebo mli, ni mokroko le
 6 ke-te eguoyeli. Ši mei ní fe le mōmō etšūdši
 le, ni amefeame niisenianii, ni amegbeame. Ši
 7 Ši beni mantše le nu le, emli fū ni etšu etai le,
 ni ameyagbe neke awuiyeloj ne, ni ašā amemā
 8 le. Keke le eke etšūdši le ake: Yokpemo le
 efe klalo moñ, ši mei ní akpe le, esaaame. Ši
 9 Nohewo le nyeyaä gbedšegbei le ano, ni mei
 abo ní nyeana le, nyekpeaame ke-baä yokpemo
 10 le he. Ni tšūdši le dše kpo te gbei le ano ni
 ameyabua mei fē ni amena le ana, meifōdši ke
 meikpakpai, ni kpemo le yi obō ke šikpasaloj.
 11 Ši beni mantše le ba mli eba šikpasaloj le
 kwemo le, ena gbomo ko ye dšei ní ewoo yo-
 12 kpemo atade; ni ekele ake: Nanyo, te fe ten
 ni oba bie ni owoo yokpemo atade ne? Ni eto
 13 mum. Keke le mantše le ke esooloj le ake:
 Nyefimoa enādši ke enidši nyewoale nyeyašea
 nyefōa gbese duñ le mli! Yafo ke nyanyōdši
 14 ašišikpemo ahī dšei. Edšake atše mei pī moñ;
 ši mei fio ahala.
- 15 Keke le Farisifoi le te adšina, beni ameafe ni
 16 amekpale ši ye wiemo mli. Ni ametšu amekase-
 loj le ke Herodebii le ke-ba enō amebake: Tšō-
 lo, wole ake anokwafo dšio ni ake otšōo Nyon-
 mo gbe le ye anokwale mli, ni odšēēn moko no;
 17 edšake okwee gbomei ahientšei ano; nohewo le

kemowo, te osusuo ten, edsa ake atsuo onia ahää
 18 Kaisare, lo edsaa? | Ši noni Jesu na-le amenii-
 fōdsianii le, eke: Meba nyetsōo mina, osatofoi? |
 19 Nyenōa oniatsumo šika le nyetsōami! Ni ameke
 20 denario batsōle. | Ni ekeame ake: Namō nō dši
 21 mfonini ne ke noni aīmā no le? | Ameke: Kai-
 sare nōn. Keke le ekeame ake: Nohewo le
 nyenōa Kaisare nii le nyehāa Kaisare, ni Nyon-
 22 mo nii le nyenō-hāa Nyonmo! | Ni beni amenu
 le, amefe yā, ni amešile ameyin amete.
 23 No gbi le no non le Sadukifoi ni ke ake gbo-
 24 hiašite be le ba enō, ni amebabile ake: | Tšōlo,
 Mose ke ake: „Kedši mo ko gbo ni ešii bii ye
 ye ese le, enyemi awye enā le ye šanu
 gbenā efata he, koni ete sešibii aši ehā
 25 enyemi le.“ | Ši nyemimei kpawo ye woten, ni
 kromobi le wye yō, ni egbo, ni noni ešii bii ye
 26 ese le, eši enā le ehā enyemi le. | Nakai non
 kā no ke-dše moni dši enyo le ke moni dši ete
 27 le no ke-yaši ameyi kpawo le fē ameno. | Ši
 28 amefē amese le yō le hū gbo. | Agbene gbohia-
 šite le mli le, ameyi kpawo le aten namo nā
 29 eetsō, edsake amefē amewyele ke-kpe? | Ši Jesu
 here no ekeame ake: Nyemitō na, ake ni nye-
 30 lee nīmālei le ke Nyonmo hewale le. | Edsake
 gbohiašite le mli le amewyee yei, ni asan ake
 yei hāa gbālā; ši mon ametamo Nyonmo bofoi
 31 ye nwei. | Ši gbohiašite le hewo le nyekaneko
 32 noni Nyonmo kenye le ake: | „Mi le, Abra-
 ham Nyonmo le ke Isak Nyonmo le ke
 Jakob Nyonmo le dšimi“? Nyonmo le dšee

33 gbohī a-Nyōnmo, ši hiekāloi a-Nyōnmo dšile
mon! i Ni beni asafoi le nu le, amehe dšō ame-
he ye etsōmo le na.

34 Ši beni Farisifoi le nu, ake etši Sadukifoi le
35 ana le, amebuga amehe na ye he kome, i ni ame-
ten mokome ní dši mlatsōlo le tšō ena ebile
36 ake: i Tšōlo, te noni dši mla le mli kitā wulu? i

37 Ši Jesu keke ake: „Suomo Nyontšo, o-Nyōn-
mo le, ye otsui mū le fē mli ke osusuma
mū le fē mli ke odfēnmō mū le fē mli!“ i

38 Ene dši kitā ní dši tšutsu nō, ke ewulu hū. i

39 Ši noni dši enyo le tamō no, ake: „Suomo
onanyo, tamō boni osumoo bodientše
40 ohe!“ i Kitai enyo ne no mla le ke gbaloi le
fē tšotsoro.

41 Ši beni Farisifoi le ana ebua le, Jesu biame

42 ake: i Te nyesusuo ten ye Kristo le hewo? Na-

43 mo bi dšile? Amekele ake: Dawid bi. i Eke-

ame ake: Te ten mo, ní Dawid ye Mumō mli

44 le etseole Nyontšo le, ni ekeo ake: i „Nyont-

tšo le ke mi-Nyontšo le ake: Ta minine-

dšūrō no ke-yaši beyino ní mañō ohenye-

45 loile mafe onādšiaši maño.“ i Agbene kedši

Dawid tšele Nyontšo le, te ten ni edši ebi, mo? i

46 Ni moko nyē aherele no wiemo ko, ni asan ke-

dše no gbī le no le moko kaale noko bimo

doññ.

Yi 23. Keke ni Jesu wie etsō asafoi le ke ekase-

2 loi le, i eke: Mose sei le no nī wolonmāloi le

3 ke Farisifoi le tāra; i nohewo le, nofēno ní ame-

- akenye ake nyeye no le, nyeyea no ni nyefea; ši ameniifemonii le nyekafea; edšake amekeo
 4 mon, ši amefee. | Ši amefimoo dšatsui ke tšimo
 ní tēremo dšraä ameke-fieo mei akōdši ano; ši
 amedientšemei le, amesumoo ake, ameke ame-
 5 wao kome tšio. | Ši ameniitšumoi le fē ametšuo,
 koni mei ana. Edšake ameleo amekaimoboňi le
 6 amli ni amefeo ametadei anamui le kplei; | ni
 amedoö yitšogbe šikpasamo he ye niyenii aši,
 7 ke yitšogbe šitramohei ahe ye kpehei le; | ke
 flamoi ye dšadši ano, ni ake gbomei atšeamē
 8 ake: Rabi, Rabi! le. | Ši nye le, akatšenye Ra-
 bi; edšake mokome dši nyetšōlo, (le dši Kristo);
 9 ši nye fē le, nyemimei dšinye. | Ni nyekatšea
 moko nyetše hū ye šikpoň le no; edšake moko-
 10 me dši nyetše, moni yo ňwei le. | Ni akatšenye
 tšōloi hū; edšake mokome dši nyetšōlo, le dši
 11 Kristo. | Ši moni dši agbo ye nyeten le, eefe
 12 nyetšūlo. | Ši mofēmo ní awo ehe no le, aabale
 ši; ni mofēmo ní aba ehe ši le, aawo eno.
- 13 Ao nye, woloňmāloi ke Farisifoi, osatofoi! ake
 nyemiňā ňwei maňtšeyeli le na ye gbomei ahie;
 edšake nye le nyebotee mli, ši mei ní boteo mli
 le hū, nyehāāame mlibotemo gbe!
- 14 Ši ao nye, woloňmāloi ke Farisifoi, osatofoi!
 ake nyemmi yei okulafoi awei ye solemoi kaka-
 dādši ahe lakpato tete mli. Nohewo le, kodšo-
 mo ní aakodšonye le ateke no!
- 15 Ao nye, woloňmāloi ke Farisifoi, osatofoi! ake
 nyeboleo nšo le ke šikpoň le kpūla, koni nyetao
 mokome nyefata Judafoi le ahe; ni beni etšō

nakai le, nyefeole gehenabi šii enyo fe nyedien-
tšemei nyehe.

16 Ao nye, gbetsōloi filafoi! nye mei ní nyekeo
ake: Moni akā solemotšu le he kitā le, edsee
noko; ši moni akā solemotšu le he šika le he
17 kitā le, etere sō. | Kwašiai ke filafoi! ši te noni
fe, šika le alo solemotšu le ní feo šika le kroñ-
18 kroñ le? | Ni asań: Moni akā afoleşālate le he
kitā le, edsee noko; ši moni akā eno afole le
19 he kitā le, etere sō. | Kwašiai ke filafoi! ši te
noni fe, afole le alo afoleşālate le ní feo afole
20 le kroñkroñ le? | Nohewo le, moni akā afoleşā-
late le he kitā le, ekā no he kitā ke nii ní yo
21 no le fē he. | Ni moni kää solemotšu le he kitā
22 le, ekā no he kitā ke moni hiō mli le he. | Ni
moni kää nwei he kitā le, ekā Nyonmo sei le
ke moni ta no le hū he kitā.

23 Ao nye, wolońmāloi ke Farisifoi, osatofoi!
ake nychāü kowe ke anisi ke kumino mlidša
nyonma le, ni nyeši mla le mli nii ní he dšräü
le, kodšomo ke mōbonale ke hemo ke yeli le;
ši kule edša, ake nyefeo enemei ni nyekaši eko
24 le hū. | Gbetsōloi filafoi! nyetšereo nō no ado-
doń, ši yoma nyemio!

25 Ao nye, wolońmāloi ke Farisifoi, osatofoi!
ake nyetšumoō kpulu le ke kã le se; ši amemli-
26 gbe eyimo obōbō ke odšo ke adufudeyeli. | Fa-
risifonyo filafoi! hã kpulu le kã le mligbe
le he atše tšutšu, koni ese hū he atše.

27 Ao nye, wolońmāloi ke Farisifoi, osatofoi!
ake nyetamo gbohī afūhei ní aša amehewo, ní

- amehe feo fefeo mon; ši amemligbe le eyimo:
 28 gbohīawui ke mūdši obōbō. ı Nakai non nye hū
 nyefeo ye gbomei ahie tamō dšaloī mon; ši nye-
 mligbe le eyimo obōbō ke osato ke mlatōmo.
- 29 Ao nye, woloñmāloī ke Farisifoi, osatofoi!
 nyemāmoō gbaloi le agbohiabui ni nyewulaä dša-
 30 loī le asañi le, ı ni nyekeo ake: Woyo ye wo-
 tšemei le agbii leañ dšikule, wofatañ amehe ni
 31 ahā gbaloi le alá afie ši le. ı Bele nyedientšemei
 nyemiye nyehe odase, ake mei ní gbe gbaloi le
 32 abii dšinye. ı Nye hū nyewoa nyetšemei le atše-
 nesa le obō mo!
- 33 Onufui, šikpāi afiei! Te aafe teñ ni nyeadšo
 foi ye gehena fobu le na?
- 34 Nohewo le, na, mi mītsu gbaloi ke nāloī ke
 woloñmāloī ke-aba nyeñō, ni ameteñ meikomei
 nyeagbe ni nyeasen, ni ameteñ meikomei nyeayi
 kplebii ye nyekpehei le, ni nyeawaame yi ke-
 nyie amese ke-dše mañ no ke-ate mañ no. ı
 35 Boni afe ní dšaloī alá fē ní afie ši ye šikpoñ le
 no ke-dše Abel, dšalo le, lá le no ke-baši Saka-
 ria, Barakia bi le, ní nyegbe ye solemotsu le
 ke afoleşālate le gbeteñ le, lá le no le aba nye-
 36 no! ı Lelen mikenye, ake enemei fē aba yino
 ne no!
- 37 Jerusalem, Jerusalem! bo moni ogbeo gbaloi
 le, ni ofšiaä mei ní atšuoame oñō le teī le: šii
 enyie mitao ake mibuaä obii ana, ake boni wo
 buaä ebii ana ewoo efidši ašiši le, ni nyekplēē! ı
 38 Na, aaši nyewe le amamfō ahānye! ı Edšake
 39 mikenye, ake ke-dše be ne no keyaä ne nye-

nañmi doññ ke-yaši beyino ni nyeake ake: Adšo
moni baä ye Nyontšo gbei ano le!

- Yi 24.** Ni Jesu dše kpo ye solemowe le ni eyin
ete. Ni ekasełoi le ba enō amebatsōle solemowe
2 tšui le. † Ši Jesu keame ake: Nto nyemina nii
ne fē? Lelen, mikenye ake ašin te kome ye
ekroko no ye bie ní akpañ alun ši.
- 3 Ši beni eta ši ye Mugoñ le no le, ekasełoi le
ba enō ye afā amebake: Kemowo me beyino ni
nii ne aba, ni meni dši obā le ke dše neñ na-
4 gbe le he okadi? † Ni Jesu here no ekeame ake:
5 Nyekwea dšogba, koni moko akalakanye! † Edša-
ke mei pī aba ye migbei ano ameake ake: Mi
6 dši Kristo le! ni amealaka mei pī. † Ši nyeanu
tai ke tai atātšii ahe; nyekakwea ni ahaonye;
edšake dša ake fē baä mli mon; ši kēle nagbe
7 le nako aba. † Ši mañ ate ši ye mañ no, ni
mañšeyeli ate ši ye mañšeyeli no; ni hōdši ke
helai ní tšeño mo, ke šikpoñ-hosomoi aba hei
8 sroti fē. † Ši enemei fē dši kōmōi aboimo.
- 9 No le ameañōnye ameahā, ni nyeana amane,
ni ameagbenye ni migbei le hewo le dšenmādsi
10 fē anyenye. † Ni no be le mli le aatsō mei pī
ana, ni ameañōñō amehe ameahā, ni ameanye-
11 nye amehe. † Ni amale gbaloi pī ate ši ni ame-
12 alaka mei pī. † Ni noni mlakwamo le afa hewo
13 le, mei pī asuomō le he adšo. † Ši moni hieo mli
ke-wulaä ši le, le ni aahere eyi wala le.
- 14 Ni aasie mañšeyeli le he sanekpakpa ne aa-

tšō dše neñ fě, ní ake-ye dšeiñmādši le fě odase; ni no koni nagbe le aba.

- 15 Nohewo le, beni nyeana amamfō nihiñii le, ní Daniel, gbalo le, wie he, ake edamo he kroñ-
- 16 kroñ le (moni kaneo le hā ni eyo se!): ı keke le, mei ní yo Judea le, adšo foi aya gōdši le
- 17 ano; ı moni yo tšu yiteñ le, ekakpleke ši eyako
- 18 noko ke-dše ešia; ı ni moni yo ñmō ši le, ekakū
- 19 ese eyakolo etadei. ı Ši ao mei ní hieo ho ke
- 20 mei ní hää fufo ye no gbii le amlı! ı Ši nyeso-
- 21 lea, koni nyefoidšē le akaba ye feibe le mli alo
- 22 ye Sabato le no. ı Edšake no be le mli le amane-
- hülū babao aba, ni anako no dā ke-dše dše leñ
- šišidšē mli ke-baši ñmeneñmene, ni asañ anañ
- 22 eno gbikogbiko doññ. ı Ni afoo no gbii le ano
- kpitio dšikule, aheree helo ko helo ko yi wala;
- ši mei ní ahala le ahewo le aafno no gbii le ano
- kpitio.

- 23 No mli le, kedši moko kenye ake: Na, bie
- Kristo le ye, lo bie le, nyekahea nyeyea! ı
- 24 Edšake amalekristoi ke amalegbaloi ate ši ni
- ameatsō okadii kpeteñkplei ke afäi, koni kedši
- anyē aba mli le kule aalaka mei ní abala le
- 25 tete. ı Na, mikenye mito! [26] Nohewo le, kedši
- amekenye ake: Na, eye nā le no le! nyekayaä;
- na, eye piäi le amlı le! nyekahea nyeyea! ı
- 27 Edšake take boni srawa dšeo bokā ni egbālaä
- ke-šeo anai le, nakai noñ gbomobi le bā le ata-
- 28 mo. ı Edšake he fě he ní gbonyo le kā le, dšei
- okropoi le ana abua ye!
- 29 Ši no gbii le ano amanehülūi ase le etšeiñ, ni

hūlū hie awo duñ, ni nyontšere kpeñ doññ, ni
 ñulamii atšere ke-dše ñwei atfia ši, ni ñwei he-
 30 walei le ahoso. | Ni no le gbomobi le okadi le
 apue ye ñwei, ni no le šikpoñ le no akutšei le
 fē awo yāra, ni ameana gbomobi le, ake ēba
 ye ñwei atatui le aṅo ke hewale ke anumnyam
 31 babao. | Ni eetsu ebofoi le ke gbē wulu tetre-
 mantre, ni ameabua emei ni ahala le ana ke-
 adše koyoi edfe le no, ke-adše ñwei le nagbe
 kome le no ke-yaši ekroko le no.

32 Ši nyekasea abebua le ye agbamitšo le hewo;
 beni enine le efe bodobodo momo ni bai le fūo
 33 le, nyele ake latsabe le eše etā. | Nakai noñ
 nye hū, beni nyeana nii ne fē le, nyelea ake
 34 eše etā ye agboi le ana. | Lelen, mikenye ake
 yino ne hoñ eyañ, ake dša nii ne fē eba mli
 35 dā. | Ñwei ke šikpoñ aho aya; ši miwiemoi le
 hoñ eyañ.

36 Ši no gbī le ke no ñmletfā le, mokomoko lee
 he eko, bofoi ní yo ñwei le tete lee, [ni bi le
 37 tete lee,] dša mitše kome keke. | Ši boni Noa
 gbii le yo hā le, nakai gbomobi le bā le atamo
 38 hū. | Edšake take boni ameyo ye gbii ní tšō nu
 afua le hie le amli, amemiye nii ni amemīnu,
 ni amemiwye yei ni akeame mihā gbālā ke-yaši
 39 gbī no ní Noa bote adeka le mli, | ni amedfēñ
 no ke yaši beyino ní nu afua le ba ni ebalō ame-
 fē ke-te le, nakai noñ gbomobi le bā le atamo. |
 40 No mli le mei enyo ahī ñmō ši, aañō mokome
 41 ni aaši mokroko le. | Mei enyo awyie ye wyie
 42 se; aañō mokome ni aaši mokroko le. | Nohewo

le nyesraä, akeši nyelee no ñmletfa no ní nye-
nyontšo le baä.

- 43 Ši ene nyelea, akeši šiatše le le no sramobe
no ní dšulo aba dšikule, eesra ni ehän awule
44 ewe le. † Nohewo le nye hū nyesaä nyehe nye-
toa, etfakē no ñmletfā no ní nyesusuu le, gbo-
45 mobi le baä. † Bele namo mo ní dši tšulo an-
kwafo ke nālelo ní enyontšo nōle eto ewebii le
ano, koni ehāame amēnmā ye be ní sa no le? †
46 Adšo nakai tšulo le, moni beni enyontšo le baä,
47 ní eenale ake efe nakai le. † Lelen, mikenye
48 ake eenōle eeto enii le blublukwa no. † Ši kedši
nakai tšulo fon le ake ye etšui mli ake: Minyon-
49 tšo le mītši ebābe le eeto; † ni eeboi enanemei
tšūdši le yi, ni eke dātoloj le aye ni ekeame anu
50 le: † nakai tšulo le nyontšo le aba ye gbī no ní
51 ekweele gbe, ke ñmletfā no ní elee; † ni eetsire
emli ní eehāle egbefānō ye osatofoi le atēn.
Dšei yafō ke nyanyōdši ašišikpemo ahī.

- Yi 25.** Keke ni aañō ñwei mantšeyeli le aato obla-
yei nyonma he, mei ní koło amekanei, ake ame-
2 yakpe ayemforowu le. † Ši ameten mei enumo le
nāleloj dšiamē, ni ameten mei enumo le hū kwa-
3 šiaiñ. † Mei ní dši kwašiai le nō amekanei le, ši
4 amēnōō mū amefataa he. † Ši nāleloj le nō mū
5 wo ametoj amlī ke-fata amekanei le ahe. † Ši
beni ayemforowu le tše le, wo ye amefē ni ame-
6 wowoi. † Ši nyōñ ten le anu blomo ake: Na,
ayemforowu le miba ēé! nyedšea kpo, nyeya-
7 kpeale! † Keke le nakai oblayei le fē te ši ni

8 amesa amekanei le. | Ši kwašiai le ke nāleloi le
ake: Nyehāawo nyemū le eko, edsake wokanei
9 le migboi. | Ši nāleloi le here no ameke: Ekole
ebašenwo kenye fē; ši mon nyeyaä mei ní hō
10 le anō nyeyahea eko nyehāa nyehe. | Ši beni
amete hemo le, ayemforowu le ba, ni mei ní
esa amehē eto le kele te yokpemo he le ni anā
11 šina le. | Ši no se le oblayei krokomei le hū ba
ni amebake: Nyontšo! Nyontšo! gblemo ohāwo! |
12 Ši le le chere no eke: Lelen, mikenye ake mi-
13 leenye! | Nohewo le nyesraä, akeši nyelee no
gbi lo no nmlēfā no ní gbomobi le baä.
14 Ši tamō nū ko ní beni eyaä mañse šonñ le,
etše ledientše etšüdši, ni enō enii ewo ameden; |
15 ni ehā mokome talantai enumo, mokome hū
enyo ni mokome hū ekome, mofemo ye ledien-
16 tše ehewale na; ni amrō le edom. | Ši moni ena
talantai enumo le te eyatšōmo he, ni ekū talan-
17 tai enumo ebo he. | Nakai non moni ena enyo
18 le, le hū ena se enyo hū ebo he. | Ši moni ena
ekome le te eyatša šikpon, ni enō enyontšo le
19 sika le ete. | Ši ke etše ahū le, tšüdši ne anyon-
20 tšo le baä, ni ekeame babuo akonta. | Ni moni
ena talantai enumo le ba, ni eke talantai enu-
mo kroko hū babo he eke: Nyontšo, onō talan-
tai enumo ohāmi, na, miken-na talantai enumo
21 hū mifata he. | Enyontšo le kele ake: Ahekō,
tšulo kpakpa ke anokwafo, nii fio no oye ano-
kwa ye, nii pi atše mahā ooye: botemo onyon-
22 tšo miše le mli. | Ši mo hū ní na talantai enyo
le ba ni ebake: Nyontšo, onō talantai enyo ohā-

- mi, na, mike-na talantai enyo hū mifata he. |
- 23 Enyontšo le kele ake: Ahekō, tšūlo kpakpa ke anokwafo, nii fio no oye anokwa ye, nii pi atše mahā ooye: botemo onyontšo miše le mli. |
- 24 Ši moni na talanta kome le hū ba bake: Nyontšo, mileo ake nū yiwalo dšio; okūo ye heni
- 25 odūko, ni obuaä na ye heni ofako; | ni miše gbeye ni mite mike otalanta le yate šikpoñ; na,
- 26 ona onii! | Ši enyontšo le here no ni ekele ake: Tšūlo foñ ke anihaolo! ole ake mikūo ye heni
- 27 midūū ni mibuaä na ye heni mišāā le, | kule gbena dši, ake onō mišika le owo tšakeloi le aden, ní mi le ke miba le, mana minii ke ehe-
- 28 kpa. | Nohewo le, nyehea talanta le ye eden ni
- 29 nyenō-hāa moni yo talantai nyoñma le. | Edšake mofemo ní yo noko le, aahāle, koni ena ni ateke no; ši moni be noko le, aahe noni eyo le
- 30 tete ye eden. | Ni yakayakatsūlo le, nyetšiale nyewoa gbese duñ le mli; dšei yafo ke nyanyō-dši ašišikpemo ahī!
- 31 Ši beni gbomobi le aba ye enumnyam le mli, ni bofoi kronkroi le fē afata ehe le, no mli le
- 32 eeta enumnyam sei no; | ni aabua dšenmādši le fē na ye ehie, ni eegbla amemli, take boni tokwelo gblaä gwantei ke abotiai amlī le. | Ni
- 33 eenō gwantei le eedamo eninedšūrō no, ši abotiai le, eenōame eedamo abeku no. | Keke le mañtše le ake mei ní yo eninedšūrō no le ake: Nyebaä, nye mei ní mitše edšonye, nyebañōa mañtšeyeli le ní asa atonye ke-dšē dšen šišidše
- 35 le nyeyea! | Edšake hōmo yemi, ni nyehāmi nii-

- 36 yemii; kumai yemi, ni nyehāmi nu; gbo dšimi,
 ni nyehā mibato nyenō; i minyie yaiyai, ni nye-
 womi atade; mihe ye, ni nyebasrami; awomi
 37 tšun, ni nyeba minō. i Keke le dšaloj le aherele
 no ameake ake: Nyontšo, te gbī ní wōnao ake
 hōmo mīyeo, ni woleo? alo ake kumai mīyeo,
 38 ni wōhāo noko onu? i Ši te gbī ní wōnao ake
 gbo dšio, ni wōhā obato wōnō? alo ake onyie
 39 yaiyai ni wōwoö atade? i Alo te gbī ní wōnao
 ake ohe mīye alo awoö tšun, ni wōba onō? i
 40 Ni mantše le ahere no ekeame ake: Lelen, mī-
 kēnye ake bofēbo ní nyefe nyehā minyemime
 41 ne atēn bibio kome le, nyefe nyehāmi. i Keke
 le eke mei ní yo abeku no le hū ake: Nye-
 dšea mino, nye mei ní alomonye, nyeyaä nano-
 la le ní asa ato abonsam ke ebofoi le mli! i
 42 Edšake hōmo yemi, ni nyehāāmi niyenii; ku-
 43 mai yemi, ni nyehāāmi nu; i gbo dšimi, ni nye-
 hāā mato nyenō; minyie yaiyai, ni nyewoomi
 atade; mihe ye ni asan awomi tšun, ni nyeba-
 44 sraami. i Keke le ame hū ameaherele no ameake
 ake: Nyontšo, te gbī ní wōnao ake hōmo yeo
 alo kumai yeo alo gbo dšio alo onyie yaiyai
 alo ohe mīye alo awoö tšun, ni wōbasōmoö? i
 45 Keke le ehereame no eke ake: Lelen, mīke-
 nye, ake bofēbo ní nyefee nyehāā menemei ní
 46 dši bibii fe mei le fē le atēn mokome le, nye-
 fee nyehāāmi hū! i Ni menemei le, amęate nano
 hedšramo mli; ši dšaloj le ate nano wala mli.

Yi 26. Ni ebaba mli, ake beni Jesu egbe wiemoi
 2 ne fē na le, eke ekaseloi le ake: ı Nyele, ake
 bie gbū enyo se le dši hehō le, ni aadšie gbomobi
 le aahā, ní asenle.

3 Agbene osofonukpai le ke woloimāloi le ke
 mañ onukpai le bua amehe na ye osofonukpa ni
 4 atseole Kayafa le mō le mli. ı Ni amete adšina,
 5 koni amemō Jesu nā fon mli ni agbele; ı ši ame-
 ke: Dsee gbidsšurō le no, ní mā len akabafe hō.

6 Ši beni Jesu yo Betania ye Simon, kpitiyelo
 7 le, we le, ı yō ko ní hie alabastro-to ke emli
 mū ke nma ní dšra wa ba emasei, ni noni ekpa-
 8 sa ši le, efose efie eyiteñ. ı Ši beni ekaseloi le
 na le, amemli wo la ameke: Te yakaniifitemo
 9 ne šišiñ? ı Edšake mū ke nma ne anyē ahō ahe
 10 šika pī ni añō-hā ohiafoi. ı Ši noni Jesu na-le
 ene le, ekeame ake: Menihewo nyegbaä yō le
 11 na? Edšake etšu niitšumo fefeo ye mino. ı Edša-
 ke ohiafoi le, dā nyekeame yo, ši mi le, dsee
 12 dā ni nyekemi yo. ı Edšake noni yō ne fose mū
 ke nma ne efie migbomotšo le no ne, efe eto
 13 mitō le. ı Lelen, mikenye ake hefēhe ní aadša-
 dše sanekpakpa ne ye, ye dšen fē le, aatši noni
 yō ne efe ne hū tā aanō-kaile.

14 Keke le mei nyoñma ke enyo le aten moko-
 me ní atseole Juda Iskariote le te osofonukpai
 15 le añō; ı ni eyake: Meni nyesumoo ake nyeke-
 ahāmi, ni mi le madšiele mawo nyeden? Ni
 16 amekele ye na dfetei nyoñmai ete. ı Ni ke-dše
 no be le no le etao ehe dekā ní enōle ewo
 ameden.

- 17 Si akpitigbī klenklen le no le kaseloī le ba
 Jesu nō amebabile ake: Nēgbe otao ake woyafe
 18 klalo wohāo ye, ní oye heho le? † Ni eke: Nye-
 yaä mā len ye gbomo neke ne nō, ni nyeya-
 keale ake: Tšōlo le ke: Mibe le eše etā; onō ni
 19 mike mikaseloī le aye heho le ye. † Ni ekaseloī
 le fe boni Jesu tšōame le, ni amefe heho le klalo.
 20 Ši beni še gbeke le, eke mei nyoñma ke enyo
 21 le ho eya kpasa ši. † Ni beni ameyeo nii le, eke:
 Lelen, mikenye ake nyeten mokome banōmi
 22 ahā. † Ni edoame tšō, ni ameboile bimo ekome-
 23 kome ye ameten ake: Nyontšo, miñ, lo? † Ši
 chere no eke: Moni nō enine ke minine tšo fale
 24 le mli le, le non eenōmi eehā. † Gbomobi le mi-
 ya, take boni anmā ye ehe le moñ; ši ao no
 gbomo ní nōo gbomobi le ehā le; kule ehī hā-
 25 le ake anaa afo nakai gbomo le! † Ši Juda mo-
 ni nōle hā le here no eke: Ani miñ, Rabi?
 Ekele ake: Bo oke!
- 26 Ši beni ameyeo nii le, Jesu ko abolo, ni edšo
 no ekūmo mli, ni enō-hā ekaseloī le, ni eke:
 27 Nyehea, nyeyea! ene dši migbomotšo le. † Ni
 ewo kpulu le, ni eda ši, ni enō-hāame eke:
 28 Nyefē nyenua ye na. † Edšake ene dši milá le,
 ní dši kpāñmo hē le nō le ní afose afie ši ye
 29 mei pī ahewo hā ešai fā le. † Ši mikenye ake:
 Ke-dše ene no ke-yaä ne minuñ weintšo le yi-
 biñ ne eko donñ, ke-yaši gbī no ní mikenye anu
 ehē ye mitše mantšeyeli le mli le.
- 30 Ni beni amela lala le, amedše kpo amete Mū-
 31 goñ le no. † Keke le Jesu keame ake: Nyefē

- aatsõ nyena ye mihe nyõ nen; edšake aamã ake:
 „Matfa tokwelo le, ni toi kutu le agbe
 32 afã.“ | Ši beni mite ši ekoñ le se le, matsõ nye-
 33 hie ke-ate Galilea. | Ši Petro here no ekele ake:
 Kedši aatsõ mei fẽ na ye omli tete le, mi le,
 34 atšõñ mina gbikogbiko. | Jesu kele ake: Lelen,
 mikeo ake: Nyõ nen non, dani wo agbe le,
 35 ookpa ye mise šii ete. | Petro kele ake: Kedši
 mikeo agbo tete le, mikpañ ye ose! Nakai non
 kaseloi le fẽ hũ ke.
- 36 Agbene Jesu keame ba he ko ni atseo dsei
 Getsemane; ni eke ekaselo le ake: Nyetraã ši
 37 ye bie, koni maya mayasole ye dsei. | Ni enõ
 Petro ke Zebedeo bihi enyo le efata ehe ni eboi
 38 nkomyeli ke haomo. | Keke le ekeame ake:
 Misusuma mihao po ke-yaši gbele tete mli; nye-
 39 hia ši ye bie ni nyekemi ašia kpe! | Ni ete hie
 fio, ni enõ ehie ebu ši, ni esole eke: Mitše, ke-
 dši anyẽ aba mli le, hã ní kpulu ne aho mihe
 aya; tšebele dsee boni mi mitaoo, ši moñ boni
 40 bo otaoo. | Ni eba kaseloi le anõ ni ena ake
 amewo; ni eke Petro ake: Aso nyenyẽẽ ñmle-
 41 tã kome nyekemi aši kpe? | Nyešia kpe ni nye-
 solea; koni nyekabote kã mli: mumo le mikplẽ
 42 moñ, ši helo le egbede. | Eyiñ ete ekoñ noni dši
 šii enyo, ni esole eke: Mitše, kedši kpulu ne
 nyẽẽ mihe aho aya ake dša minu le, hã afe bo-
 43 ni osumoo le. | Ni beni eba le, ena ake amewo
 44 ekoñ; edšake amehienmeii etši. | Ni esa ešiamẽ
 eyiñ ete ekoñ, ni eyasole noni dši šii ete le ewie
 45 nakai wiemo le non. | Keke le eba ekaselo le

- añō, ni ekeame ake: Nyewoa noni efe le ni nye-
 dšoa nyehe: na, ñmletfā le eše etā, ni añō gbo-
 46 mobi le awo ešafeloi aden. | Nyetea ši, nyehāa
 woyaä: na, moni ñōomi ehāä le eše ši etā!
- 47 Ni beni ewieo lolo le, na, Juda, mei nyoñma
 ke enyo le aten mokome le, ba, ni asafo pi ke-
 le nyie ke klantei ke tsei, ke-dše osofonukpai
 48 le ke mañ onukpai le añō. | Ši moni ñōle ehā
 le toame okadi ake: Mo na ni mašo le, le dši:
 49 nyemōale! | Ni amrō le eba Jesu ñō ebake: ofiē
 50 Rabi! ni ešošo ena. | Ši Jesu keke ake: Nanyo,
 menihewo oyo bie ne? Keke ni mei le ba ame-
 bañō amenidši amenmele Jesu no ni amemōle. |
- 51 Ni na, mei ni ke Jesu yo le aten mokome šia
 enine ni egbla eklante, ni ebā osofonukpa le
 52 tšulo, ni efo etoi. | Keke le Jesu keke ake: Ñō
 oklante le oto etohe; edšake mei fē ni koloō
 53 klante le, ake klante akpātā amehie. | Alo osu-
 suo ake biane ne minyēñ makpa mitše fai ni
 amrō le ehāmi ñwei bofoi fe asafoi nyoñma ke
 54 enyo? | Ši no le te afe ten ni ñmālei le aba mli,
 ake dša afe neke non?
- 55 No ñmletfā le no non le Jesu ke asafoi le
 ake: Nyedše kpo ke-ba mino, take odšotfalō no,
 nyeke klante ke tsei bañōmi: dā mikenye tāra
 56 solemowe le, ni mitsōnye, ni nyemōōmi! | Ši afe
 enē fē, koni nii ni gbaloi le ñmā le aba mli.
 Keke le kaseloi le fē šile dšo foi.
- 57 Ši mei ni mō Jesu le ñōle ke-te Kayafa, oso-
 fonukpa le ñō, heni woloñmāloi le ke onukpai
 58 le ebua amehe na ye le. | Ši Petro nyie ese ye

šon̄n ke-ba osofonukpa le mō le mli, ni ebote
dšei eke tšūdši le yata ši, koni ena boni nagbē
ate ahā.

- 59 Ši osofonukpai le ke onukpai le ke adšina le
fē tao amale-odase ye Jesu he, koni amegbele, |
60 ni amēnaa eko. Ni noni amale odasefoi pī ba
tete le, amēnaa eko. Fe se le amale odasefoi
61 enyo ba, | amēbake: Mone ke ake: Manyē ma-
kpātā Nyonmo solemotšu le hīe, ni gbūi ete le
62 matfa ekoñ. | Ni osofonukpa le te ši ekele ake:
Oheree nō noko? Me odase menemei yeo ye
63 ohe ne? | Ši Jesu bu ena. Ni osofonukpa le
here nō ni ekele ake: Minao Nyonmo, hiekālo
le, ake okewo, kedši bo dši Kristo, Nyonmo bi
64 le! | Jesu kele ake: Bo oke. Tšebele mikenye,
ake ke-dše be ne nō ke-yaä le nyeana gbomobi
le ake ēta hewale ninedšūrō nō, ni ēba ye ūwei
65 atatui le amlī. | Keke le osofonukpa le gbła eta-
dei amlī ni eke: Ebo musu! meni wosa wotao
odasefoi wofe doññ? Na, agbene nyenu emu-
66 subo le! | Te nyesusuo ten? Amehere nō amē-
67 ke: Esa gbele! | Keke le amefē ladšō amefie
ehie, ni amegblale maī; ši meikomei hū tfiale
68 nii, | amēke: Kristo, gba otšōwo, namo dši mo-
ni yio le?
- 69 Ši Petro ta agbo na ye mō te len, ni oblayo
kome ba enō ni eke: Bo hū oke Jesu, Galilea-
70 nyo le, nyie! | Ši etšo ye amefē amehie, ni eke:
71 Milee noni okeo ne. | Ši beni ete ši ete koi le
ši le, mokroko hū nale, ni eke mei ní yo dšei
le ake: Mone hū ke Jesu, Nasarenyo le, yo. |

72 Ni etšo ekoñ ke kitã eke: Milee gbomo le. | Si
 73 fe fio le, mei ní damo masei le ba amebake Pe-
 tro ake: Lelen, bo hũ ameten mokome dšio;
 74 edšake owiemo le tete mikpao ši! | Keke le eboi
 lomo ke kitākāmo ake: Milee gbomo le! Ni
 75 amrō le wo gbe. | Ni Petro kai Jesu wiemo le
 ní keke ake: Dāni wo agbe le, ookpa ye mise
 šii ete le. Ni edše kpo eyafo āhũ.

Yi 27. Ši beni dše tšere le, osofonukpai le ke mañ
 onukpai le fē te adšina ye Jesu hewo, koni
 2 amegbele. | Ni amefile ni amenōle ke-te amekele
 yahā Pontio Pilato, lumo le.

3 Keke le Juda, moni nōle hã le, beni ena ake
 abule fo le, eša ehe, ni enō dfetei nyoñmai ete
 le eke-badaĩ ehã osofonukpai le ke onukpai le
 4 ekoñ; | ni eke: Mife eša, ake minō lá ní ye
 bem le mihã. Ši ame le ameke: Wohe sane me-
 5 ni dši no? Bodientše kwemo no! | Ni ešere dfe-
 teti le efie ši ye solemotšu le mli, ni eyin ete
 6 eyawo esē kpã. | Ši osofonukpai le kolo dfetei
 le ameke: Edšaa ake anō-wo (solemotšu len)
 7 niitohe le mli; edšakeši lá-hemonii dši. | Ši ame-
 te adšina, ní amenō-he gbešolo le abo le, koni
 8 afũ gboi ye dšei. | Nohewo le atše nakai abo le
 9 lá-abo ke nmenē. | No mli le noni Jeremia, gba-
 lo le, wie le ba mli ake: „Ni amenō dfetei
 nyoñmai ete le, moni abule ní ahe ye Is-
 10 raelbii aden le yinii le; | ni amenō-he
 gbešolo le abo le; take boni Nyontšo le
 tomi le.“

11 Ši Jesu damo lumo le hie, ni lumo le bile
ake: Ani bo dsi Judafoi le amantse le? Ši Je-
12 su kele ake: Bo oke. | Ni beni osofonukpai le
13 ke onukpai le flo ena le, eheree no noko. | Ke-
ke le Pilato kele ake: Ani onuu nii abo ni ame-
14 yeo odase amešioo ne? | Ni eheree le no wiemo
komeflo, ni lumo le hie fele ya po.

15 Ši dane ke-se gbidšurō no le, lumo le nimeo
gboklefonyo kome he ehää asafo le, mo ni ame-
16 sumoo. | Ši no mli le ameye gboklefonyo ko ni
17 ye gbei le, ni atseole Baraba. | Agbene beni
amebua amehē na le, Pilato keame ake: Namo
he nyetaoo ake minmeo mihāanye, Baraba, alo
18 Jesu ni atseole Kristo le? | Edšake ele ake hie-
kō hewo ni amenōle amehā.

19 Ši beni eta ši ye kodšomosei le no le, enā
tšu aba enō abakele ake: Oke dšalo ne akaye
sane ko; edšake mihe edšrami babao ye lamo
mli nmenē ye ehewo.

20 Ši osofonukpai le ke onukpai le laka asafoi
le, koni amebi Baraba, ši amekpātā Jesu hie. |
21 Ši lumo le here no ekeame ake: Ameyi enyo
le ameten namo he nyetaoo ake minme mihā-
22 nye? Ši ame le ameke: Baraba. | Pilato keame
ake: Bele meni mafe Jesu ni atseole Kristo le
23 he? Amefē ameke: Hā ni aseñle! | Ši lumo le
ke: Me efoñ efe mo? Ši ame le, no mon ame-
blo ameke: Hā ni aseñle!

24 Ši beni Pilato na, ake enyēē he eko efe, ši
mon amemiblo hō fe tšutšu le, enō nu efo ede
ye asafo le hie, ni eke: Mi le, dšalo ne lá be

25 mihe; nye nyekwea no! ı Ni mañ le fē here no
 26 ameke: Elá aba woke wobii ano! ı Keke ni
 enme Baraba he ehāame, ši Jesu le, eke kplebii
 yile, ni enōle ehā, ní ayasenle.

27 Keke ni lumo le asrafoi le nō Jesu ke-te ko-
 dšomohē le, ni amebua asrafoikū le fē na ke-ba
 28 ehe; ı ni amedšie ehe atadei le, ni amenō bo
 29 tšuru amebule; ı ni amēbo ñmei akekre amenō-
 wo eyitšo he, ni amenō pamplo amehie enine-
 dšūrō, ni amekula ši ye ehie ameye ehe feo ame-
 30 ke: Ofiē! Judafoi amantše! ı Ni amefē ladšo
 amefie eno, ni amēhe pamplo le amenō-tfa eyi-
 31 ten. ı Ni beni ameye ehe feo le, amedšie bo le
 ye ehe, ni amenō ledientše etadei le amewole,
 ni amekplale ke-te, koni ameyasenle.

32 Ši beni amedše kpo le, amēna nū Kirenenyo
 ko ní atšele Simon, ni amenyē eno, ní ewo
 33 esenmotšo le. ı Ni beni amēše hegbe ní atšeo dšei
 34 Golgata ní ešiši dši Yitšonoñohe le, ı amenō wein
 ní ake ebō efutu mli amehāle ake enu; ni beni
 35 esa ena le, esumoo ake enuo. ı Ši beni amesenle
 le, amedša etadei le amli ke ošikifō; koni noni
 gbalō le ke le aba mli ake: „Amēdša mita-
 dei le amli amehā amēhe, ni mihe bo le
 36 amefō no ošiki.“ ı Ni amēho amētra ši amē-
 srale ye dšei.

37 Ni amenmā ehe sane le amekpete eyiten ake:
 „JESU, JUDAFOI LE AMANTŠE LE NE!“ ı
 38 No mli le asen odšotfaloi enyo afata ehe; mo-
 kome ye eninedšūrō no, ni mokome ye abe-
 ku no.

39 Ši mei ní ho le lomole ni amewoso ameyi-
 40 tsei; ı ni ameke: Bo ní okūmo solemotšu le ni
 osa ofaã gbii ete le, heremo bodientše oyiwala;
 kedši Nyoñmo bi dšio le, dše señmotšo le no
 41 okpleke ši! ı Nakai non ofonukpai le hū ke
 woloñmāloi le ke onukpai le ye ehe feo ameke: ı
 42 Meikrokomei ayiwala le ehete; ši ledientše enō
 le enyēē ehete. Kedši Israel mantše le dšile le,
 hā ni edše señmotšo le no agbene ekpleke ši, ni
 43 woohete woye. ı „Enō ehie efō Nyoñmo no:
 hā ni edšiele agbene, kedši etaole le;“
 44 edšake eke ake: Nyoñmo bi dšimi. ı Nakai non
 odšotfaloj le ní aseñame afata ehe le dšele.

45 Ši ke-dše fane ñmle nyoñma ke enyo no le
 duñ ha šikpoñ le no fē ke-baši gbeke ñmedši
 46 ete no. ı Ši ke-baā ñmedši ete no le Jesu bo ke
 gbe wā le eke: Eli, Eli! lama sabaktani! ešiši
 dši: Mi-Nyoñmo, mi-Nyoñmo! menihewo ni okwa-
 47 mi? ı Ši mei ní damo dšei le atēñ meikomei, be-
 48 ni amenu le, ameke: Mone mitše Elia. ı Ni amrō
 le ameten mokome dšo foi eyako nšonkotša, ni
 ewole ašin obō, ni enō-mā pamplo na enō-hāle
 49 ake enu. ı Ši mei ní fe le ke: Ahī ši! hā wo-
 50 kwe, ake Elia aba abaherele, lo? ı Ši Jesu bo
 ekoñ ke gbe wulu, ni enō mumo le ehā.

51 Ni na, solemotšu leñ muho le mli gbila enyo
 ke-dše yiten ke-ba šiši, ni šikpoñ woso, ni te-
 52 sai le gbila; ı ni gbohīabui le ana gble, ni kroñ-
 53 kroñbii le ní wo le agbomotšei pī te ši; ı ni
 amedše kpo ye amegbohīabui le amli ye ešitē le
 se le, ni amete mañ kroñkroñ le mli ameyadšie

54 amehe kpo ametsō mei pī. † Ši asafobii oha atše
le ke mei ní kele sraä Jesu le, beni amena ši-
kponwosomo le ke nii ní afe le, ameše gbeye
tšō, ni ameke: Lelen, Nyonmo bi dši ne!

55 Ši yei pī ye dsei ni amedamo šonñ amemikwe,
mei ní nyie Jesu se ke-dše Galilea ni amesōmo-
56 le le; † ameten meikomei dši Maria Magdalene
ke Maria, Jakobo ke Jose nye le, ke Zebedeo
bii le anye le.

57 Ši beni dše na le, nū niatše ko dše Arima-
tia, atšele Josef, ni ledientše hū Jesu kaseloi le
58 aten mokome dšile; † le le ete Pilato nō eyaba
Jesu gbomotšo le. Keke le Pilato fā, ake anō
59 gbomotšo le ahāle. † Ni Josef nō gbomotšo le, ni
60 enō kpekpe ní yo farefare eha he; † ni enōle
enme ledientše egbonyofūhe hē ní ehā akpe ye
tesa mli le mli, ni ekoklo te kpetenkple eke-tši
61 gbonyofūhe le šina le na, ni eyin ete. † Ši Ma-
ria Magdalene ke Maria moko le ye dsei, ame-
tra gbonyobu le hie.

62 Ši gbī ní nyie klalofemogbī le se le no le,
osofonukpai le ke Farisifoi le ana bakpe ši ye
63 Pilato nō, † ameke: Nyontšo, wokai ake lakalo
ne, beni ehie kā lolo le, eke: Gbī ní dši gbī
64 ete le mate ši ekoñ. † Nohewo le fāmo ni asra
bu le dšogba ke-yaši gbī ní dši gbī ete le, koni
ekaseloi le akabadšule ke-te, ni ameyake mañ
le ake: Ete ši ke-dše gbohī aten; ni sekpe la-
65 kamo le bafe efoñ fe klenklen nō le. † Pilato
keame ake: Nyeye sraloi, nyedšea nyeyaä ni
66 nyeyasraä ní awa boni nyele. † Ši ame le amete

ameyasra bū le ní awa, ameso te le na, ni ameto sraloi.

Yi 28. Ši otši le nagbe le, beni dše boi tšeremo ke-ba otši le klenklen gbī le no le, Maria Magdalene ke Maria moko le ba bu le kwemo. | Ni na, šikponwosomo babao ba, edšake Nyontšo le bofo dše nwei kpleke ši, ni ebakoklo te le ke-
 2 dše šina le he ke-te se, ni eho eta no. | Ši ehie
 3 tamō srawa kpemo, ni etade yeo ake sno. | Ši ehe gbeye ní ameše hewo le sraloi le ahe kpo-
 4 kpo ni amētšōmō tamō gbohī. | Ši bofo le here no ni eke yei le ake: Nye le nyekašea gbeye,
 5 edšake mile ake nyemitao Jesu moni asenle le; | ebe bie, edšake ete ši, take boni eke le. Nye-
 6 baä nyebakwea hegbe ní Nyontšo le kã. | Ni nyeyaä mramra nyeyakea ekaseloi le, ake ete ši ke-dše gbohī aten; ni na, eetsō nyehie ke-ate Galilea; dšei nyeanale ye; na, mikenye.

8 Ni ameyin ke-dše gbonyofühe le mli mramra ke gbeye ke nyamo babao, ni amehie foi, koni
 9 ameyadšadše amētšō ekaseloi le. | Ši beni ameyaä ameyadšadše amētšō ekaseloi le, na, Jesu keame bakpe eke: Nyefiē! Ši ameba amebamōmō enādši amlī, ni amedšale. | Keke le Jesu keame ake: Nyekašea gbeye; nyeyaä ni nyeyakea minyemimeī le, koni ameya Galilea; ni dšei ameanami ye.

11 Ši beni ameyaä le, na, sraloi le aten meikomei ba mā len, ni amebagba nii ní afe le fē
 12 amētšō osofonukpai le. | Ni beni ameke onukpai

le b_o gwa ni amete adšinã le, amehã asrafoi le
 13 dfetei pī, ı ameke: Nyekea ake nyōn, beni w_o-
 14 w_o le, ekaseloi le ba badšule ke-te. ı Ni kedši
 ene baše lumo le toin le, wodientše woolakale,
 15 koni nyekana haomo. ı Ši ame le amenō dfetei
 le, ni amefe boni atšōame le. Ni neke sane ne
 dšedše ye Judafoi le aten ke nmenē.

16 Ši kaseloi nyoima ke ekome le yin amete Ga-
 17 lilea gon le n_o, heni Jesu etoame le; ı ni beni
 amenale le, amedšale, ši meikomei dše nwane. ı
 18 Ni Jesu ba ekeame bawie eke: Anō hegbe fē
 19 ahāmi ye nwei ke šikpon n_o. ı Nohewo le nye-
 yaä ni nyeyafea dšenmādši fē mikaseloi nyebap-
 tisiaame nyewoa Tše le ke Bi le ke Mum_o kron-
 20 kron le gbei le amlı, ı ni nyetsōaame ní ameye
 nii fia ní mikenye le n_o. Ni na, mi le mikenye
 ye dā ke-yaši dšen nagbe le! [Amen.]

SANE KPAKPA LE,
BONI MARKO NĀMĀ HĀ.

- Yi 1.** Jesu Kristo, Nyonmo bi le, sanekpakpa le
2 šišidšē. † Boni anmā ye Jesaya, gbalo le, mli
ake:
„Na, mītsu mibofō le ke-ntšō ohie,
Moni asa ogbe le atoö le.
3 Mo gbē ní boō ye nā le no ake:
Nyesaä Nyontšo le gbe le,
Nyefea etempoī le trōmō!“ le.
4 Johane ba babaptisio ye nā le no, ni ešieo
5 tšuitsakemo baptisimo hāā ešai fa. † Ni adše Ju-
dea šikpon le fē no ke Jerusalem aba enō, ni
amehā ebaptisi amefē ye Jordan fā le mli, ni
6 amēdšadše amehe ešai le amētsō. † Ši Johane woo
yoma hetšoi atade, ni wolo kpā fiō ehe, ni eyeo
7 balabii ke nānowō. † Ni ešie eke: Moni he wa
femi le ēba ye mise; mo tokotai ana kpā ni
8 esaami ake mikotoo ši mifeneo le. † Mi le mibap-
tisine ye nu mli; ši le le eebaptisine ye Mu-
mo kronkron mli.
9 Ni eba mli ye no gbii le ano, ake Jesu dše
Nazaret ní yo Galilea le eba, ni ehā Johane
10 baptisile ewo Jordan mli. † Ni amrō le edše kpo

ye nu le mli, ni ena ake agble nweii, ni Mumo
 11 le yio eno take okpo. ı Ni gbe dse nweii bake
 ake: Bo dsi mibi ni misumoo le, bo ohe tsui
 mina!

12 Ni amro le Mumo le kplale ke-te na le no. ı

13 Ni eye dsei ye na le no gbii nyoñmai edfe, ni
 satana kale, ni eke nankoloi le hi si, ni nwei-
 bofoi le somole.

14 Si beni ano Johane ahã se le, Jesu ba Gali-
 lea, ni esie Nyonmo mantseyeli le he sanekpa-
 15 kpa le etsõ mei; ı ni eke: Be le eba mli, ni
 Nyonmo mantseyeli le ese si etã: nyetsakea nye-
 tsuiian, ni nyehea sanekpakpa le no nyeyea!

16 Si beni esra si ye Galilea nso le na le, ena
 Simon ke Andrea, enyemi le, ake amemifo ya
 17 ye nso le mli; edsake wolei dsiamẽ. ı Ni Jesu
 keame ake: Nyebaã nyebanyiea mise, ni matsõ-
 18 monye gbomei ahe wolei. ı Ni amro le amesi
 ameyai le, ni amebanyie ese. ı Ni beni edse dsei
 19 eyaã hie fio le, ena Jakobo, Zebedeo bi le, ke
 Johane, enyemi le, ni ame hu ameye lele le mli
 20 amemikpe ameyai le. ı Ni amro le etseame, ni
 amesi ametse Zebedeo le ye lele le mli ke apa-
 foi le, ni amebanyie ese.

21 Ni amebote Kapernaum. Ni amro ye Sabato-
 22 gbi le no le ebote kpehe le ni etsõame. ı Ni
 amena kpe amehẽ ye etsõmo le hewo, edsake
 etsõo ake moni yo hegbe, ni etamoo wolonmã-
 loi le.

23 Ni gbomo ko ye amekpehe le ni yo mumo ni
 24 he tsee le, ni ebo ı eke: Fõmo! meni sane wo-

keo yo, Jesu Nazarenyo? Oba koni obakpātā wōhie! Mile moni dšio, Nyonmo mokronkron
 25 le. | Ni Jesu bole koko ni eke: Bu ona, ni odše
 26 emli! | Ni mumo ní he tšee le gbla emli, ni eblo
 27 ke gbe wale, ni edše kpo ye emli. | Ni amefē
 amehe dšō amehe, koni amebibi amedientše ame-
 he ake: Meni dši ne? me tšōmo hē ne? etfakē
 hewale eke-fää mumoi ní he tšee le tete, ni ame-
 28 boole toi! | Ši amrō le eyidšiemō dšedše ye Ga-
 lilea niian fē.

29 Ni amrō le, beni amedše kpehe le, ameke
 Jakobo ke Johane yabote Simon ke Andrea we
 30 le. | Ši Simon šayo le kā ši ke fulu. Ni amrō
 31 le amekele wie ye ehewo. | Ni eba ebāmō enine
 mli, ni etele ši, ni fulu le dše eno amrō le, ni
 esōmoame.

32 Ši beni še gbekenaši ni hūlū enyō ši le, ame-
 ke mei fē ní he waaame le, ke mei ní yo dai-
 33 monioi le ba enō. | Ni abua mā le fē na ye
 34 agbo le na. | Ni etša mei pī ní he waaame ke
 helai srotoi le, ni efā daimonioi pī, ní etši dai-
 monioi le agbe ake amekawie, edsakeši amelele.

35 Ni lebi mañkpa beni dše tšereko le, edše kpo
 36 ni eyiñ ete nā no heko, ni eyasole ye dšei. | Ni
 37 Simon ke mei ní kele yo le tiule. | Ni beni ame-
 38 nale le, amekele ake: Mei fē mitaoö. | Ni eke-
 ame ake: Nyehāa woyaä mādši le ní dfere he-
 wo le amlí, koni dšei hū mašie ye; edsake no-
 hewo ni midše kpo miba le. | Ni ešie ye ame-
 39 kpehei le ye Galilea fē, ni efā daimonioi le.

40 Ni kpitiyelō ko ba enō babale ni ekula ehie

41 eke: Keđsi ōsumo le, oonyē ohā mihe atše. | Ši
 Jesu musuñ tšōle ye ehewo, ni ešiā enine eta
 42 ehe, ni ekele ake: Misumo, ohe atše! | Ni beni
 ekele le, amrō le kpiti le dše ehe, ni ehe tše. |
 43 Ni ebole koko, ni amrō le ewole gbe; | ni eke-
 44 le ake: Kakwe ní oke moko noko; ši mon ya
 ni oke ohe ayatsō osofo le, ni ošā afole ní Mose
 eto le, ye ohetšemo le hewo, koni aye odase
 45 ahāame. | Ši le le edše kpo, ni eboi sane le šie-
 mo naakpa, ni etši tā, boni enyēē mañ ko mli
 ebote ye faññ donñ; ši ehī nā no heikomei mon,
 ni amedše hefēhe ameba enō.

Yi 2. Ni gbii komei ase le eba Kapernaum ekoñ.
 2 Ni anu ake eye šia le; | ni amrō le mei pi bua
 amehe na, ni amēnaa gbe ye agbo le na tete.
 3 Ni ewie wiemo le etšōame. | Ni āke moko ní
 4 egbodšo ba enō, ni mei edfe hiele. | Ni ake no-
 ni amēnaa gbe ye asafo le hewo ní ameba enō
 le, amefā tšu ní eyo mli le yiteñ, ni amegbu
 flo, ni ameke sa ní moni egbodšo le kā no le
 5 tšō dšei ke-bayi ši. | Ši beni Jesu na amehemo
 ke yeli le, eke moni egbodšo le ake: Bi, anō
 6 ohe ešai le afao! | Ni woloñmāloi le atēñ mei-
 komei ní tra dšei le misusu ye amētšuiian ake: |
 7 Te teñ ní monē wieo neke musubo wiemoi ne?
 Namo anyē eke ešai afa, ake dša Nyonmo ko-
 8 me pe? | Ni amrō le Jesu na-le ye emumo le
 mli, ake amemisusu neke ye amedientše ame-
 mli, ni ekeame ake: Meba nyesusuo neke nii
 9 ne ye nyetšuiian? | Te noni kemo dšraa, noni

- āke moni egbodšo le ake: Anō ohe ešai le afao
 le? alo noni āke: Te ši, wo osa le nō ni onyie
 10 le? † Ši koni nyena ake gbomobi le ye hegbe
 ye šikpoñ le nō ake enōo ešai efaä le, (eke
 11 moni egbodšo le ake:) † Bo mikeo ake: Te ši,
 12 wo osa le nō ni oya owe! † Ni amrō le ete ši,
 ni ewo esa le nō edše kpo ye amefē amehie, ni
 amefē amena kpe amehie, ni amewo Nyoñmo hie
 nyam ameke: Wonako neke nii ne dā!
- 13 Ni edše kpo ekoñ ete nšo le na, ni asafo le
 14 fē ba enō, ni ewie etšōame. † Ni beni ehoo le,
 ena Lewi, Alfeo bi le, ni ēta ntohemöhe le, ni
 ekele ake: Nyiemo mise! Ni ete ši enyie ese. †
- 15 Ni eba mli, ake beni ekpasaä ši ye no šia le,
 ntoheloi ke ešafeloi pī hū ke Jesu ke ekaseloi
 le bakpasa ši; edšake ameyi fa, ni amenyie ese. †
- 16 Ni woloñmāloi le ke Farisifoi le, beni amena
 ake eke ešafeloi ke ntoheloi le miye nii le, ame-
 ke ekaseloi le ake: Meba ni eke ešafeloi ke
- 17 ntoheloi le yeo nii ni ekeame nuo ne? † Ni beni
 Jesu nu le, ekeame ake: Mei ni he ewaame le,
 tšofätše ehīaaame; ši mei ni he waaame le moñ.
 Mibaa dšaloi atšemo, ši moñ ešafeloi hā tšuitša-
 kemo.
- 18 Ni Johane kaseloi le ke Farisifoi le hio ñmā.
 Ni ameba enō amebakele ake: Meba ni Johane
 ke Farisifoi le akaseloi le hio ñmā, ni bo oka-
- 19 seloi le ehī ñmā le? † Ši Jesu keame ake: Ani
 bialoi le, beni ayemforowu le keame yo le anyē
 ahī ñmā? Gbīi abo ni ayemforowu le keame
- 20 yo le, amenyēñ amehī ñmā. † Ši gbīi aba, beni

aanō ayemforowu le ke-adše amenō; ni no dāni
 21 ameahī nīmā, ye no gbī le nō. † Moko enōō ma-
 mana ní akposako etaa atade momo mli; ši no
 kule mama hē le ní anō-ta mli ake etsīmo le,
 22 yeo atade momo le he, ni flo le leo. † Ni moko
 enōō dā hē ewoo wolotoi memedši amlī; ake
 aleenō dā hē le atšere wolotoi le, ni dā le afie
 ši, ni wolotoi le afite; ši moñ anōo dā hē awoo
 wolotoi hēi amlī.

23 Ni eba mli, ake beni Jesu tšōo able le mli
 ye Sabatogbī le nō le, ekaseloi le, beni ameyaä
 24 le, ameboi abletšei le kūomo ke kpemo. † Ni Fa-
 risifoi le kele ake: Na, meni amefeo ye Saba-
 25 togbii le anō ní edšaa gbē ne? † Ni le le eke-
 ame ake: Ani nyekaneko noni Dawid fe, beni
 26 efile ni hōmo yele ke mei ní eke-nyie le; † boni
 ebote Nyoñmo we le ye Abyatar, osofonukpa le,
 yino le, ni eye hie-aboloi le ní ahāā yeli hegbe,
 ake dša osofoi le keke le, ni ehā mei ní kele
 27 nyie le hū eko le? † Ni ekeame ake: Afe Sabato
 le ye gbomo hewo, dšee gbomo ni afe ye Sa-
 28 bato le hewo. † Nohewo le Sabato le tete nyon-
 tšo dši gbomobi le.

Yi 3. Ni ebote kpehe le ekon. Ni gbomo ko ye
 2 dšei ní enine esu; † ni amesrale, ake eetsale ye
 3 Sabato le nō, lo; koni ameflo ena. † Ni eke gbo-
 mo ní nine esu le ake: Te ši ni obadamō teñ! †
 Ni ekeame ake: Ani edša gbē ye Sabato le nō,
 4 ake afeo ekpakpa lo afeo efoñ; ake ahereo su-
 suma yi wala lo agbeole? Ši ame le amefoo

- 5 edaň. | Ni ekweame hieiaň ke-kpe ke mlifũ, ši
 edole ake ametsui wa neke ne, ni eke gbomo le
 ake: Šiamo onine le! Ni ešia, ni atša enine le,
 6 ni eye emũ tamõ eko le. | Ni Farisifoi le dše
 kpo, ni amrõ le ameke Herodebii le te eyi no
 adšinã, boni afe ní amekpātã ehie.
- 7 Ni Jesu ke ekaseloi le tši amehe ke-te nõ
 le na, ni mei pĩ nyie ese ke-dše Galilea ke Ju-
 8 dea | ke Jerusalem ke Idumea ke Jordan se le,
 ke Tiro ke Sidon niiaň; mei babao dientše ní
 9 nu nii ní efe le, ni ameba eňõ. | Ni eke ekase-
 loi le, ake amesa lele bibio amehãle ye asafo
 10 le hewõ, koni amekamiale. | Edšake etša mei pĩ
 aňũ po ní ametsěre ke-ba eňõ, koni mei abõ ní
 11 helai hieame le atra ehe. | Ni mumoi ní he tšee
 le, beni amenale le, amekula ši ye ehie, ni ame-
 12 bo ameke: Bo dši Nyoňmo bi le! | Ni ewo ame-
 he gbeye naakpa, koni amekadšiele ši.
- 13 Ni ete goň le nõ, ni etše mei ní le le etaoõ
 14 le, ni ameba eňõ. | Ni ehala mei nyoňma ke
 enyo, koni amekelē ahĩ ši, ní etšuame šiemo, |
 15 ni amena hegbe ameke-tšaã helai le, ni ameke-
 16 fãã daimonioi le hũ. | Ni ewo Simon gbei Pe-
 17 tro; | ke Jakobo, Zebedeo bi le, ke Johane, Ja-
 kobo nyemi le, ni ewoame gbei ake: Boanerges,
 18 noni šiši dši Nyoňmo šimo bii le; | ke Andrea
 ke Filipo ke Bartolomeo ke Mateo ke Toma ke
 19 Jakobo, Alfeo bi le, ke Tadeo ke Simon, Kana-
 nyo le; | ke Juda Iskariote, mo hũ ní nõle ehã le.
 20 Ši ameba šia. Ni asafo le na bakpe ši ekoň,
 21 ni amenyẽẽ nii tete ameye. | Ni beni mei ní ke-

le y_o le nu le, amedše kpo ametele mōmo, edša-
ke ameke: Eyiñ mīkāle.

22 Ni wolonmāloī le ní dše Jerusalem ba le ke
ake: Eye Beelsebul, ni ake daimonioi le alumo
23 le eke-fāā daimonioi le. | Ni etšeame ke-ba enō
ekeame ye abebuai amlī ake: Te afe ten, ni
24 satana anyē afā satana? | Ni kedši mantšeyeli
gba ye ledientše ehewo le, nakai mantšeyeli le
25 nyēē adamo ši. | Ni kedši šia gba ye ledientše
26 ehewo le, nakai šia le nyēē adamo ši. | Ni ke-
dši satana te ši ewo ledientše ehe ni egba emli
27 le, enyēē ši edamo, ši mon ese fo. | Moko nyēē
abote hewalo we ní eyaha enii, ake dša efi he-
28 walo le dā, ni agbene eeha ewe nii le fē. | Le-
leñ, mīkenye ake aanō gbomei abii ahe ešafe-
mōi fē ke musuboī ní ameke abo musu le aafa-
29 ame; | ši moni boō musu ešio Mumo kronkron
le, enaa fā ke-yaši nano; ši mon eye nano ko-
30 dsomo fo! | Edšake ameke: Eye mumo ní he
tšee le.

31 Keke ni enye ke onyemimeī le ba, ni ame-
32 badamo gbese, ni ametsu aba enō abatšele. | Ni
asafo le tra ehe. Ni amekele ake: Na, onye ke
33 onyemimeī le ye gbe le se amemitaoo. | Ni ehere
no ekeame ake: Namo dši minye, ni namei dši
34 minyemimeī? | Ni ekwe mei ní tra ehewo le
ahieian ke-kpe ni eke: Na, minye ke minye-
35 mimeī! | Edšake mofemo ní afe Nyonimo suom-
naniī le, le non dši minyeminu ke minyemiyo
ke minye.

- Yi 4.** Ni eboi tšōmo ekoñ ye nšo le na; ni asafō
 pī bua amēhe na ye ehewo, boni afe ní ebote
 lele le mli, ni eyata ši ye nšo le no, ni asafō
 2 le fē ye šikpoñ ye nšo le na. † Ni etšōame nii
 pī ye abebuai amlī, ni ekeame ye etšōmo le
 3 mli ake: Nyeboa toi! Na, dūlo le yin ete dū-
 4 mo. † Ni eba mli, beni edūo le, ake eko nyō
 5 gbe le toi, ni nwei lofōdši ba amēbakolo. † Ni
 eko nyō tesai ano, heni enaa sū tūtu ye, ni
 amrō le, akeši ebe sū ní kwō hewo le, ekwē; †
 6 ši beni hūlū dše le, enālā, ni ebe fā ko hewo
 7 le egbī. † Ni eko nyō nmeii atei, ni nmeii le
 hole amēhe no ni amegbe no, ni ewoo yibii. †
 8 Ni eko nyō šikpoñ kpakpa no, ni ewo yibii;
 ekwē ni ebu kpī ni eba, eko nyoñmai ete, eko
 9 nyoñmai ekpa ke eko oha. † Ni eke: Moni yo
 toii eke-anu le, hā ni enu.
 10 Ni beni le ekome le, mei ní yo ehewo le ke
 11 mei nyoñma ke enyo le bile abe le šiši. † Ni
 ekeame ake: Nye le, anō-hānye ake nyeale
 Nyoñmo mañtšeyeli he temosane le; ši mei ní
 yo gbese le anō nii fē awieame ye abebuai amlī;
 12 „Koni nā le amēna, ni amēkale;
 Ni nū le amēnu, ni amēkana na;
 Koni amēkakū amēse gbikogbiko,
 Ni anō amēhe ešafemoi le afaame!“
 13 Ni ekeame ake: Nyelee abe ne, ni te nyeafe
 14 teñ mo, ní nyeale abei le fē? † Dūlo le dūo wie-
 15 mo le. † Ši menemei dši mei ní yo gbe le toi:
 heni adū wiemo le, ni beni amēnu le, amrō le
 satana baä ni ebašōo wiemo le ní adū ye amē-

16 tšuiian le. | Nakai non kē mei ní adūoame ye
 tesai le ano le dši mei ní nuo wiemo le, ni amrō
 17 le ameke miše nōo: | Ši amebe šišifā ye ame-
 dientše amemli; ši mon amehio ši kpitio keke,
 ni ke fe se le, beni amanehulū lo yiwale ba ye
 18 wiemo le hewo le, atšōoame na amrō le. | Ni
 mei ní adūoame ye nmeii le aten le dši mei ní
 19 nuo wiemo le; | ši dše ne mli haomoi ke nii ahe
 lakamo ke nii krokomei ahe sedii le boteo mli,
 20 ni amegbeo wiemo le, ni ewoo yibii le. | Ni me-
 nemei dši mei ní adūo ye šikpon kpakpa le no
 le, mei ní nuo wiemo le, ni ameñōo, ni ame-
 woo yibii, eko nyonmai ete, eko nyonmai ekpa
 ke eko oha.

21 Ni ekeame ake: Ani ake kane baä ní ake-
 bamā akpaki lo maño šiši? Ani dšee kanetšo
 22 no anō mää? | Edšake noko be ní abu no, ní
 agbleñ na, ni ateko noko hū, ši dša ake adšie-
 23 le kpo mon. | Kedši moko ye toii eke-anu le, hā
 ní enu!

24 Ni ekeame ake: Nyekwea noni nyenuo le
 dšogba! No susumonō ní nyeke-susuo le, aanō-
 susu ahānye, ni aafata he ahānye mei ní nye-
 25 nuo le. | Edšakeši moni yo noko le, aahāle; ni
 moni be noko le, aahe noni eyo le tete ye eden.

26 Ni eke: Nyonmo mantšeyeli le tamō boni mo
 27 nōo dūmonii ešāā šikpon le no; | ni ewoö ni eteo
 ši nyōn ke fane, ni dūmonii le kwēo ni ekwoö,
 28 ni no lee boni fe; | edšake šikpon dientše woo
 yibii, dfei le tšutšu, ke fe se le nmatšo le, ni
 29 no se le nmā le dientše ye nmatšo le yi. | Ši

beni nibii le egbi le, amrō le ehāā ake kūomokakla le yaä; edsake kūomobe le eše.

30 Ni eke: Meni wonō-to Nyonmo mantseyeli le
31 he, alo meni abe wonō-bu le? ı Etamo sinapi
kuli ní beni adūo ye šikpon le dši bibio fe wui
32 fē ní yo šikpon le no le; ı ši beni adūle, ekwēo
ni edaä fe bai fē, ni egblaä nidši kplei, koni
nwei lofōdši le anyē afe tšui ye ehon le šiši.

33 Ni ebu neke abei pi eke-wie wiemo le etšō-
34 ame, boni amenyē amenu. ı Ši ke-dsee abebuai
amli le, ekeame ewiee; ši beni ame keke ame-
yo le, etšō ekaseloi le nii fē šiši.

35 Ni no gbi le no non, beni še gbekenaši le,
ekeame ake: Nyehāā wofoa nšo le ke-yaä se le. ı

36 Ni ameši asafo le, ni amenōle take boni eyo ye
lele le mli le ke-te; ši ledši krokomei hū fata

37 ehe. ı Ni ahum babao batfa, ni nšokei kūmo fie
38 lele le mli, ni eyi obō momo. ı Ni le le eye

lele le segbe, ni ewo ye sune no. Ni ametšie
ehie, ni amekele ake: Tšōlo, odšēn no ake ni

39 woladšeo ne? ı Ni ete ši efā koyo le yi, ni eke
nšo le ake: Bu ona ni ofe diññ! Ni koyo le

40 fō tfā ni enme naakpa. ı Ni ekeame ake: Mēba
nyešeo gbeye neke? te ten ni nyebe hemo ke

41 yeli ne? ı Ni ameše gbeye naakpa, ni ameke ye
ameten ake: Namu po ne, ake koyo ke nšo tete

mibole toi ne?

Yi 5. Ni amēba nšo le se ye Gadaramei ašikpon
2 le no. ı Ni beni edsē lele le mli le, amrō le nū
ko ní yo mumo ní he tšee le dše gbohī abui le

3 amlī kele bakpe. † Ni ešihilehe le ye gbohī abui
 le amlī, ni kosoṅkosoī tete moko nyēē eke-file. †
 4 Edsakeši ake gboklei ke kosoṅkosoī ewole kpi-
 tiokpitio, ni ekūmo kosoṅkosoī le, ni ešo gbo-
 5 klei le ahe, ni moko nyēē ehe adšo; † ni dā dse-
 namo ke dsetseremo le eye gbohī abui le ke gō-
 6 dši le amlī, ni ebloō ni etfiaā ehe tei. † Ši beni
 ena Jesu ye šoññ le, edšo foi ke-ba enō, ni eba-
 7 kūa ši ye ehie; † ni ebo ke gbe wale eke: Meni
 sane mikeo yo, Jesu, Nyonmo ní yo nii fē no
 8 le bi le? Minao Nyonmo, ake okapimi! † Edša-
 ke ekele ake: Dše gbomo ne mli, bo mumo ní
 9 he tsee! † Ni ebile ake: Te ogbein? Ni ehene
 10 no eke: Migbei dši Legio, ake ní woyi fa. † Ni
 ekpale fai naakpa, ake ekafieame ye dšemei
 11 niiañ le. † Ši kplotoi kutū babao ye dšei miye
 12 nii ye goñ le he. † Ni daimonioi le fē kpale fai
 ameke: Wowo gbe ní woyabote kplotoi le amlī. †
 13 Ni amrō le Jesu nmeame gbe. Ni mumoi ní he
 tsee le dše kpo, ni ameyabote kplotoi le amlī,
 ni kutū mū le fē wo foi yerededē ke-dše goñ le
 no ke-kpleke ši ke-te nšo le mli, (ši ameyi afe
 14 akpei enyo,) ni amegboi ye nšo le mli. † Ši mei
 ní leoame le dšo foi, ni ameyadšadše ye mā leñ
 ke nmōdši le amlī. Ni amedše kpo amebakwe
 15 noni afe le; † ni ameba Jesu nō, ni amebana
 moni yo daimonioi ni eyo Legio le, ake eta ši
 ni ewo atade, ni edfenmo eba emli ekoñ; ni
 16 ameše gbeye. † Ni mei ní ena le gbaame boni
 afe ahā moni yo daimonioi le, ke kplotoi le ahe
 17 saue le. † Ni ameboile faikpamo, ake edše ame-

- 18 hūsūi le. ı Ni beni ebote lele le mli le, moni yo
 19 daimonioi le bale, ake ehā ekele ahī ši. ı Ši
 Jesu hāāle hegbe, ši mon ekele ake: Ya owe le
 ye bodientše omei le anō, ni ogbaame nibii abo
 ní Nyontšo le efe ehāo ke mōbo ní enao le. ı
 20 Ni eyiñ ete, ni eboi nibii abo ní Jesu efe ehā-
 le le šiemo ye Dekapoli; ni amefē amehie fe-
 ame yā.
- 21 Ni beni Jesu fo nšo le ye lele len ke-ba se
 le, asafo babao bua amehe na ye ehe; ni eye
 22 nšo le na. ı Ni na, kpehe le onukpai le atēn
 mokome ní atšeole Jairo le ba, ni beni enale le,
 23 ekula ši ye enādši ana; ı ni ekpale fai naakpa
 eke ake: Mibiyo fio mīgbo; koni ba ni oke oni-
 dši abafie eno, ni ahere eyi wala, ni eyi ana
 24 wala. ı Ni ekele yiñ ete; ni asafo babao nyie
 ese, ni amemiale.
- 25 Ni yō ko ní he yeo ke láfosemo afi nyoñma
 26 ke enyo, ı ni ena amanehülū pī ye tšofātšemei
 pī adeñ, ni efite enii fē, ni ehīi hāāle nokono-
 27 ko, ši wu mon woole, ı beni enu Jesu he le,
 ebadše ese ye asafo le mli, ni eta etade le he. ı
 28 Edšake eke ake: Kedši mina mita etade le he
 29 keke le, ahere miyiwala. ı Ni amrō le elá bu le
 gbī, ni enu he ye egbomotšo le mli, ake atša
 30 epimo le. ı Ni amrō le, beni Jesu yo hewale le
 ní edše kpo ye ledientše emli le, etšō ehe ye
 asafo le mli, ni ebi ake: Namo ta mitade le he? ı
 31 Ni ekaseloi le kele ake: Ona ake asafo le mi-
 32 miao, ni obio ake: Namo ta mihe? ı Ni ekwe
 33 chewo, koni ena moni fe nakai le. ı Ši yō le

mīše gbeye ni ehe mīkpokpo, akē ni ele noni
 afe ahāle le, ni eba ebakula ši ye ehīe, ni eke-
 34 le anokwale le fē. | Ši le le ekele akē: Biyo,
 ohemo ke yeli le ehere oyiwala; ya ye hedšole
 mli, ni opimo le adšo.

35 Beni ewieo lolo le, meikomei dše kpehe onu-
 kpa le webii le atēn ba bake akē: Obiyo le
 36 egbo: mēba ogbaä tšolo le na lolo? | Ši amrō
 le, beni Jesu nu wiemo ní awie le, eke kpehe
 37 onukpa le akē: Kaše gbeye; he oye keke! | Ni
 ehāā moko anyie ese afata he, akē dša Petro ke
 38 Jakobo ke Johane, Jakobo nyemi le. | Ni eba
 kpehe onukpa le we le, ni ebana hōfemo ke mei
 39 ní foq ni amefeo yāra babao le. | Ni ebote šia
 le, ni ekeame akē: Mēba nyefeo hō ni nyefoo
 40 neke? Gbeke le gboko, ši ēwo moñ. | Ni ame-
 nīmōle. Ši le le efie mei le fē, ni enō gbeke le
 tše le ke enye le ke mei ní kele yo le, ni ebote
 41 heni gbeke le kā le, | ni emō enine ši, ni ekele
 akē: „Talita kumi!“ noni šiši dši: Gbekeyo,
 42 mīkeo akē: Te ši! | Ni amrō le gbekeyo le te ši
 ni ešra ši; edšake eye afii nyoñma ke enyo. Ni
 43 amēna kpe amēhe naakpa. | Ni etšiamē gbe naa-
 kpa, akē amēkahā moko ale enē. Ni eke akē
 ahāle noko ní eye.

Yi 6. Ni edše dšei, ni eyiñ ete ledientše edšaku
 2 leñ, ni ekaseloi le nyie ese. | Ni beni Sabatogbī
 le še le, eboi tšōmo ye kpehe le; ni mei pī ní
 nu le he dšō amēhe amēke: Nēgbe monē na nii
 ne ke-dše? ni me nā ni anō-hāle, ní anō-tšuo

3 neke hewale niitsumoi ne tete ye eden ne? | Ani
 dsee nalo le ne, Maria bi le, ke Jakobo ke Jose
 ke Juda ke Simon nyemi le? ani dsee enyemi-
 yei le hu kwo yo bie le? Ni atso amena ye
 4 emli. | Si Jesu keame ake: Akpaa gbalo wo, dsa
 5 eman ke ewekumei aten ke ewe keke. | Ni e-
 nyee hewale niitsumo ko etšu ye dsei, ake dsa
 noni eno enidši enmele mei fio ni he waaame le
 6 ano ni etsaame le. | Ni ehie fele ya ye he ni
 amehee ameyee le hewo. Ni ekpa akrowai le
 amli ke-kpe ni etso mei.

7 Ni etse mei nyonma ke enyo le ke-ba eno, ni
 eboiame tsumo enyo enyo, ni ehame hegbe ye
 8 mumoi ni he tsee le ano. | Ni etoame ake ame-
 kahie noko ye gbe le no, ake dsa tso keke;
 amekahie kotoku lo abolo lo šika ye amehefinii
 9 amli; | si amewo tokotai, ni amekawo flakai e-
 10 nyo. | Ni ekeame ake: Hefehie ni nyeabote šia ko
 le, dsei nyehia ke-yaši beyino ni nyeadše dsei
 11 ekoñ. | Ni mei abo ni enonnye ni amebon nye-
 wiemo le toi le, dsei nyedšea nyekpokpoa nye-
 naneši mlu nyefiea ši nyeke-yeaame odase. Le-
 len, mikenye, ake edšrañ hāñ Sodomatšemei ke
 Gomoratšemei ye kodšomogbi le no, ake no mañ
 12 le. | Ni ameyin amete, ni ameyašie ametšo mei,
 13 ake amctšake ametšui. | Ni amefamo daimonioi
 pi, ni amekpa mei pi ni he waaame le mu ni
 ametšaame.

14 Ni mañše Herode nu ehe, edšake egbei le
 efā; ni eke ake: Johane, Baptisilo le, ete ši
 ke-dše gbohi aten; nohewo ni hewalei le tšuo

- 15 nii ye emli. † Meikomei ke ake: Elia ni; ši meikomei hū ke ake: Gbalo ni, alo etamo gbaloi
 16 le eko. † Ši beni Herode nu le, eke: Johane moni mi mifo eyitšo le ne; le ete ši ekoñ ke-
 dše gbohi aten ne.
- 17 Ši le Herode le non etšu ke-ba abamō Johane,
 ni efile ewo tšun, ye Herodia, enyemi Filipino nā
 18 le, hewo; edšake le le ewyele. † Ši Johane kele
 ake: Edšaa gbē hāāo, ake onōo onyemi le nā
 19 le. † Ši Herodia ebele ewo emli, ni etaole egbe;
 20 ši enyēē; † edšake Herode miše Johane gbeye,
 ake ni ele ake dšalo ke nū kronkron dšile le,
 ni etole, ni noni eboole toi le efe nibii pī, ni
 21 beni eboole toi le efeole feo. † Ni gbī ní esa le
 še, beni Herode yeo gbīdšūrō ye efomogbī le no,
 ni efe niyenii ehā egbomei agboi le ke esafonu-
 22 kpai le ke Galilea onukpai le; † ni Herodia le
 non biyo le ba ni ebadšo, ni esa Herode ke mei
 ní kele kpaša ši le ahie; ni mantše le ke gbe-
 keyo le ake: Bimi nofēno ní otao, ni mahāo! †
 23 Ni ekāle kitā ake: Nofēno ní obimi le, mahāo,
 24 ke mimantšeyeli le fā teteñ le! † Ši edše kpo ni
 eyabi enye ake: Meni mabi? Ni eke: Johane,
 25 Baptisilo le yitšo! † Ni amrō le eba mantše le
 nō mramra, ni eabile ake: Mitao, ake ohāmi
 Johane, Baptisilo le, yitšo biane ne ye kā mli! †
 26 Ni edo mantše le naakpa; ši ekitā le ke mei ní
 kele kpaša ši le ahewo le, esumoo ake ekāmā-
 27 le. † Ni amrō le mantše le tšu oblafo ni ekele
 28 ake eke eyitšo le aba. † Ši le le ete ni eyafo
 eyitšo ye tšu leñ, ni eke-ba ye kā mli, ni eke-

- 29 bahā gbekeyo le, ni gbekeyo le hū ke-bahā enye. | Ni beni ekaseloi le nu le, amebawo egbo-nyo le, ni ameke-yaime bu mli.
- 30 Ni bofoi le bua amehē na ke-ba Jesu nō, ni amebagbale nii fē, nii ní amefe ke nii ní amē-
- 31 tšō le. | Ni ekeame ake: Nyedientšē nyebaä ni wotea afā ke-yaä nā nō he ko, ni nyeyadšoa nye-he fio. Edšake mei pī mība mīya mība mīya, ni amēnaa dekā dšogbā ni ameke-ye nii tete. |
- 32 Ni ameyiñ amete lele mli ke-te nā nō he ko ye afā.
- 33 Ni asafoi le naame ni amemīya le, ni mei pī yole, ni amedšo foi ye amēnane nō ke-dšē mādši le fē mli ke-te dšemei, ni ameho amēna, ni
- 34 amebua amehē na ke-ba enō. | Ni beni Jesu dšē kpo le, ena asafo babao, ni emusui tšōle ye amehewo, edšake ametamo toi ní be kwelo, ni eboiame nibii pī tšōmo.
- 35 Ni beni be le eho momo le, ekaseloi le ba enō amebake ake: Nā nō dši bie, ni be le eho
- 36 momo, | woame gbe, koni ameya akrowai ke mādši ní dfere ši le amli, ni ameyahe abolo amehā amehē, edšake amebe noko ní amēaye. |
- 37 Ši ehēre nō ekeame ake: Nyedientšē nyehāame noko ameyea. Ni amekele ake: Ani woya woyahe abolo denarioi ohai enyo, ni wonō-hāame
- 38 ameyē? | Ši ekeame ake: Aboloi enyie nyeyo? Nyeyaä ni nyeyakwea. Ni beni ameyakwe le,
- 39 ameke: Enumo ke loi enyo. | Ni ekeame ní amē-
- 40 kpasa ši asafo asafo ye dfefo le nō. | Ni amē-
 kpasa ši kui kui ye oha-hai ke nyonmai enumo-

- 41 enumoī amlī. † Ni enō aboloī enumo ke loi enyo
le, ni ekwe nwei edšo no, ni ekūmo aboloī le
enō-hā ekaseloi le, koni amēke-hāame, ni edša
42 loi enyo le mli hū ehāame fia. † Ni amefē ame-
43 ye, ni ametoro. † Ni amekolo fufudši le amewo
kafui nyoñma ke enyo obōbō ke loi le hū eko. †
44 Ni mei ní ye aboloī le ayibo dši hi akpei enumo.
45 Ni amrō le etšire ekaseloi le ayi se, ní ame-
ya lele len, koni ametšō ehie ke-ya se le, ni
ameya Betsaida, ke-yaši be ní edšie asafo le
46 gbe le. † Ni beni ewoame gbe le, eyiñ ete gon
le no eyasole.
- 47 Ni beni dše na le, lele le ye nšo le ten, ni
48 ekome eye šikpon. † Ni ena ake amehao ye wi-
rimo mli; edšake koyo le mikpeame. Ni nyō le
mli, afe sramobe edfe le no le, eba amēnō enyie
49 nšo le no; ni etao amēhe eho. † Ši beni amenale
enyie nšo le no le, amesusu ake sisa ni, ni ame-
50 blo. † Edšake amefē amenale, ni amehao. Ni
amrō le ekeame wie ni ekeame ake: Nyetsui
51 anyōa nyemli; mi ni; nyekāsea gbeye! † Ni eba
amēnō ye lele le mli; ni koyo le fō tfā. Ni
amēna kpe amēhe naakpa dientše, ni amēhie
52 feame yā po. † Edšake ameyoko se ye aboloī le
ahewo; edšake ametšui ewa.
- 53 Ni beni amēfo nšo le, amēba Genesaret šikpon
54 le no, ni amēbakpleke. † Ni beni amēdše lele le
55 mli le, amrō le ameyole; † ni amēšrašra foi amē-
yakpa dšei niiañ fē, ni amēboī mei ní he yeo
le holemo ye sai ano ke enō bā, ye heni ame-
56 nu ake eyo le. † Ni hefēhe ní ebote akrowai lo

mādsi lo ñmōdsi amlī ye le, amēke helatšemei
 bafie blohuian, ni amēkpale fai, koni ehā ame-
 na etade namu le keke he amētāra; ni mei abo
 ní tāra he le, ahere ameyi wala.

Yi 7. Ni Farisifoi le ke woloñmāloi le atēñ mei-
 komei hū ní dše Jerusalem ba le babua amēhe
 2 na ye ehewo. | Ni beni amēna, ake ekaseloī le
 atēñ meikomei yeo nii ke bulemo deñ ní dši
 3 deñ ní afoko le, amekāame. | Edšake Farisifoi
 le ke Judafoi le fē, dša amēke nu kposa amede,
 dāni ameyeo nii, amēke-yeo onukpai le ablema-
 4 sādši le ano; | ni ke amedše dša no amēba le,
 dša amedšu, dāni ameyeo nii. Ni nii krokomei
 pī ye ní amēñō ameyeo no ye kpudši ke gbei
 5 ke ayawai ke satsei ahefomo hewo. | Keke le
 Farisifoi le ke woloñmāloi le bile ake: Meni-
 hewo ni okaseloī le enyiee onukpai le ablema-
 sādši le ana, ši moñ amefoo amede dāni ameyeo
 6 abolo? | Ši ehere no ni ekeame ake: Odsogbañ
 ni Jesaya gba ye nye ní osatfoi dšinye le he,
 take boni añmā le ake:

„Mañ ne, amēnabui amēke-woomi;

Ši amētšui etši ehe ye miñō ke-te šoññ:

7 Ši yaka amedšaämi

Amētšōo tšōmōi ní dši gbomei akitaī.“

8 Nyeši Nyoñmo kitā le nyeyeo gbomei able
 masādši le ano ke gbei ke kpūdši ahefomo, ni
 9 nii ní tamō enemei le pī nyefeo. | Ni ekeame
 ake: Odsogbañ ni nyekwa Nyoñmo kitā le, koni
 10 nyeblemasane le no nyeye le. | Edšake Mose ke:

„Wo otše ke onye!“ ni „moni lomoo etše
 11 lo enye le, hã egbo gbele le!“ । Ši nye le
 nyeke: Ke moko ke etše alo enye ake: Korban
 [ní dši niikenii] ní kule oona ye mise le! — ।
 12 bele nyehãã efe noko ehã etše lo enye doñ; ।
 13 ni nyekwa Nyonmo wiemo le ye nyeblemasane
 ní nyeke-ba dšen le hewo; ni nii ní tamō ene-
 mei le pī nyefeo.

14 Ni etše asafo le fē ke-ba enō, ekeame ake:
 15 Nyefē nyeboami toi, ni nyeyosea! । Noko be ye
 gbomo hewo ní boteo emli, ní anyēle abule; ši
 noni dšeo gbomo mli le, no moñ dši noni buleo
 16 gbomo le. । Ke moko ye toi ní enō-nu le, hã ni
 enu!

17 Ši beni edše asafo le nō ni ebote šia le, eka-
 18 seloi le bile abe le šiši. । Ni ekeame ake: Neke
 ni nye hū nyeyoko nii le ase, lo? Ani nyeyoo
 se, ake nofēno ní yo gbomo hewo ní eboteo gbo-
 19 mo mli le, enyēle ebule? । Etfakeši eyaa etšui
 mli, ši emusuñ keke eyaã, ni edšeo kpo keyaã
 20 tiafi ní hãã ñmã fē he tšeo le mli. । Ši eke ake:
 Noni gbomo mligbe ni edšeo le, no noni ni bu-
 21 leo gbomo le. । Edšake mligbe le, gbomei atšui
 mli ni dšēmōi fōdši le dšeo, gblāfitemōi, adfa-
 22 mañboi, awuiyelii, । dšui, hiedšomōi, niifonfemōi,
 seyeli, fūfemo, hienmei foñ, musubo, hewō, obu-
 23 danfemo: । Nii fōdši ne fē ni dšeo mligbe le ni
 buleo gbomo.

24 Ni ete ši ye dšei eyin ke-te Tiro ke Sidon
 niaan, ni ebote šia ko esumoō ake aleo, ni
 25 enyē ehe etc. । Edšake yō ko nu ehe, moni ebi-

yo fio y_o mum_o ní he tsee le; ni eba ebakula
 26 ši ye enādsi ana. | Ši y_o le dši Helayo ke-dše
 Sirofoinika weku le mli; ni ebabale koni efā
 27 daimonio le ke-dše ebiyo le mli. | Ši Jesu kele
 ake: Hā bii le atoro fēdā; edšake ebe feo, ake
 28 aňōo bii abolo le aše_o afō_o gbebii. | Ši y_o le
 here n_o ekele ake: Hē, Nyontšo! edšake gbebii
 hū ní y_o okplō šiši le ye_o bii afufudši le eko! |
 29 Ni ekele ake: Neke wiemo ne hewo le, ya, dai-
 30 monio le edše obi le mli. | Ni eyiñ ke-te ewe le,
 ni ena ake daimonio le edše kpo, ni ebiyo fio
 le kā sa le n_o.

31 Ni ekū ese ekon ke-dše Tiro ke Sidon niaan,
 ni eba Galilea nšo le na ye Dekapoli klotiai le
 32 atēn. | Ni ameke moko ní mu_o toi ni mumui hū
 dšile ba enō, ni amekpale fai, koni enō enine
 33 enime eno. | Ni ekele dše asafo le nō ke-te afā,
 ni enō ewabii ewo etoi amli, ni etšē ladšo eke-
 34 ta elilei le he. | Ni ekwe nwei, ni edōmo ntšoi
 35 ni ekele ake: Hefata! ni dši: „Gblemo!“ | Ni
 amrō le etoii le gble, ni elilei kpā le fene, ni
 36 ewie faññ. | Ni ekū ewo amēna, koni amekake
 moko; ši babao ni le le ekūo ewo le, babao ni
 37 amēšadše_o dši no moñ. | Ni amehe dšō amehe
 babao dientše, ni ameke: Efe nii fia dšogbā!
 Ehāä toimuloi le nu_o nii, ni mumui hū wie_o.

Yi 8. No gbii le an_o le, beni asafo babao y_o dšei
 ni amebe noko ní ameye le, Jesu tše ekaseloi
 2 le ke-ba enō ni ekeame ake: | Mimusun tšōmi
 ye asafo le hewo, edšake gbii ete sonñ ni ame-

3 kemi chi ši ne, ni amebe noko ni ameye. | Ni
 kedši mihā ameke amemusun homo le te amewe
 le, amate ameyagbede ye gbe ten; edsake ame-
 4 ten meikomei dše šonñ ba. | Ni ekaseloj le here-
 le no ake: Nēgbe moko anyē ana abolo ye, ye
 5 nā ne no, ni aše menemei ana? | Ni ebiamē ake:
 6 Aboloi enyie nyeyo? Ni ameke: Kpawo. | Ni
 eke asafo le ake amekāmo šikpoñ le. Ni enō
 aboloi kpawo le, eda ši, ni ekūmo ehā ekaseloj
 le koni amēñō-hāame, ni amēñō-hā asafo le. |
 7 Ni ameye lo fio, ni edšo no, ni eke ake anō no
 8 hū ahāame. | Ši ameye ni ametoro, ni amekolo
 9 fufudši ni fe le, flotoi kpawo obōbō. | Ši mei ni
 ye le afe mei akpei edfe; ni edšieame gbe.

10 Ni amrō le eke ekaseloj le bote lele le mli,
 11 ni eba Dalmanuta niaan. | Ni Farisifoi le dše
 kpo ke-ba ni amekele baboi nwanedše ametao
 okadi ke-dše nwei ye enō, koni ametšo ena. |
 12 Ni edōmo ntšoi ye emumo le mli ni eke: Meni
 hewo ni neke yino ne tao okadi lolo? Lelen,
 mikenye ake: Ke aanō okadi aahā neke yino
 13 ne, fi! | Ni ešiamē, ni ebote lele mli ekon ke-te
 se le.

14 Ni amehie ekpa amehē no, ake ameanō abolo
 ke-ba, ni amebe eko ye amēñō le ye lele le
 15 mli, ake dša abolo kome keke. | Ni efāame eke:
 Nyekwea dšogbā, nyehie ahia nyehe no ye Fa-
 16 risifoi le amāša ke Herode māša le hewo! | Ni
 amedše nwane ye ameten ameke: Akeši wobē
 17 aboloi le, lo? | Ni beni Jesu na-le le, ekeame
 ake: Meba nyedšeo nwane ake nyebe abolo le?

- Ani nyenako na lolo, ni asa nyeyoko se hũ?
- 18 Ani nyeye tšui ní wa lolo? ı Nyeye hienmeii, ni nyenaa nii, ni nyeye toii hũ, ni nyenuu nii, ni
- 19 nyekaii nokonoko, lo? ı Beni mikũmo aboloji enumo le mli mihã mei akpei enumo le, fufudši kafui enyie nyehole? Amekele ake: Nyonma
- 20 ke enyo. ı Ši beni mikũmo kpawo le mli mihã mei akpei edse le, fufudši flotoi enyie nyehole?
- 21 Ši amekele ake: Kpawo. ı Ni ekeame ake: Te ten ni nyeyoo se ne?
- 22 Ni eba Betsaida. Ni ameke filafu ko ba enõ,
- 23 ni amekpale fai, koni eta ehe. ı Ni emõ filafu le nine ši, ni ekele dše mã len, ni etšẽ ladšõ efie ehienmeii le anõ, ni enõ enidši efie enõ, ni ebi-
- 24 le ake ena noko, lo? ı Ni egble ehienmei le ni eke: Mina gbomei take tšei ní nyieo. ı No se le esa enõ enidši efie ehienmeii le anõ ekoñ, ni ehã egble ehienmeii le, ni atšale, ni ena nii fia
- 26 pepepe. ı Ni edšiele gbe ke-te ewe, ni eke: Kaya mã len, ni osa okake moko sane ko ye mã len!
- 27 Ni Jesu ke ekaseloi le yin amete Kaisaria Filipo mãdši le amlı. Ni gbe le no le ebi ekaseloi le ni ekeame ake: Namo mei le keo ake midši?
- 28 ı Ši ameto he ake: Johane, Baptisilo le; ni meikomei ke ake: Elia; ni meikrokomei hũ ke ake: gbaloi le aten mokome dšio. ı Ni le le ebiame ake: Ši nye le, namo nyekeo ake midši? Ši Petro here no ekele ake: Bo dši Kristo le. ı
- 30 Ni eboame koko, koni amekake mokomoko ye ehewo.
- 31 Ni eboiame tšõmo, ake dša gbomobi le ana

- amanehülū pī, ni onukpai le ke osofonukpai le
 ke woloimāloi le akwale, ni agbele, ni gbii ete
 32 se le ete ši ekoñ. † Ni ewie neke wiemo ne faññ.
 33 Ni Petro nôle ni eboile kokobo. † Ši etšo ehe ni
 noni ena ekaseloj le, ebo Petro koko ni eke:
 Ya mise, satana! akeši odfeñ Nyonmo nibii ano,
 ši moñ gbomei anibii ano ofeño.
- 34 Ni etše asafo le ke ekaseloj le hū ke-ba enō,
 ni ekeame ake: Mofemo ní sumo ake enyieo
 mise le, hā etšo ehe na, ni ewo esenmotšo le
 35 efō eno ni enyie mise. † Edšake mofemo ní su-
 mo ake chereo esusuma yiwala le, eeladšele;
 ši moni ladše esusuma ye mi ke sanekpakpa le
 36 hewo le, eehere eyiwala. † Edšake meni ahī ahā
 gbomo, ke ena dšeñ mū le fē, ni eladše ledien-
 37 tše esusuma le? † Alo meni gbomo ahā, ní eke-
 kpō esusuma?
- 38 Edšake mofemo ní hie agbo ye mi ke miwie-
 moj le ahewo ye gblāfitemo ke ešafemo yino ne
 mli le, gbomobi le hū hie agbo ye ehewo, beni
 ēba ye etše anumnyam le mli ke bofoi kronkroi
 39 le. † Ni ekeame ake: Lelen, mikenye ake mei-
 komei ye mei ní damo bie ne atēñ, ní amesañ
 amena gbele ke-yaši beyino ní ameana Nyonmo
 mantšeyeli le ake ēba ye hewale mli.

Yi 9. Ni gbii ekpa se le Jesu nō Petro ke Jakobo
 ke Johane, ni ekeame te goñ ní kwo ko no, ni
 ame keke ameye afā; ni etšake ehe ye amehie. †
 2 Ni etadei le kpe, ni eye futāfutā tamō sno, ni
 kposalo ko be šikpoñ ne no ní anyē ahā eye

3 nakai. | Ni Elia ke Mose dšie amehe kpo ame-
 4 tšõame, ni ameke Jesu miwie. | Ni Petro here
 no ni eke Jesu ake: Rabi, ehĩ hãwo ake wohio
 bie; ni nyehãa wofea bui ete, onõ ekome ke
 5 Mose nõ ekome ke Elia nõ ekome. | Ši elee no-
 6 ni eke: edšake ameše gbeye naakpa. | Ni atatu
 ba baha ameno, ni gbē dšē atatu le mli ni eke:
 7 Mone dši misuomõ bi le, le toi nyeboa! | Ni
 amrõ le, beni amekweo amehe le, amena mo-
 komoko, ake dša Jesu kome ke amedientše ame-
 he keke.

8 Ši beni amekplekeo goñ le, etšiamē gbe ake
 amekagba moko nii ní amena le, ake dša beni
 9 gbomobi le ete ši ke-dšē gbohĩ aten le dā. | Ni
 amenõ wiemo ne ameto ameyiñ, ni amebibi ame-
 10 he ake: Meni dši gbohĩ aten šitē ne šiši? | Ni
 amebile ake: Ke wolonmãloĩ le ke, ake dša
 11 Elia eba dā le, meni? | Ši eto he ekeame ake:
 Dša Elia ba dā moñ, ni ebato nii fē gbedšiano
 ekoñ: ni te ten ní aĩmã ye gbomobi le he, ko-
 12 ni ena amanehũlũ pĩ, ni agbe ehe guo le? | Ši
 moñ mikenye, ake Elia eba momo hũ, ni ame-
 fele nofeno ní amesumoo, take boni aĩmã ye
 ehewo le.

13 Ni beni eba ekaseloi le aĩõ le, ena asafo pĩ
 ye amehewo, ke wolonmãloĩ le, ní amembibiamē
 14 nii. | Ni amrõ le, beni asafo le fē nale le, efe-
 ame ñwoĩwa, ni ameša foi ke-ba enõ amebafila-
 15 le. | Ni ebi wolonmãloĩ le ake: Meni nyebibio-
 16 amē? | Ni asafo le ten mokome here no ni eke:
 Tšõlo, mike mibinu ní mumõ ní ewiee yo emli

- 17 le eba onõ. † Ni hefēhe ní emōle ye le, etšereq-
le, ni ena kwēo afuī, ni ekpeo enyanyōdši ašiši,
ni etāā lo; ni mike okaseloi le koni amefāle, ni
18 amenyēē. † Ši le le eto he ekeame ake: Ō yino
ní hee yee! Me beyino mikenye ahī ši ke-yaši?
Me beyino mahienye ke-yaši? Nyekele abaä
19 minõ! † Ni amekēle ba enõ. Ni beni enale le,
amrõ le mumo le tšerele, ni egbe šikpon ekoklo
20 ši, ni ena kwē afuī. † Ni ebi etše le ake: Me
beyino ene boile femo? Ni ekele ake: Ke-dše
21 egbekebiiaši; † ni kpitiokpitio le ešele efõ la mli
ke nui amlī, koni efitele; ši kēle kedši onyē no-
ko ofe le, omusun atšõo ye wohe ni ofe he eko
22 ohāwo! † Ši Jesu kele ake: No dši ke onyē ohe
oye keke le; anyē afe nii fia ahā moni heo yeo
23 le! † Ni amrõ le gbeke le tše le bo ke ehie ya-
fonui eke: Mihe miye, Nyontšo, ye obua mihe-
24 mo ke yeli ní mibe le! † Ši beni Jesu na ake
asafo le mihie foi ke miba enõ le, ebo mumo ní
he tšee le koko ni ekele ake: Bo mumui ke toi-
mulo mumo, mi le mifāo, dše emli ni okabote
25 emli donn! † Ni eblo ni etšere emli naakpa, ni
edše emli; ni no tšõ tamõ gbonyo, ní mei pī ke
26 hū ake egbo. † Ši Jesu mō enine ši, ni ewo enõ,
ni ete ši.
- 27 Ni beni eba šia le, ekaseloi le bile ye afā
28 ake: Mēba wo le wonyēēle wofā? † Ni ekeame
ake: Neke su sroto ne anyēē afā ye nokonoko
mli, ake dša ye solemo ke n̄mahile keke mli.
- 29 Ni amēdše dšei ni ameyalogo Galilea; ni esu-
30 moo ake moko ale. † Ši etšõ ekaseloi le ni eke-

ame ake: Ake gbomobi le awo gbomei aden, ni
ameagbe le, ni beni agbele se le eete ši ye gbi
31 ní dši gbī ete le no. † Ši amēnaa nakai wiemo
le na, ni amemiše gbeye ake ameabile.

32 Ni eba Kapernaum. Ni beni eyo šia le, ebi-
ame ake: Meni sane nyeye ye nyeten ye gbe le
33 no le? † Ši amebu amēna; edšake ameten le ame-
ye sane ye gbe le no, ake namo afe (kpeten-
34 kple fe enanemei) le. † Ni eho eta ši, ni etše mei
nyonma ke enyo le, ni ekeame ake: Ke moko
mitao kleinkleimo atšō le, eetsō mei fē sekpelo
35 ke mei fē tšūlo. † Ni enō gbeke bibio ekele da-
36 mo ameten, ni elole atū, ni ekeame ake: † Mo-
fēmo ní nōo neke gbekebii bibii ne aten mokome
ye migbei ano le, enōomi; ni moni nōomi le,
dšee mi enōo, ši moni moni tšumi len.

37 Ši Johane herele no eke: Tšōlo, wona moko
ní faā daimonioi ye ogbei le ano, ni enyiee wo-
38 se, ni wotšile gbe, edšake enyiee wose. † Ši Jesu
ke: Nyekatsšiale gbe; edšake moko be ní atšu
hewalenō ko ye migbei ano, ni etšen ni eenyē
39 ewie mihe efoñ. † Edšake moni etee ši ewoowo
40 le, efata wohe. † Edšake mofēmo ní abānye nu
kpulu nyeanu ye migbei ano, ake noni Kristo
nō dšinye hewo le, lelen, mikenye ake enyomo-
41 wō le eimeñle. † Ni moni atšō mei bibii ne ní
heo mino yeo le aten mokome na le, ehī hāle
mon, ake aňō wyiete aňmō ekue, ni ašele aň
42 nšon. † Ni ke onine miššō ona le, fo; ehī hāo
ake oobote wala mli ke nine kome fe noni oyo
nidši enyo ni oke-ate gehena mli, ye la ní gboo

43 le mli le, ı [heni amegögömi le etää, ni amela
 44 le gboo ye le.] ı Ni ke onane mitšoo le, fo; ehī
 hāo ake oobote wala mli ke nane kome fe noni
 oyo nādši enyo ni aseo afō gehena mli, ye la
 45 ni gboo le mli le, ı [heni amegögömi le etää, ni
 46 amela le gboo ye le]. ı Ni ke ohienmei mitšoo
 le, fā oše ofō; ehī hāo ake obote Nyonmo mañ-
 tšeyeli le mli ke hienmei kome fe noni oyo hie-
 nmeii enyo ni aseo afō la-gehena le mli le, ı
 47 heni amegögömi le etää, ni amela le gboo ye
 48 le. ı Edšake mofemo le, ake la awole nō, ni
 49 afole fē afole le, nō hū aawole. ı Noko kpakpa
 dši nō; ši kedši nō le nanu egbo le, meni nyeke-
 awole nō doññ? Nyehiea nō ye nyemli, ni nye-
 hia ši ye hedšole mli ye nyeten!

Yi 10. Ni ete ši ke-dše dšei ni eyin ete Judea nii
 leañ, ni etšō Jordan se le. Ni asafoi sa bua
 amehe na ekoñ ye ehewo, ni take boni efoö fe-
 2 mo le, esa etšōame ekoñ. ı Ni Farisifoi le ba
 enō ameabile ake: Ani nū ye hegbe ake efieo
 3 enā? ni ameke-tšō ena. ı Ši ehere no ekeame
 4 ake: Meni kitā Mose wonye? ı Ši ameke: Mose
 5 hā hegbe ake anmā fiemowolo ni afiele. ı Ni Je-
 su here no ni ekeame ake: Nyetsuiwale hewo
 6 enmā neke kitā ehanye; ı ši ke-dše dšenbo šiši-
 7 dšē le no le Nyonmo feame nū ke yō. ı „Ene
 hewo le nū aši etše ke enye, ni ekpete
 8 enā he; ı ni ameyi enyo le fē ameafe helo
 kome;“ bele agbene le amedsee enyo doññ, ši

- 9 mon helo kome; i nohewo le noni Nyonmo etsa le, gbomo akagba mli!
- 10 Ni beni ameyo sia le, ekaseloi le bile ekon
- 11 ye nakai sane le non hewo. i Ni ekeame ake: Mofemo ni fieo ena ni ewyoo mokroko le, efite
- 12 gblā esile. i Ni kedši yō fie ewu ni eyagbā mokroko le, efite gblā.
- 13 Ni ameke gbekebiu bibiu ba eno, koni etra amehe; si ekaseloi le famo mei ni holeame ke-
- 14 ba le. i Si beni Jesu na le, edole, ni ekeame ake: Nyehaa gbekebiu le abaä mino, ni nyekatsimoame gbe; edsake menemei ano dsi Nyonmo
- 15 mantseyeli le. i Lelen, mikenye ake mofemo ni hee Nyonmo mantseyeli le take gbeke bibio le,
- 16 eboteu mli kwra. i Ni eloame atu, ni eno enidši efie ameno, ni edsosome.
- 17 Ni beni edsē kpo ete gbe le no le, moko hie foi ke-ba eno ebakula ehie, ni ebile ake: Tsolo
- 18 kpakpa, meni mafe ni mana nano wala? i Si Jesu kele ake: Meba otseomi mokpakpa? Mokpakpa ko be ake dsa Nyonmo kome keke. i
- 19 Ole kitaī le ake: „Kafite gblā, kagbe gbomo, kadšu, kaye amale odase, kaye se;
- 20 wo otse ke onye!“ i Si ehēre no ekele ake: Tsolo, enemei fe no miye ke-dse miblahian. i Si
- 21 Jesu kwele ni esumole, ni ekele ake: No kome eseo; ya ni oyaho nii fe ni oyo, ni eno-ha ohiafoi, ni oona dsetri ye nwei; ni oba obanyie
- 22 mise, ni owo senmotšo le no. i Si le le etu ehie ye nakai wiemo le hewo, ni eyin ete ke nkomoyeli, edsake eye nii babao.

23 Ni Jesu kwe ehewo ke-kpe ni eke ekaseloi le
 ake: Nto nyena boni ewa ha mei ni yo nii, ake
 24 ameabote Nyonmo mantseyeli le mli! : Si kase-
 loi le ahe dso amehē ye ewiemoi le ahewo. Si
 Jesu here no ekoñ ni ekeame ake: Bii, nto
 nyena boni ewa ha mei ni eno amehie amefo
 nii ano le, ake ameabote Nyonmo mantseyeli le
 25 mli! : Edsraa ake yoma atsō abui hienmei mli,
 take noni niatse abote Nyonmo mantseyeli le
 26 mli le. : Si amena kpe amehē fe tsutsu le, ni
 ameke ye ameten ake: Bele namo anye wala-
 27 heremo le ana mo? : Si Jesu kwe amehie ni
 eke: Gbomei agbefan le anyen ene afe, si anye
 ye Nyonmo gbefan; edsake anye nii fia afe ye
 Nyonmo gbefan!

28 Keke ni Petro boi wiemo ni ekele ake: Na,
 29 wo le wosi nii fia ni wonyie ose. : Jesu to he ni
 eke: Lelen, mikenye ake moko be ni esi sia lo
 nyemihī lo nyemiyēi lo tse lo nye lo na lo bii
 30 lo aboi ye mihewo ke sanekpakpa le hewo, : ni
 enan siai ke nyemihī ke nyemiyēi ke nyemei ke
 bii ke aboi toi oha abo agbene ye be ne mli
 momo, si awale yi hu, ni dsen ni ba le len ee-
 31 na nanō wala! : Si mei pi ni dsi klenklenbii le
 atsomo sebii, ni sebii hu klenklenbii.

32 Si amenyie gbe te len ke-miya Jerusalem; ni
 Jesu nyie amehie, ni amehē dso amehē, ni ame-
 nyie ese ni amese gbeye. Ni eno mei nyonma
 ke enyo le ekoñ ke-te afā, ni eboiame noni ba-
 33 ba eno le kemo ake: : Na, womiya Jerusalem,
 ni aanō gbomobi le aawo osofonukpai le ke wo-

loimāloī le aden, ni amēabule gbele fo, ni amē-
 34 aṅōle amehā dšēnmāđši le; ı ni amēaye ehe feo,
 ni amēke kplebii ayile, ni amēafē ladšō amēalie
 ehe, ni amēagbele; ni gbī ní dši gbī ete le eete
 ši ekon.

35 Ni Jakobo ke Johane, Zebedeo bii le, ba enō
 amēbake: Tšōlo, womisumo ake noni wobao le,
 36 oofe ohāwo. ı Ši ekeame ake: Meni nyesumo
 37 ake mife mihānye? ı Ši amēkele ake: Hāwo he-
 gbe koni woteṅ mokome ata oninedšūrō no, ni
 mokome hū ata obeku no ye onumnyam le mli. ı
 38 Ši Jesu keame ake: Nyelee noni nyebaä le; ani
 nyeanyē kpulu le ní mi le mibanu le nyenu, ke
 baptisimo ní ake-baptisimi le, ní ake-baptisinye
 39 hū? ı Ši amēkele ake: Wonyē. Ši Jesu keame
 ake: Kpulu ní mibanu le, nyeanu, ni baptisimo
 40 ní ake-baptisimi le, ake-abaptisinye moṅ; ı ši
 mininedšūrō ke mibeku no tamō le dsee minō
 ní maṅō-hā, ši moṅ aaniō-hā mei ní asa ato le.

41 Ni beni mei nyoṅma le nu le, amemli boī la-
 42 wō ye Jakobo ke Johane hewo. ı Ši Jesu tše-
 ame ke-ba enō, ni ekeame ake: Nyele ake mei
 ní abuoame māđši le anoyeliloī le, ameyeo ame-
 no nyontšo, ni ameten agboi le ye hewale ye
 43 amenō; ı ši nye le, akafe nakai ye nyeten; ši
 moṅ mofēmo ní taoṅ agbo atšō ye nyeten le,
 44 eetšō moni asōmōnye; ı ni moni taoṅ nyeten onu-
 45 kpa atšō le, eetšō mei le fē tšūlo. ı Edsake gbo-
 mobi le hū baa koni asōmole; ši sōomo moṅ
 eba, ní enō esusuma ehā ye mei pī akpōmo
 hewo.

46 Ni amēba Jeriko. Ni beni eke ekaseloi le ke
 asafo yū dše Jeriko ameyaä le, Bartimeo, filafō
 le, ní dši Timeo bi le, ta gbedšegbe le toi ēsi-
 47 sē. † Ni beni enu ake Jesu Nasarenyo leñ le,
 eboi blomō ni eke: Dawid bi Jesu, nami mo-
 48 bo! † Ni mei pī fāmole koni ebu ena. Ši le moñ
 eblō babao fe tšutšu le ake: Dawid bi, nami
 49 mobō! † Ni Jesu wa damo ši, ni eke ake ayatše-
 le. Ni ametše filafō le ameyakele ake: Na tšui,
 50 te ši, ētšeo! † Ši eše etade le efō, ni ete ši ni
 51 eba Jesu nō. † Ni Jesu here no ni ekele ake:
 Meni otaoō ake mife mihāo? Ši filafō le kele
 52 ake: Raboni! koni mana nii ekoñ. † Ši Jesu ke-
 le ake: Ya, ohemo ke yeli le ehēre oyiwala!
 Ni amrō le ena nii, ni enyie ese ye gbe le no.

Yi 11. Ni beni amēbenkeo Jerusalem, ni amēba
 Betfage ke Betania ye Mugoñ le hewo le, etšu
 2 ekaseloi le atēñ mei enyo † ni ekeame ake: Nye-
 yaä akrowa le ní yo nyehie le mli, ni amrō pe
 ní nyeabote mli le, nyeyana tedšibi ní aīmōle
 ši, ni gbomei atēñ moko tako no dā; nyefenea
 3 nyeke-baä! † Ni kedši moko kenye ake: Mēba
 nyefeo ene le, nyekea ake: Ehia Nyontšo le,
 4 ni amrō le echā akele aba bie ekoñ. † Ši amete
 ni ameyana tedšibi ní aīmōle ši ye agbo le na
 5 ye gbedšegbe no, ni amefenele. † Ni mei ní da-
 mo dšei le atēñ meikomei keame ake: Meni nye-
 6 feo nyefeneo tedšibi le ne? † Ši ame le ameke-
 ame take boni Jesu keame le, ni amēbāame
 7 gbe. † Ni ameke tedšibi le ba Jesu nō, ni ame-

- nō ametadei le amemle eno, ni eho eta no. |
- 8 Ši mei pī nō ametadei amehaha gbe le no; ši meikomei flo tšeianidši ni amemō-fie gbe le no. |
- 9 Ni mei ní nyie hie le ke mei ní nyie se le blobloi ameke: Hosiana! „adšo moni baä ye
- 10 Nyontšo le gbei le amlī le!“ | Adšo mañtšeyeli ní baä ye Nyontšo le gbei le amlī le ní dšiwotše Dawid nō le! Hosiana ye nwei flōflo! |
- 11 Ni Jesu bote Jerusalem ke solemowe le, ni beni ekwe nii fē tsem, ni eše gbekenaši momo le, edše dsei, ni eke mei nyonma ke enyo le te Betania.
- 12 Ni dšetšerenō le, beni amedše Betania ameba
- 13 le, hōmō ye. | Ni ena agbamitšo ní yi yō bai ye šonñ, ni ebakwe ake aleenō ēna noko ye no, lo. Ni beni eba he le, enaa noko ake dša bai
- 14 keke, edšake agbamiiwō be le šeko. | Ni Jesu here no ni ekele ake: Agbene moko akaye ono yibii le eko donñ ke-ya nano! Ni ekaseloi le nu.
- 15 Ni ameba Jerusalem. Ni Jesu te solemowe le, ni eboi mei ní hōo nii ke mei ní heo le fiemo ye solemowe le, ni ebutu šikatšakeloi le
- 16 akploi le ke mei ní hōo okpoi le aseī le; | ni enmee gbe ake moko ahie noko ke-tšo solemowe
- 17 le. | Ni etšōame eke: Ani anmāko ake: „A atše miwe le solemowe ahā dšeni mādši fē“? ši
- 18 nye le nyeke-fe „odšotfaloi abu“! | Ni osofonukpai le ke wolonmāloi le nu, ni ametao boni amefe ni amekpātā ehie; edšake amešele gbe ye, akeši asafo le fē na kpe amehe ye eniitšo-

19 mọ le hewo. ı Ni beni še gbeke le, edše kpo ye mā leñ.

20 Ni lebi mankpa, beni amehoo dsei le, amena ake agbamitšo le enälā ke-dše ešišifā le mli. ı

21 Ni Petro kai no, ni ekele ake: Rabi, na, agbamitšo ní olomọ le enälā! ı Ni Jesu here no ni

22 ekeame ake: Nyehea Nyonmo hemo ke yeli nyeyea! ı Edšake leleñ, mikenye ake moni aake neke gon ne ake: Fā ni oyagbe nšon! ni edšen

23 ñwane ye etsui mli, ši mon ēhe ēye, ake noni eke le aafe le, aafe noni eke le fē ahāle. ı No-

24 hewo le mikenye, ake nii abo fē ní nyekpaä he fai ye nyesolemo mli le, nyehea nyeyea ake nye-

25 ana, ni aanō-hānye. ı Ni kedši nyedamo ši nyemiso le le, nyenō-faä, ke nyeke moko ye sane ko le, koni nyetše ní yo ñwei le hū anō nye-

26 tōmọi le afanye. ı (Ši ke nye nyenō-faa le, nyetše ní yo ñwei le hū enōñ nyetōmọi le efañ.)

27 Ni ameba Jerusalem ekon. Ni beni ešra ši ye solemowe le, osofonukpai le ke wolonmāloi

28 le ke onukpai le ba enō, ı ni amebakele ake: Me hegbe mli ni ofeo nii ne ye? Ni namo hāo

29 neke hegbe ne ní oke-fe nii ne? ı Ši Jesu here no ni ekeame ake: Mi hū mabinye wiemo kome ni nyehereami no, ni mi hū makenye no hegbe

30 mli ní mifeo nii ne ye. ı Johane baptisimo le nēgbe edše, ñwei lo gbomei anō? Nyehereami

31 no! ı Ni amesusu ye ameyiñ ake: Kedši woke ake edše ñwei le, ekewo ake: Mehewo ni nye-

32 heele nyeyee mo? ı Ši kedši woke ake edše gbomei anō le, — amemiše mañ le gbeye; edšake

33 mei fē buo Johane gbalo leleñ. † Ni amehere no ameke Jesu ake: Wolee. Ni Jesu here no ni ekeame ake: Bele mi hū mikeenye no hegbe mli ni mifeo nii ne ye.

Yi 12. Ni Jesu keame boi wiemo ye abebuai amliake: Nū ko fe weintrom, ni efo afabañ ke-bole he, ni etša weinbu ye mli, ni etfa mō; ni eke-
 2 hā hūloi apayeli, ni ete mañse šonñ. † Ni beni še be le, etšu tšulo ko ke-te hūloi le anō, koni ena weintrom le mli yibii le eko ye hūloi le
 3 adeñ. † Ši ame le amemōle ni ameyile, ni amefiele, eflo. † Asañ etšu tšulo kroko hū ke-te amēnō, ni ametšiale tei ni amedfa eyi, ni amefiele ke hiegble. † Ni asañ etšu mokroko ekoñ, ni le le amegbele; ke meikrokomei pī hū, ni
 6 ameyi meikomei, ni amegbe meikomei. † Keke le eye bi kome, esuomobi, ní eše le, ni no hū etšule amēñō nagbe le eke: Amehie aso mibi le. †
 7 Ši neke okwafoi ne ke ye ameteñ ake: Mone dši moni yeo nii le, nyebaä ni nyehāa wogbeale, ni egbošinii le atšō wonō! † Ni amemōle ni amegbele, ni amedšiele ye weintrom le mli amēše amefō. † Nohewo le te weintrom tše le afe teñ? Eeba ni ebakpātā neke okwafoi ne ahie, ni eēñ
 10 weintrom le ehā meikrokomei apayeli. † Ani nye-kaneko neke nīmāle ne:

„Te ní tfaloi le še fō le,
 No ni etšō koñte;

11 Nyontšo le nō ni ene dše ke-ba
 Ni eye nakpe ye wohienmeiian?“

12 Ni ametao ake amemōle, ši amēše asafo le gbe-
ye; edšake ameḷe ake amehewo ebu neke abe
ne. Ni amēšile ni ameyin amete.

13 Ni ametšu Farisifoi le ke Herodebii le aten
meikomei ke-ba enō, koni amebatsōle ke wie-
14 mo. | Ši beni ameba le, amekele ake: Tšōlo,
wole ake anokwafo dšio, ni odfeen moko no;
edšake okwee gbomei ahientsei ano, ši mon otšō
Nyoimo gbe le ye anokwale no: Ani edša ake
atšu onia ahää Kaisare lo edšaa? Wohā lo wo-
15 kahā? | Ši le le noni eyo amesato le, ekeame
ake: Meba nyetsōo mina? Nyeke denario le
16 aba, ni makwe. | Ši ameke-ba. Ni ekeame ake:
Namo mfonini ne ke nonmāle ne? Ši amekele
17 ake: Kaisare nōn. | Ni Jesu here no ni ekeame
ake: Nyenōa Kaisare nii nyehāa Kaisare, ni
Nyoimo nii hū nyenō-hāa Nyoimo. Ni amehie
feame yā ye ehewo.

18 Ni Sadukifoi hū ní keo ake gbohiašite be le
19 ba enō, ni amebabile ake: | Tšōlo, Mose n̄mā
hāwo ake: „Ke mo nyemi gbo, ni eši enā,
ni ešii bii le, enyemi le anō enā le, ni
20 ete seši ši ehā enyemi le.“ | Agbene nyemi-
mei kpawo yo; ni onukpa le wye yō, ni beni
21 egbo le, ešii seši; | ni moni dši enyo le hū wye-
le, ni egbo, ni le hū ešii seši ko ye ese; ni mo-
22 ni dši ete le nakai nōn. | Ni mei kpawo le fē
wyele, ni amēšii seši ye amese. Ni amefē ame-
23 se le yō le hū gbo. | Agbene gbohiašite le mli,
beni amete ši le, ameten namo nā eetšō, edša-
24 ke mei kpawo le fē wyele? | Ni Jesu here no

- ni ekeame ake: Dsee no hewo ni nyetoo, ake
nyelee nimalei le lo Nyonmo hewale le, lo? 1
25 Si beni ameate si ke-adse gbohī aten le, ame-
wyeñ yei, ni asan amegban; si mon ametamo
26 bofoi ni yo nwei le. 1 Si gbohī le ahewo, ake ni
ameteo si ekon le, ani nyekaneko ye Mose wolo
le mli, ye nimeitso le hewo, boni Nyonmo kele
ake: „Mi le, Abraham Nyonmo le ke Isaak
Nyonmo le ke Jakob Nyonmo le dšimi“
27 le? 1 Nyonmo dsee gbohī a-Nyonmo, si hiekalo
a-Nyonmo dšile mon; nohewo le nye le nyetoo
babao!
- 28 Ni wolonmalo le aten mokome ni nu ake ame-
nye sane le ba, ni beni ena ake eto he ehame
dšogba le, ebile ake: Te noni dši kitaī le aten
29 klenklenno? 1 Si Jesu herele no ake: Kitaī le fe
aten klenklenno dši ene: „Bo toi, Israel;
Nyontšo, wo-Nyonmo le, dši Nyontšo ko-
30 me! 1 Ni osumo Nyontšo o-Nyonmo le ke
otšuiñ fe ke osusuma fe ke odfeñmo fe ke
31 onyemo fe!“ Ene dši klenklen kita le. 1 Ni
noni dši enyo le tamō no, ake: „Suomo ona-
nyo take boni osumoo bodientše ohe.“ Kita
32 ko be ni fe enemei. 1 Ni wolonmalo le kele ake:
Odšogban, tšolo! oke ye anokwale na ake Nyon-
mo kome pe yo, ni Nyonmo ko be, dša le ke-
33 ke; 1 ni le suomo ke-dše tšuiñ fe ke niile fe ke
susuma fe ke nyemo fe mli le, ke nanyo suomo
take boni mo sumoo ledientše ehe le, efe afolei
34 mūdši ke niikenii fe. 1 Ni Jesu, beni enale ake
eto he ye niile na le, kele ake: Oke Nyonmo

mañtseyeli le teñ dseke. Ni mokomoko ekaale noko bimo doñ.

35 Ni Jesu, beni etsōo ye solemowe le, ehere no ni eke: Te teñ ni woloñmāloi le keo ake Kristo
 36 le Dawid biñ le? ; Edsake Dawid dientse ke ye Mumo kronkron le na ake: „Nyontšo le ke mi-Nyontšo le ake: Ta mininedšūrō no keyaši beyino ní mañō ohenyeloi ma-
 37 fe onanešiši maño!“ ; Agbene le, Dawid dientse tseole Nyontšo, ni te teñ ni edši ebi mo?

38 Ni asafo pi bole toi ke miše. Ni ekeame ye etsōmo le mli ake: Nyehe abia nyehe no ye woloñmāloi le ahewo, ní sumoo atade-wuyā-wō
 39 ke nyiemo, ke nāmoi ye dšadši ano, ; ke yitšo-tramoi ye kpehei ke yitšogbe šikpasamoi ye ni-yenii aši. ; Mei ní yeo yei okulafoi awei, ni lakpatō hewo le amesoleo solemoi kakadāđši. Me-
 40 neimei akodšomo le afe nine!

41 Ni Jesu ta ši ye šikatohe le masei, ni ekweo boni asafo le woo šikatohe le mli šika. Ni nii-
 42 atšemei pi woo mli babao. ; Ni yō okulafo ko hū ní dši ohiafo ba, ni ebawo mli lepto enyo,
 43 ní na šio hiebii nyoñma. ; Ni etše ekaseloi le ke-ba ni ekeame ake: Lelen, mikenye ake neke okulafo ní dši ohiafo ne ke pi ewo mli fe mei
 44 le fē ní ebawo šikatohe le mli le. ; Edsake amefū le, noni amena ni eteke no le eko amekewo mli; ši mone le, noni eyo ye ebā mli ni eke-leo ehe le fē eke-bawo mli ne!

Yi 13. Ni beni edše kpo ye solemowe le, ekaseloi
 le aten mokome kele ake: Tšolo, kwe tei kōme-
 2 kōme ke tšui kōmekōme ne! ı Ni Jesu here no
 ni ekele ake: Ona neke tšui kpetenkplei ne?
 Ašin te kome ye te kroko no ni atšin atfan ši!
 3 Ni beni eta ši ye Mugoñ le no ye solemowe
 le neleno le, Petro ke Jakobo ke Johane ke An-
 4 drea bile ye afā ake: ı Kemowo beyino ni aafe
 nii ne, ni meni dši okadi ye beyino ni nii ne
 5 fē kwa aba mli len? ı Ši Jesu hereame no ni
 eboi kemo ake: Nyekwea dšogbā koni moko
 6 akalakanye! ı Edšake mei pi aba ye migbei ano,
 7 ni ameake ake: Miñ! ni amealaka mei pi. ı Ši
 beni nyeanu tai ke tai atātšii ahe le, nyekahaoa
 nyehe; edšake dša ake neke nibii aba moñ; ši
 8 nagbe le šeko. ı Ši mañ ate ši ye mañ no, ni
 mañšeyeli ate ši ye mañšeyeli no, ni šikpoñ-
 wosomoi aba ye hei srotai, ni hōdši ke haomoi
 9 aba. ı Enemei dši kōmōi aboimō. Ši nye le nye-
 kwea nyehe no; edšake ameanōnye amehā adši-
 nai ke kpehei le, ni aayinye, ni akenye adamo
 lumei ke mañšemei ahie ye nihewo, koni ake-
 10 yeame odase. ı Ni dša ake dšenmādši le fē kwa
 11 aašie sanekpakpa le atšō dā. ı Ši beni amekenye
 ate ni ameanōnye amehā le, nyekahaoa nyehe
 ye noni nyeawie le hewo nyetoa, ni asañ nye-
 kadfēa he; ši moñ noni aahānye ye nakai ñmle-
 tfā le no le, no nyewiea; edšake dseenye nye-
 12 wiewe le, ši Mumō kronkron len moñ. ı Ši nyemi
 aňō nyemi ahā gbele, ni tše hū aňō bi ahā; ni
 bii ate ši ye amefoloi ano, ni ameanōame ame-

- 13 hā, ní agbeame. † Ni mei fē anyenye ye migbei ahewo; ši moni ahie mli ke-yaä nagbe le, aahere eyi wala.
- 14 Ši beni nyeana amamfō nihīnii le, ní Daniel, gbalo le, wie he ake edamo heni edšaa gbe le (moni kaneo le ayo se!), bele hā mei ní yo Judea le adšo foi ke-ya gōdši le ano; † ši moni yo tšuyiteñ le akakpleke ši eba šia, alo ní ebote
- 15 šia eyako noko; † ni kahā moni yo nā no kū
- 16 ese eyako etade. † Ši ao mei ní hie musu ke mei
- 17 ní hāā fufo le ye nakai gbii le amlī! † Ši nye-
- 18 solea koni nyefoidšē le akaba feibe mli. † Ši na-
- 19 kai gbii le amlī le amanehülū aba, ní anako no dā ke-dše dšenbo ní Nyonmo bo le boimo mli ke-baši nmenenmene ne, ni asan anan no donn. †
- 20 Ni dša Nyontšo le fo gbii le ano, ke dsee nakai le, aheren helo ko helo ko yiwala; ši halamobii
- 21 ní ehala le ahewo le mon efo gbii le ano. † Ni no mli le, kedši moko kenye ake: Na, Kristo ye bie, lo: Na, eye dšei le, nyekahea nyeyea. †
- 22 Edšake amalekristoi ke amalegbaloī ate ši, ni ameatsō okadii ke nakpenii, koni kedši anyē
- 23 aba mli kule aalaka halamobii le tete. † Ši nye le nyekwea dšogba; na, mikenye mito.
- 24 Ši mon no gbii le ano ye neke amanehülū ne se le hülū hie awo duñ, ni nyontšire hū kpen; †
- 25 ni nwei nulamii le atšere atfia ši, ni hewalei ní
- 26 yo nwei le awoso. † Ni no le ameana gbomobi le miba ye atatui le amlī ke hewale ke anum-
- 27 nyam babao. † Ni no le eetšu ebofoi le, ni ame-
- abua ehalamobii le ana ke-adše koyoi edfe le

no, ke-dše šikpoñ nagbē le ke-yaši ñwei nagbē le.

- 28 Nyekasea abebua ye agbamitšo le hewo. Beni enine le efe bodobodo momo ni bai le efloke le,
- 29 bele nyele ake latšabe le eše etā. | Nakai non nye hū, beni nyeana ake neke nii ne eba mli le, nyenaä nyelea, ake eše agboi le ana tete
- 30 etā. | Lelen, mikenye ake yino ne hoñ, ake dša
- 31 nii ne fē eba mli dā. | Nwei ke šikpoñ aho ate; ši miwiemoi le hoñ eyaň!
- 32 Ši no gbī le ke no ñmletfā le moko lee; bofoi ní yo ñwei le hū lee, ni bi le tete lee, ake
- 33 dša tše le keke. | Nyekwea dšogba, nyešia kpe, ni nyesolea; edšake nyelee beyino ní be le aše. |
- 34 Tamō nū ko ní edom ni eši ewe, ni ehā etšüdsi le hegbe le ke mofēmo eniitšumo le, ni efā šinasralo le koni esra. | Nohewo le nyesraä; edšake nyelee beyino ni šiatše le baä, ekole gbeke
- 36 lo nyōñ teñ lo wogbemō lo lebi; | koni ekaba
- 37 trukā ebananye ake nyemiwo! | Ši noni mikeonye ne, mei le fē mīke: Nyesraä!

Yi 14. Ši gbīi enyo se le aye Hehō ke akpiti gbīdšūrō le, ni osofonukpai le ke woloñmālo le tao boni ameafe ní amemōle nā foñ mli ní amegbele. | Ši ameke: Dšee gbīdšūrō le non, koni mañ le akafe hō.

- 3 Ni beni eyo Betania ye Simon, kpitiyelo le, we le, ni ekpasa niyenii aši le, yō ko ba, ni ehie alabastroto ní nardomū ñmīñmi ní dšra wa naakpa yo mli, ni edsa alabastroto le, ni efose

- 4 eſie eyiteñ. † Ši meikomei amli wo la ye ameteñ
ni ameke: Mehewo ni afite mū le neke ne? †
- 5 Edſake kule neke mū ne anyē ake ahō ahe fe
denarioi ohai ete ni aňō-hā ohiafoi le. Ni ame-
- 6 wie ehe hūhūhū. † Ši Jesu ke: Nyefōale hiemo;
mehewo nyehaoo le? Etšu niitſumo fefeo ye mi-
- 7 no. † Edſake ohiafoi le, dā nyekeame yo, ni be-
febe ní nyesumoo le nyeanyēame edſūrō nyefe; ši
- 8 mi le, dſee dā nyekemi yo. † Noni mone nyē le,
efe; etſō hie ebakpa migbomotſo le mū ní ato. †
- 9 Lelen, mikenye, ake hefēhe ní aaſie sanekpakpa
ne ye, ye dſe ne fē mli le, aatſi noni efe ne
hū tā aňō-kaile.
- 10 Ni Juda Iskariote, mei nyonma ke enyo le atēñ
mokome le, yin ete osofonukpai le aňō, koni eya-
- 11 nōle ewo amedeñ. † Ši ame le, beni amenu le,
amenyā, ni amewole ši ameto, ake ameahāle ši-
ka; ni etao boni eefe ní eňole ehā ye be ní sa
mli.
- 12 Ni akpiti gbī kleñkleñ le no le, beni amegbe
Hehō tobi le, ekasełoi le kele ake: Nēgbe otaoo
- 13 ake woyasa nii woto ye ni oye Hehō le? † Ni
etšu ekasełoi le atēñ mei enyo ni ekeame ake:
Nyeyaä mā leñ, ni nū ko ní hie nukpulu kenye
- 14 akpe; nyenyiea ese; † ni heni eebote le, dſei nye-
kea ſiatſe le ake: Tſōlo le ke: Nēgbe tohe le
yo, heni mīke mikasełoi le aye Hehō le ye le? †
- 15 Ni eetſōnye nwei-asa kpetenkple ní awula ni asa
16 le, dſemei nyesaä nyetoa ye. † Ni ekasełoi le yin
amete mā leñ ni ameyana boni ekeame le, ni
amefe Hehō le klalo.

- 17 Ni beni še gbeke le, eke mei nyoñma ke
 18 enyo le ba. ı Ni beni amekpasa ši ni ameyeo nii
 le, Jesu ke: Lelen, mikenye ake nyeten mokome
 19 ni kemi yeo nii ne anõmi abã. ı Ni ameboi nko-
 moyeli kele bimo ekome kome ake: Miñ, lo?
 20 ni moko hũ bile ake: Miñ, lo? ı Ši ehere no
 ekeame ake: Mei nyoñma ke enyo le aten mo-
 komeñ, moni nõo enine ke minine tšõo kã le
 21 mli le! ı Gbomobi le miya, take boni anmã ye
 ehe le moñ; ši ao moni nõo gbomobi le ehãã le!
 kule ehĩ hã no gbomo le ake anaa afole!
- 22 Ni beni ameyeo nii le, Jesu ko abolo, ni edšo
 no, ni ekũmo mli, ni enõ-hãame ni eke: Nyehea,
 23 nyeyea, ene dši migbomotšo le. ı Ni enõ kpulu
 le, ni eda ši, ni enõ-hãame, ni amefẽ amenu
 24 eko. ı Ni ekeame ake: Ene dši milá le ni dši
 kpãimo hẽ le nõ, ni anõ-fie ši ye mei pi ahe-
 25 wo le. ı Lelen, mikenye ake minun weintšo yi-
 bii le eko donn ke-yaši gbĩ no ni manu ehẽ ye
 Nyoñmo mantseyeli le mli le.
- 26 Ni beni amela lala le, amedše kpo amete Mu-
 27 gon le he. ı Ni Jesu keame ake: Aatšo nyefẽ
 nyena ye mihewo nyõ nen; etfakẽ anmã ake:
 „Matfa tokwelo le, ni toi le agbe afã.“ ı
 28 Ši kële beni mite ši ekoñ se le, matsõ nyehie
 29 ke-ate Galilea. ı Ši Petro kele ake: Kedši atšõ
 mei le fẽ na tete le, kële mi le, atšõn mina. ı
 30 Ni Jesu kele ake: Lelen, mikeo ake bo le ñme-
 ne nyõ nen le, dani wo agbe šii enyo le, ookpa
 31 ye mise šii ete. ı Ši ewie ekã na fe tšutšu le

ake: Kedši mikeo agbo tete le, mikpañ ye ose
kwrā! Ši nakai non hū amefē ameke.

32 Ni ameba heko ni atseo dsei ake Getsemane,
ni eke ekaseloi le ake: Nyetraä bie, koni maya-
33 sole dā. | Ni enō Petro ke Jakobo ke Johane
34 efata ehe, ni ehe boi kpokpomo ke haomo; | ni
ekeame ake: Misusuma miye nkomo po ke-yaši
35 gbele mli; nyehia bie ni nyešia kpe! | Ni ete
hie fio, ni eho ebu ši, ni esole, koni kedši anyē
36 aba mli le, nmletfā le aho ehe; | ni eke: Aba,
ata! onyē nii fē ofe, dšiemō neke kpulu ne ye
miñō; tšebele dsee boni mi mitaoō, ši mon boni
37 bo otaoñ! | Ni eba ebanaame ake amemīwo, ni
eke Petro ake: Simon, wo owōō? onyēē kpe oši
38 nmletfā kome? | Nyešia kpe ni nyesolea, koni
nyekabote kā mli. Mumō le mikplē moñ; ši he-
39 lo le he waa. | Ni eyiñ ete ekoñ ni eyasole, ni
40 ewie nakai wiemo le non. | Ni beni ekū ese eba
le, ena ake amewo ekoñ; edšake amehienmeii
41 le etši, ni amelee noni ameanō-herele no. | Ni
eba noni dši šii ete le, ni ekeame ake: Nyewoa
noni efe ne ni nyedšoa nyehe! Efa! nmletfā le
eše, na, anō gbomobi le āwo ešafeloi le aden. |
42 Nyetea ši nyehāa woyaa, na moni nōomi hāa le
eše etā!

43 Ni amrō le, beni ewieo lolo le, Juda, mei
nyoñma ke enyo le atēñ mokome le, ba, ni asa-
fo pi fata ehe ke klantei ke tsei, ke-dše osofo-
nukpai le ke woloñmāloi le ke onukpai le anō. |
44 Ši moni nōle ehā le etoame okadi ake: Mo na
ni mašo le, le non; nyemōale, ni nyekplaäle fe-

45 fēse ke-yaä. | Ni beni eba le, amrō le eba enō
 46 ni eke: Rabi! Rabi! ni ešošo ena. | Ši ame le
 47 amenō amenidši amešie eno ni amemōle. | Ši mei
 ni damo dšei le aten mokome gbla eklante, ni
 enō-bā osofonukpa le tšūlo le, ni efo etoi.

48 Ni Jesu here no ni ekeame ake: Ake odšotfa-
 lo mōmo ni nyeba ke klantei ke tsei nyebamō-
 49 mi; | dā dšetšeremo le mikenye ye solemowe le
 ni mitšōo mei le, ni nyemōōmi; ši mon koni
 50 nīmālei le ana aba mli! | Ni amefē amešile, ni
 51 amedšo foi. | Ni oblanyo ko nyie ese, ni enō
 52 klala eke eyaiyaian, ni oblahi le mōle. | Ši le
 le eši klala le, ni edšo foi ke ehe yaiyai ke-dše
 amenō.

53 Ni amekpla Jesu ke-te osofonukpa le nō; ni
 osofonukpai le ke onukpai le ke wolonmāloi le
 54 ana ebakpe ši ye enō. | Ni Petro nyie ese ye
 šonñ ke-ba osofonukpa le mō te len, ni eke tšū-
 dši le yatra ši, ni egbomo ehe ye la le he.

55 Ši osofonukpai le ke adšina mū le fē tao oda-
 se ye Jesu he, koni amegbele; ni amēnaa eko. |
 56 Edšake mei pī ye amale-odase amešile, ši ame-
 57 dasei le yee egbo. | Ni meikomei te ši ni ameye
 58 amale-odase amešile ni ameke: | Wodientše wonu
 ni eke ake: Mi le mafite solemotšu ne ni ake
 59 nidši efe le, ni gbīi ete mli le matfa ekroko ni
 dšee nidši ake-fe. | Ši no tete hū amedase le yee
 egbo.

60 Ni osofonukpa le te ši ye ameten, ni ebi Jesu
 ake: Otoo he eko? Meni dši noni menemei yeo
 61 odase amešioo ne? | Ši ebu ena ni etoo he noko.

62 Osofonukpa le sa bile ekoñ ni ekele ake: Bo dši Kristo, moni adšole bi le, lo? Ši Jesu ke: Mi dšile; ni nyeana gbomobi le ake eta hewale le ninedšūrō no ni „ēba ye nwei atatui le amlī.“ Ši osofonukpa le gbla etadei le ni eke: 63 64 Meni wosa wotaoō odasefoi wofeo doññ? Nyenu emusuboi le; te efeo nye ten? Ši amefē amebu le fo, ake esa gbele. Ni meikomei boi ladšō fē ke enoñiemo, ni ameha ehie, ni ameyile, ni amekele ake: Gbā! Ni tšūdši le tfia le mai.

66 Bele Petro ye koi ši ye mō le mli, ni osofonukpa le weyei le aten mokome ba; ni beni ena Petro ni egbomoō ehe le, ekwele ni eke: 67 68 Ni bo hū oke Nasarenjo Jesu le yo! Ši etšo eke: Milee, ni minaa noni bo okeo ne šiši tete. 69 Ni edše kpo ke-te koi le na, ni wo gbe. Ni oblayo le nale ekoñ, ni esa eboi mei ni damo dšei le kemō ake: Ameten mokome ne! Ši etšo ekoñ. Ni fe se fio le mei ni damo dšei le ke Petro ekoñ ake: Asanokwa, ameten mokome dšio, edšake Galileanyo hū dšio, ni owiemo tamō nakai. Keke le eboi lōmō ke kitākāmō ake: 71 72 Milee neke gbomo ni nyewieo ehe ne! Ni wo gbe noni dši ši enyo; ni Petro kai wiemo ni Jesu kele ake: Dāni wo agbe ši enyo le, ookpa ye mise ši ete le. Ni efo āhū.

Yi 15. Ni amrō beni dše tšere le, osofonukpai le ke onukpai le ke woloñmāloī le ke adšina mū le fē te adšina, ni amefi Jesu amekplale ke-te, ni 2 amekele yahā Pilato. Ni Pilato bile ake: Ani

bo dši Judafoi le amantše le? Ši ehere no ni
 3 ekele ake: Bo le oke. | Ni osofonukpai le flo
 4 ena ye nibii pi ahewo. | Ši Pilato bile ekoñ ake:
 Otoo he noko? Na nii abo soññ hewo ni ame-
 5 floö ona ne! | Ši Jesu etoo he nokonoko doññ,
 ni Pilato hie fele ya.

6 Ši dane ke še gbidsürö no le, enmeo gbokle-
 fonyo kome he ehääame, mofemo ni amebiöle. |
 7 Ši mokome ye ni atšeole Baraba, ni afile ye
 mei ni tše atuã le aten, mei ni gbe moko ye
 8 atuã le mli le. | Ni asafo le ba baboi blo mo ke
 faikpamo, ake efe take boni efeo da ehääame
 9 le. | Ši Pilato hereame no ni eke: Nyemisumo
 ake manme Judafoi le amantše le he mahanye,
 10 lo? | Edsake ele ake hiekö hewo ni osofonukpai
 11 le enöle ehã. | Ši osofonukpai le ta asafo le mli,
 12 koni amehã enme Baraba he ehääame moñ. | Ši
 Pilato here no ni esa ekeame ekoñ ake: Bele
 meni nyetaoo ake mife moni nyetšeole Judafoi
 13 le amantše le mo? | Ši ameblo ekoñ ameke: Sen-
 14 mole! | Ši Pilato keame ake: Me efoñ efe mo?
 15 Ši ameblo fe tšutsu le ake: Senmole! | Ši Pila-
 to, noni etaoö ake ekplē asafo le, enme Baraba
 he ehääame; ni Jesu le, beni eyile kplebii le,
 enöle ehã ni ayaseñle.

16 Ni asrafoi le kplale ke-te mö ni dši kodšo-
 mohe le mli, ni ametše asafo mü le fē ke-kpe. |
 17 Ni amewole atade tšuru, ni amēñö ñmei amēbo
 18 akekre amēñö bule. | Ni amēboile nāmo ake:
 19 Ofiē, Judafoi amantše! | Ni ameke pamplo tšia

eyiteñ, ni amefě ladšō amefie eno, ni amekula
ši amedšale.

20 Ni beni ameye ehe feo le, amedšie atade tšuru
le ye ehe, ni amēñō ledientše etadei le amewole,
21 ni amekplale ke-te, ni ameyasenle. † Ni amena
Simon Kirenenyo ko ni dše nã len ho, ni dši
Aleksandro ke Rufo tše le, ni amenyě eno koni
ewo esenmotšo le.

22 Ni amekele ba heko ni atseo dšei Golgota, ni
23 ke atšō šiši le dši Yitšonoñhe le. † Ni amēñō
wein ni ake miro efutu mli amehāle ake enu; ši
24 enuu. † Ni beni amesenle le, amedša etadei le
25 amli, ni amefō no ošiki, moni ako noko. † Ni
ñmletfā noni dši ete le no ni amesenle ni.

26 Ni aīmā ehe sane noñmāle le ye yiteñ ake:
27 „JUDAFOI LE AMANTŠE LE.“ † Ni amesen
odšotfaloi enyo amefata ehe, mokome ye enine-
28 dšūrō no, ni mokome hū ye ebeku. † Ni ñmāle
le ni ke ake: „Ni abule aši ešafeloi ano“
le, ba mli.

29 Ni mei ni ho le lomole, ni amewoso ameyitšei
ni ameke: Ā, bo ni ofiteo solemotšu le ni osa
30 otfa gbii ete le; † heremo bodientše oyiwala, ni
31 odše senmotšo le no okpleke ši! † Nakai non oso-
fonukpai le ke woloñmāloi le hū ye ehe feo ye
ameteñ ameke: Ehere meikrokomei ayiwala; le-
32 dientše enō le cnyěě ehere; † Kristo, Israel man-
tše le, adše senmotšo le no akpleke ši agbene,
koni wona ni wöhe woye! Ni mei ni asen afata
ehe le hū dšele.

33 Ni beni ñmletfā noni dši ekpa le še le, duñ

- wo ye šikpoñ le no fẽ ke-yaši ñmletfã noni dši
 34 neñhũ le no. ı Ni ñmletfã noni dši neñhũ le no le
 Jesu bo ke gbe wale eke: „Eloi! Eloi! lama
 sabaktani?“ ní ke atšõ šiši le dši: „Mi-Nyoñ-
 35 mo! mi-Nyoñmo! meba ošimi?“ ı Ni mei ní
 damo dšei le aten meikomei, beni amenu le,
 36 ameke: Na, etše Elia. ı Ni moko ša foi ni eya-
 wo nšonkotša ašin obõ, ni enõ-mã pamplo na,
 ni enõ hãle ake enu eke: Nyefõa, nyehãa wo-
 37 kwea ake Elia abadšiele, lo? ı Ši Jesu bo ke
 gbe wale, ni enõ mumo le ehã.
- 38 Ni solemotšu len muho le mli gbla enyo ke-
 39 dšei yiten ke-bayi ši. ı Ši beni asafobii oha atše
 ní damo eneleno le na ake ebo neke enõ mu-
 mo le ehã le, eke: Lelen, neke gbomo ne Nyoñ-
 mo bi dšile!
- 40 Ni yei komei hũ ye dšemei ni amedamo šonñ
 amekweo; mei aten ní Maria Magdalene ke Ma-
 ria, Jakobo fio ke Jose nye le, ke Salome yo
 41 le. ı Mei hũ ní beni eyo Galilea le ni amenyie
 ese ni amesõmole le, ke yei krokomei pi ní ke-
 le ba Jerusalem le.
- 42 Ni agbene beni še gbeke le, edšake samo ke
 tō le dši, no dši gbĩ ní nyie Sabato le hie le,
 43 hewo le, ı Josef ní dšei Arimatia, adšinafonyo ko
 ní yo gbei, ni emeo Nyoñmo mantšeyeli le hũ
 le, eba ni eka eyin ke-te Pilato ñõ, ni eyabi
 44 Jesu gbomotšo le. ı Ši Pilato hie fele yã, ake
 egbo momo le; ni noni etše asafobii oha atše le,
 45 ebile ake egbo etše, lo? ı Ni beni ena ele ke-
 dšei asafobii oha atše le na le, enõ gbomotšo le

46 ekē Josef. † Ni eyahe klala ko, ni ebadšiele ke-
 kpleke ši, ni enō klala le eha ehe, ni enōle eya-
 nme gbonyotōhe ní akpe ye teša mli le mli, ni
 47 ekoklo te eke-nā bu le na. † Ši Maria Magdalene
 ke Maria, Jose nye le, kwe heni akele nme le.

Yi 16. Ni beni Sabato le eho le, Maria Magdalene
 ke Jakobo Maria ke Salome yahe tšofai ke nmai,
 2 koni ameċba ni ameke-bakpale. † Ni lebi maŋkpa
 ye otši le gbi kleŋkleŋ le no le ameċba bu le na,
 3 beni hūlū te ši le. † Ni amekeke ye amedientše
 ameteŋ ake: Namo akoklo te le ke-dše bu le
 4 šina le na ahāwo? † Ni beni amekwe le, amena
 ake akoklo te le ke-te se; edšake eda naakpa. †
 5 Ni beni amebote bu le mli le, amena oblanyo
 ko ta ninedšūrō gbe, ní ewo atade yen kakadaŋ,
 6 ni amehe dšō amehe. † Ši le le ekeame ake:
 Nyehe akadšōa nyehe! Jesu nyemītao, Naza-
 renyo ní asen le; ete ši, ebe bie; na heni ame-
 7 kele nme ne! † Ši nyeyaā ni nyeyakea ekaselo
 le ke Petro, ake ētsō nyehie ke-ya Galilea; dsei
 8 nyeanale ye, take boni ekenye le. † Ni amedše
 kpo oya amedšo foi ke-dše tōhe le, ši hekpokpo-
 mo ke nakpe mōmōame; ni amekēe mokomoko
 noko; edšake ameše gbeye.
 9 Ši beni ete ši lebi maŋkpa ye otši le gbi
 kleŋkleŋ le no le, edšie ehe kpo ētsō Maria Mag-
 dalene tšutšu, mo mli hū ní efā daimonioi kpa-
 10 wo ye le. † Ni le ete eyagba mei ní kele ehi ši
 11 ni yeo ŋkomo ni amefoo le. † Ni ame le, beni